

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2025-07-08

Diarienummer:
KSN-2025-01769

Handläggare:
Göran Carlén

Samrådsyttrande över förslaget till översiktsplan för Västerås

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** avge yttrande i enlighet med ärendets bilaga 1.

Ärendet

Västerås kommun har skickat förslag till översiktsplan (ÖP) till Uppsala kommun på samråd. Samrådstiden löper ut 30 september 2025.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen i samråd med kommunledningskontoret.

Föredragning

Översiktsplaneförslaget gäller Västerås kommuns långsiktiga utveckling avseende markanvändning och byggd miljö. Tidshorisonten är 2070. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att förslaget är rimligt utifrån Uppsala kommuns intressen. Fokus i yttrandet ligger på storregionala utvecklingsfrågor, där Västerås, liksom Uppsala har en nyckelposition i norra mälardalen.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet för inte med sig ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 8 juli 2025
- Bilaga 1, samrådsyttrande över förslaget till översiktsplan för Västerås
- Bilaga 2, samrådsförslag Västerås kommuns översiktsplan utblick 2070

Stadsbyggnadsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Christian Blomberg
Stadsbyggnadsdirektör

Kommunstyrelsen
YttrandeKommunstyrelsen@vasteras.se
Översiktsplan
Dnr KS 2020/01379Handläggare:
Göran Carlén, Lotta Vestin

Samrådsyttrande över förslaget till översiktsplan för Västerås

Uppsala kommun har fått förslaget till ny kommuntäckande översiktsplan på samråd och har ingen erinran.

Västerås har liksom Uppsala en nyckelposition i utvecklingen av norra Mälardalen och utbytet mellan våra kommuner är omfattande, både i termer av arbetsresande och andra kontakter. Förslaget behandlar förtjänstfullt behovet av förstärkta sammanlänknings i transportsystemen, bland annat ökad kapacitet på Mälärbanan och förbättrad sträckning av järnvägssystemet mot Oslo.

Kommunstyrelsen noterar med tillfredsställelse att Västerås avser att fortsätta verka för ny järnväg mellan Uppsala och Enköping (Aroslänken) så att tillgängligheten förbättras både mellan Västerås och Uppsala samt Västerås och Arlanda. I Arlandautredningens slutbetänkande föreslås inget särskilt uppdrag om förnyade utredningar avseende Aroslänken, varför det är fortsatt angeläget att berörda kommuner och regioner och andra intressenter driver frågan i skilda forum.

Kommunstyrelsen

Erik Pelling
OrdförandeJohn Hammar
Kommunsekreterare

Västerås översiktsplan

UTBLICK 2070

En kommun med
rörelse och energi –
från skärgård till
landsbygd via staden

Västerås
stad

INNEHÅLL

Det händer i Västerås!	3
Översiktsplanen är en strategisk plan	4
mot en hållbar framtid	

KAPITEL 1 – Utvecklingsinriktning Västerås 2070.....	5
Samhällsbyggnads mål och strategier	6
Planeringsinriktning.....	8
Västerås i världen, världen i Västerås.....	12
Grönblå infrastruktur för ett robust Västerås.....	13
Genomförande	37

KAPITEL 2 – Fördjupning geografiska inriktningar ...39

Utveckling av bostadsområden och stråk i Västerås tätort	40
Verksamhetsmark.....	42
Teknisk infrastruktur	45
Grönt och blått.....	46
Kommunikationer	51
Utveckling av Västerås varierade landsbygd.....	55

KAPITEL 3 – Förhållanden av väsentlig betydelse för planeringen63

Riksentressen	64
Miljökvalitetsnormer.....	82
Riskhantering och totalförsvarets intressen	84
Råvarutillgångar	90

Läshänvisning

Planförslaget inklusive dess kartor är uppdelat i tre kapitel:

- 1. Utvecklingsinriktning Västerås 2070**
Utvecklingsinriktningen visar de grova penseldragen och lyfter de allra viktigaste övergripande strukturerna och inriktningarna inom bebyggelse, kommunikationer samt natur och friluftsliv samt genomförandet. Utvecklingsinriktningen visar utvecklade strukturer, syftet är inte att kartlägga de befintliga strukturerna. Kartor och illustrationer visar funktioner och viktiga samband som ska utvecklas.
- 2. Fördjupning geografiska inriktningar**
Fördjupning geografiska inriktningar visar geografiska inriktningar och är en konkretisering av utvecklingsinriktningen. I den digitala mark- och vattenanvändningskartan visas den dominerande mark- och vattenanvändningen för varje område. Gränserna i mark- och vattenanvändningskartan är inte precisa.

- 3. Förhållanden av väsentlig betydelse för planeringen (riksintressen, miljökvalitetsnormer och andra hänsyn)**
Förhållanden av väsentlig betydelse för planeringen visar riksintressen, miljökvalitetsnormer, risker och andra hänsyn. Enligt lagstiftningen ska kommunen ta hänsyn till de värden som finns på platsen. I den digitala hänsynskartan visas förhållanden av väsentlig betydelse.

Se definitioner av begrepp på vasteras.se/vasteras2050 och kartor längst bak i dokumentet.

Projektorganisation

Planarbetet har bedrivits i projektform. Företrädare för stadens förvaltningar och bolag har medverkat i framtagandet. Arbetet har letts av en styrgrupp med Malin Björk (projektägare) och Camilla Goliath (beställare tom 2024). Översiktsplanen är upprättad av projektgrupp Pernilla Sjöblom Lindström (projektledare), Sandra Vindelstam (biträdande projektledare), Barbro Sollén Wilcox, Marie Malmström, Maria Andersson, Elin Bengtsson, Mia Ståhlberg, Eva Widergren (tom 2023)

Illustrationer, kartor och fotografier: Västerås stad, Spacescape, Mandaworks, Norconsult, Länsstyrelsen Västmanland

Vad är en översiktsplan?

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. Den ska spegla den politiska majoritetens uppfattning och beslutas av kommunfullmäktige. Översiktsplanen är inte bindande men ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Den är därmed ett viktigt politiskt måldokument.

Det händer i Västerås!

Människor och företag vill vara i Västerås, vilket är mycket glädjande.

Västerås framtidsresa började redan på 1990-talet när vi närmade oss Mälaren, etablerade en högskola som blivit universitet och vi satte oss på kartan som idrottsstad. Nu fortsätter resan för Mälarstaden med energi och puls. Vi vill att västeråsarna ska ges möjlighet till livslångt lärande, ha nära till grönska och enkelt kunna komma ut på Mälaren och våra invånare ska ha nära till idrott och rekreation. Vi har även gjort något avgörande, vi har större fokus på landsbygderna och ser jordbruksmarken som en del i näringslivsmixen och vi säkerställer mark för etableringar i attraktiva lägen. Idag pågår redan flera stora stadsomvandlings- och nybyggnadsprojekt inom exempelvis Kopparlunden, Finnslätten och Mälarporten, dessa ska fortsätta att prioriteras. Västerås är en universitetsstad, vilket stärker det lokala näringslivet och ger oss ökad möjlighet att utvecklas till en ännu mer attraktiv stad. Den positiva utvecklingen ger oss även möjlighet att nå målet om en mer långsiktigt hållbar mark- och vattenanvändning med ökad social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Nu har vi tagit fram ett förslag på en ny översiktsplan som vi vill samråda kring med västeråsare och företag, likväl som myndigheter och organisationer. Vi har i förslaget vävt in era medskick från tidig dialog och ungdomsdialog. Planen föreslår var och på vilket sätt kommunen kan utvecklas på lång sikt när det gäller bostäder, skola, näringsliv, service, grönområden, rekreation och mycket mer. Samtidigt ska planen också vara ett stöd för dagens beslut, så att utvecklingen blir god, både idag och imorgon. Översiktsplanen är även vårt utvecklingsinstrument – ett av kommunens viktigaste strategidokument och ledsagare in i framtiden.

Planen har en tidshorisont på cirka femtio år. Det innebär att översiktsplanen kan greppa de utmaningar som ibland känns svåra, men som med ett långsiktigt perspektiv och ett målinriktat samarbete är möjliga att hantera. Den anger inte exakt när olika utvecklingsprojekt kommer att ske, utan det avgörs av rådande konjunkturer och hur vi prioriterar olika behov. Det viktigaste är att Västerås har en långsiktig plan för den framtida utvecklingen.

Från 14 maj till och med 30 september 2025 har du möjlighet att diskutera förslaget till ny översiktsplan med viktiga och angelägna frågor för Västerås.

Varmt välkommen till samråd om en ny översiktsplan för Västerås. Det är nu vi skapar vår unika framtid!

Staffan Jansson (S)
ordförande kommunstyrelsen

Illustration: MandaWorks

Översiktsplanen är en strategisk plan mot en hållbar framtid

Översiktsplanen (ÖP) har en viktig roll som måldokument. Den har också en central funktion i kommunernas arbete att formulera strategier för en långsiktigt hållbar utveckling. Den ska ange såväl en långsiktig och övergripande utvecklingsstrategi som grunddragen i den avsedda användningen av mark- och vattenområden. ÖP ska visa hur kommunen tänker ta hänsyn till allmänna intressen samt hur riksintressen ska tillgodoses och hur miljö kvalitetsnormer ska följas. Planen ska också ge vägledning för hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

I planen samordnas olika sektorsintressen, vilket underlättar kommunens planering och utbyggnad av infrastruktur, service och bostäder. Planen fungerar därmed som kommunens verktyg i den interna handläggningen och samordningen samt i dialogen med andra aktörer i samhällsbyggandet. Den fungerar också som plattform för kommunens medverkan i den regionala utvecklingsplaneringen.

ÖP ska innehålla strategiska överväganden för generella och kommunövergripande frågor tillsammans med de innehållskrav som finns för översiktsplanen. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men är ett betydelsefullt underlag för domstolar vid överprövning av detaljplaner och bygglov. Kommunen bör därför tydligt motivera sina ställningstaganden i översiktsplanen.

För näringslivet, exempelvis bygg-, industri-, handels- och vindkraftsföretag, är översiktsplanen vägledande vid bedömning om lämplig plats för en verksamhet. För allmänheten ger översiktsplanen information om kommunens utvecklingsplaner och vilka områden och miljöer som kommunen särskilt vill värna om.

Planen är ett betydelsefullt underlag vid prövning av plan-, lov- och tillståndsärenden. En aktuell översiktsplan med tydliga ställningstaganden ger vägledning och underlättar detaljplanering, bygglovsprövning utanför detaljplanelagt område och andra tillståndsprövningar. Även handläggning av planbesked underlättas om det finns tydligt stöd i översiktsplanen.

Kommunernas översiktsplanering är det viktigaste instrumentet för dialog mellan staten och kommunen om riksintressena. Det är först i översiktsplanen som konsekvenserna av ett riksintresseanspråk tydliggörs och hur påverkan blir i förhållande till andra allmänna intressen. I översiktsplanen ska kommunen redovisa hur den avser att tillgodose riksintressena. ÖP används som underlag av andra myndigheter och aktörer i samhällsbyggandet. Den är till exempel ett obligatoriskt underlag som Trafikverket ska ta hänsyn till vid planering av nya vägar och järnvägars sträckning. Översiktsplanen är också ett underlag för myndigheter som prövar tillstånd enligt miljöbalken.

Kapitel 1

UTVECKLING SINRIKTNING VÄSTERÅS 2070

I detta kapitel visas utvecklingen i stora penseldrag. De viktigaste funktionerna och funktionella sambanden för kommunens långsiktiga utveckling. Vilka platser är tänkta att utvecklas för bebyggelse, hur ska natur och friluftsliv utvecklas och hur ska kommunikationer utvecklas på lång sikt? Här vågar vi prioritera, vi visar fördelningen av bostäder, verksamheter och grönska i hela Västerås.

Samhällsbyggnadsmål och strategier

MÅL FÖR SAMHÄLLSBYGGANDE

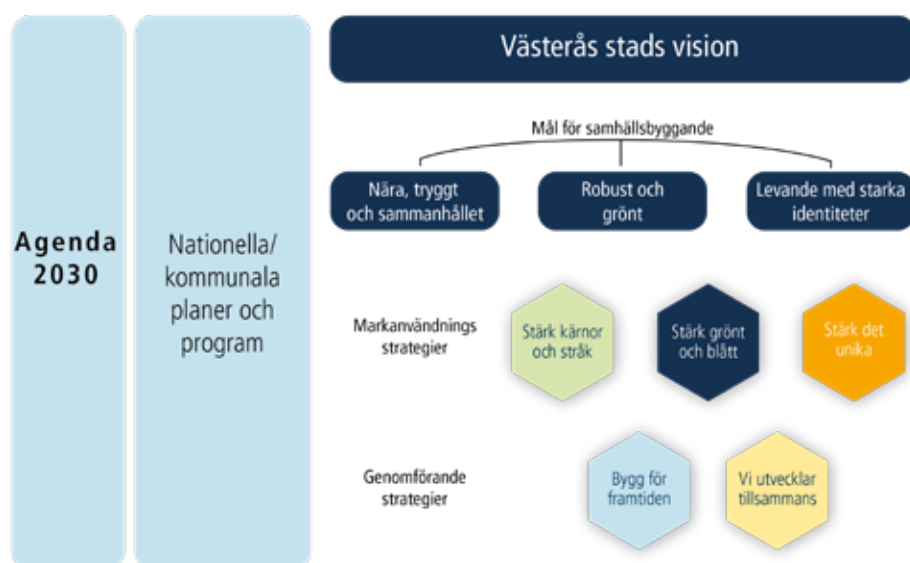
Översiktsplanen gör det möjligt att nå målen för samhällsbyggnad, som tagits fram i bred politisk dialog. Agenda 2030, tillsammans med nationella och kommunala planer och program, ligger till grund för samhällsbyggnadsmålen. Målen nås via strategier för markanvändning och genomförande.

EN KOMMUN MED RÖRELSE OCH ENERGI – FRÅN SKÄRGÅRD TILL LANDSBYGD VIA STADEN

Med sikte mot 2050 och utblick mot 2070 växer och utvecklas Västerås till en robust målarnära kommun att vara stolt över. Västerås är en självklar regionhuvudstad med utbildnings- och arbetstillfällen, rikt kulturutbud och handel. Västerås stärks som viktig regional kärna med starka kopplingar nationellt och ut i världen. Det attraktiva läget vid Mälaren lockar såväl västeråsare som besökare. Universitetet och dess studenter bidrar till förnyelse och tillväxt inom forskning och näringsliv likväl som till stads- och kulturliv. Här kombineras den mindre stadens närhet och attraktiva livsmiljöer med den större stadens kraft, puls och utbud. Detta lockar både företag att etablera sig här och människor att flytta hit. Västerås har kompletterats på ett smart sätt och nya ekologiska, sociala och ekonomiska värden har skapats. Landsbygdens potential tas omhand och är en attraktiv plats att bo och verka på. Västerås självförsörjandegrad har ökat. I Västerås möts gammalt och nytt på ett spännande sätt och människors mod och nytänkande märks i den fysiska miljön. Västeråsarna känner framtidstro och besökare trivs!

Tre mål för samhällsbyggnaden visar VAD vi vill uppnå:

- **Ett nära, tryggt och sammanhållet Västerås**
Samhällsbyggnaden har verkligen gjort skillnad! Västerås är en kommun som är trygg, tillgänglig och omsorgsfullt utformad och där det är lätt att leva hållbart. Alla har jämlika förutsättningar, vardagslivet fungerar bra och det mesta finns nära till hands.
- **Ett robust och grönt Västerås**
Hela kommunen är robust, modig och framsynt i den gröna omställningen och i beredskapen för yttre påfrestningar.
- **Ett levande Västerås med starka identiteter**
Med hänsyn, mod, innovation och framtidstro utvecklas och förstärks kommunens identiteter och självaktning.

STRATEGIER

För att den fysiska planeringen ska uppfylla samhällsbyggnadsmålen behöver utvecklingen, investeringar och resurser riktas. Fem strategier beskriver HUR detta ska göras:

1. Stärk kärnor och stråk

Västerås utvecklas till en mer flerkärnig kommun som kopplas samman av starka stråk. Stadsdelskärnorna liksom landsbygds-kärnorna gör Västerås till en nära och sammanhållen kommun. Starka kärnor gör att det är nära till det som behövs för en fungerade och enkel vardag.

2. Stärk grönt och blått

Västerås natur- och grönområden utvecklas, liksom våra sjöar och vattendrag. Kommunen framtidssäkras genom att ekosystemtjänster värnas och utvecklas. Rekreation och friluftsliv finns nära i vardagen genom att Mälaren, åstråken och åsarna tillgängliggörs för fler. Natur- och kulturmiljövärdena skyddas och prioriteras för biologisk mångfald, friluftsliv och turism. Sammanhängande stråk för rekreation och spridningsvägar för djur och växter stärks. Befintliga omhändertas och nya skapas. Som en del i ett balanserat samhällsbyggande fortsätter arbetet med möjlighet till kompensation av naturvärden.

3. Stärk det unika

Västerås styrka ligger samlat i "Västerås-paletten" som illustrerar kommunens många identiteter och breda utbud. Många platser visar tydliga spår av vår historia och våra olika identiteter. Dessa strukturer är än i dag synliga i bebyggelsen och landskapet. Identitet, stolthet och trygghet stärks genom att koppla samman och utveckla befintliga platser, samtidigt som nya platser, aktiviteter och vistelsekvaliteter utvecklas. Västerås olika bygder blir mer tillgängliga för de som vill uppleva de olika landskap som kommunen består av. Landskapsstråken längs med Mälaren med öar och stränder, Badelundaåsen och ådalarna vid Svartån, Sagån och Lillån är särskilt värdefulla för Västerås identitet. Våra kulturmiljöer, arkitekturen och den offentliga konsten vägleder oss i utvecklingen av framtidens unika platser. I Västerås möter det globala det genuint lokala. Det attraherar både boende, verksamma, studenter, affärs- och privatturism, dygnet runt och året om.

4. Bygg för framtiden

Västerås utvecklas målmedvetet med långsiktig hållbarhet i fokus. Våra natur- och kulturmiljöer är tillgångar i människors vardag och för regional och lokal utveckling. Nu blickar vi framåt och skapar nya värden utifrån förankring i vår historia, som ger perspektiv på nutiden och en möjlighet att känna trygghet och stolthet. Vi tänker skönhet, funktion, hållbarhet och flexibilitet när nya platser och bebyggelse utvecklas och det redan byggda tas om hand.

Samhällets sociala, ekonomiska och ekologiska resurser förvaltas både på kort och lång sikt. Beslut sätts i ett större sammanhang och utgångspunkten är att varje del bidrar till en balanserad helhet i den fysiska miljön. Enskilda, väl gestaltade, livsmiljöer som ger plats för ekosystemtjänster skapar mervärden för västeråsarna och robusthet för att hantera framtidens förändringar. När Västerås utvecklas görs det med omtanke och omsorg, så att många kommande generationer får njuta av det vi skapar.

5. Vi utvecklar tillsammans!

Det är mycket som händer och det är många som vill vara med och bidra till att Västerås blir en attraktiv, kreativ, vänlig, funktionell och välkomnande plats. En kommun utvecklas bäst genom dialog och samverkan kombinerat med ett målinriktat arbete och effektiva processer. Komplexiteten i samhällsbyggandet gör att det finns behov av samordning av processer för att skapa förutsättningar för helhetslösningar. Många aktörer bidrar på olika sätt med kunskap och lösningar för en framtida utveckling. Gamla och unga är med och påverkar Västerås framtid och en grön omställning är avgörande för att företag ska hålla sig relevanta på en marknad som ställer ökade krav på hållbarhet och ansvarstagande.

Tillsammans utvecklas kreativa metoder och innovativa lösningar. Demokrati och delaktighet är kärnan i en fungerande samhällsplanering präglad av frihet, öppenhet, rättvisa och transparens. Modiga långsiktiga beslut kan skapa en trygg miljö för satsningar på gröna investeringar och nödvändiga förändringar i samhället.

Planeringsinriktning

FÖRDELNING AV NYA BOSTÄDER, SAMHÄLLSFÄSTIGHETER OCH ARBETSTILLFÄLLEN

En mängd olika faktorer påverkar den faktiska utvecklingen. Översiktsplanen tar planeringsmässig höjd för att i framtiden ha en beredskap för en ökad befolkning. Planförslaget utgår från en befolkning om 260 000 invånare år 2070, det vill säga cirka 100 000 fler än idag. Det är en planeringsinriktning. Med andra ord, inte en prognos. 100 000 fler västeråsare ger ett behov av 50 000 nya bostäder och 50 000 fler arbetstillfällen till år 2070. Planen har en kapacitet för denna planeringsinriktning. I tätorten, i pågående utvecklingsområden och i de större orterna på landsbygden tillkommer merparten av bostäder och arbetsplatser. Tillskott av bostäder kompletterar det befintliga utbudet

Läs mer: vasteras.se/vasteras2050

Bostäder

En väl fungerande bostadsmarknad är en förutsättning för Västerås tillväxt och invånarnas välmående. Det ger möjlighet för unga vuxna att flytta hemifrån, för familjer att byta bostad och för äldre att flytta till en mer anpassad bostad.

Ett brett bostadsutbud med variation i hus- och lägenhetstyper, upplåtelseformer, storlekar och kostnadsnivåer bidrar till stadens och regionens dragningskraft. Det är också en viktig faktor för näringslivet och arbetsmarknadens utveckling. Variation i bostadsutbud och i offentliga rum, med såväl småhus som flerbostadshus, bidrar också till att skapa en mer upplevelserik och attraktiv närmiljö. Varje kommun ska planera för bostadsförsörjningen i kommunen enligt § 1 lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Syftet med planeringen är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Kommunfullmäktige ska under varje mandatperiod anta en handlingsplan för bostadsförsörjningen. Kommunens handlingsplan för bostadsförsörjningen ska vara vägledande för kommunens planläggning i fråga om bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.

Läs mer: Program (2020/00343) och handlingsplan (KS 2019/02440) för bostadsförsörjning

STRÄVA EFTER EN BALANSERAD STRUKTUR

- ✓ Sträva efter ett balanserat och kontinuerligt byggande över tid genom god mark- och planberedskap.
- ✓ Säkerställ att bostäder samordnas med befintliga och planerade målpunkter som samhällsservice, trafiksystem och gröna områden.
- ✓ Sträva efter en flexibel funktionsblandning.
- ✓ Använd i första hand redan anspråkstagen mark vid byggnation. Möjligheter till om- och tillbyggnader av befintlig byggnad ska alltid övervägas med fokus på cirkulär ekonomi och hållbarhet.

STÄRK OCH UTVECKLA VÄSTERÅS BOSTÄDER

- ✓ Sträva efter att integrera och avsätta utrymme för särskilda bostäder vid utveckling av nya bostadsområden samt inom kompletteringsbebyggelse av befintliga bostadsområden, jämnt fördelat i staden.
- ✓ Sträva efter att det befintliga bostadsbeståndet utvecklas och vårdas, så att både bostäder och utemiljöer bidrar till ett attraktivt, socialt och miljömässigt bra boende.

RÄTT BOSTÄDER PÅ RÄTT PLATS

- ✓ Sträva efter varierade bostadstyper, boende- och upplåtelseformer, kostnadsnivåer och boendemiljöer. Västerås stad ska vara öppen för framtida innovation.

Det finns kapacitet för 17 000 fler bostäder inom befintliga och pågående planer (se illustration). Främst finns planer för nya bostäder

- City - cirka 4000 (exempel Kopparlunden samt Öster Mälarstrands norra del)
- Stadsdelarna – cirka 6 300 nya bostäder (exempel Sätra, Skälby, Södra Källtorp samt Öster Mälarstrands södra delar)
- Gäddeholm och Irsta med omnejd – cirka 5100 (4800 kvar enligt tidigare fördjupning av översiktsplan för Gäddeholm).

I planförslaget skapas ytterligare förutsättningar för:

- cirka 9 000 bostäder i stadsdelar (exempelvis Bjurhovda, Råby, Vallby samt delar av Hamre), i stadsdelskärnor, nytt område Norra Sättra och på Johannisberg inklusive Kanalstaden.
- cirka 10 000 bostäder i city (inkl. Ängsgärdet och Kungsängen)
- cirka 12 500 bostäder i landsbygds-kärnorna och på den varierade landsbygden
- minst 3500 bostäder i Barkarö med omnejd, pågående planarbete utvisar antalet

Befintliga och pågående planer tillsammans med planförslagets tillägg säkerställer en framtida kapacitet enligt planeringsinriktningen till 2070.

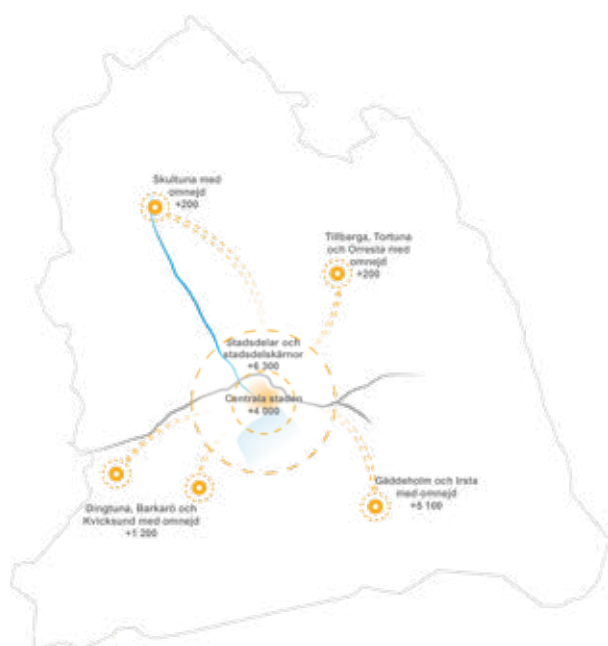
Samhällsfastigheter

När Västerås växer med fler människor och demografin förändras skapas nya förutsättningar och förändrade behov av samhällsfastigheter. Dessa ska möjliggöra tillräcklig och kvalitativ samhällsservice för alla invånare i livets olika skeden. För att möjliggöra detta behövs hållbara och flexibla planer för olika typer av samhällsfastigheter som är placerade på rätt plats, i rätt tid och i tillräcklig omfattning. En god lokalisering med tillräckligt stor friyta kan skapa förutsättningar för samnyttjande och flexibilitet över tid samt utgöra en trygg, trivsamt och viktig plats för möten mellan människor.

Framgångsfaktorer för en långsiktig hållbar och väl fungerande samhällsservice är god framförhållning, planberedskap och säkrad yta vilket skapar möjlighet för förändrad verksamhet och omfattning över tid. För att uppnå detta krävs tidiga analyser, långsiktig planering och god samverkan mellan kommun, region och civilsamhälle.

Mark för samhällsfastigheter reserveras i första hand i kärnorna för nyttjande i takt med att fler bostäder planeras. God lokalisering av samhällsfastigheterna kan främja integration och tillgänglighet. Verksamheter synliggörs i det offentliga rummet och bidrar därmed till liv och ökad trygghet. För att stärka allas förutsättningar till rörelse och hälsa behövs ett ökat fokus kring placering av platser för idrott och föreningsliv och hur de gestaltas. Idrott och friluftsliv ska finnas nära i vardagen, vara synlig i stadsdelar och den varierade landsbygden. Samhällsviktiga verksamheter ska lokaliseras med särskild hänsyn till klimat- och säkerhetsrelaterade risker, till exempel ej i direkt anslutning till transportleder för farligt gods eller i lågpunkter som riskerar att översvämmas vid skyfall.

Det finns tydliga synergieffekter mellan klimatanpassning och totalförsvarets intressen. Ett exempel är så kallade trygghetspunkter. De fyller en viktig funktion i olika typer av kriser och katastrofer och är platser där befolkningen kan söka hjälp och skydd. Utepekade trygghetspunkter bör vara en byggnad med central placering i en stadsdel

Antal bostäder i befintliga och pågående planer.

Antal bostäder i planförslaget.

eller i orter på landsbygden så som skolor, bibliotek eller annan offentlig verksamhet. De kan, till exempel, erbjuda svalka för närboende vid värmeböljor genom att utrustas med fjärrkyla. Trygghetspunkter bör konstrueras för att minst uppfylla nivån som skyddat utrymme för att även ha en funktion i krigstid. Regelrätta skyddsrumms placering i kommunen ansvarar Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för.

Läs mer om Risker och Totalförsvarets intressen på sidan 84.

SAMHÄLLSSERVICE UTFRÅN PLANERINGSMÄSSIG HÖJD

- ✓ Sträva efter att samlokalisera samhällsservice med annan service i kärnor
- ✓ Sträva efter att förutsättningar och potential för kultur-, idrotts- och fritids och förebyggande verksamheter beaktas och utreds när befintliga områden förnyas eller nya tillkommer
- ✓ Sträva efter samutnyttjande och samlokalisering av olika verksamheter redan vid planering så att mötesplatser, idrottsområden och stråk kan nyttjas av flera och vid fler tider på dygnet
- ✓ Sträva efter att samhällsservice som försörjer ett större befolkningsunderlag samlokaliseras i strategiska kollektivtrafiknoder med närhet till gång- och cykelstråk
- ✓ Säkerställ att samhällsfastigheter utreds och prioriteras vid planering av nya bostäder så att tillräcklig yta säkerställs för att klara demografiska skiftningar i servicebehovet på både kort och lång sikt.
- ✓ Säkra tillgång till friyta av god kvalitet och tillräcklig storlek vid planering av nya förskolor och skolor
- ✓ Säkerställ att skola och förskola placeras så att hållbara rörelsemönster främjas och säkra och trygga trafikmiljöer skapas
- ✓ Säkra en lokalförsörjning i balans över tid genom att planera för tillräckliga ytor som skapar en flexibilitet i användning av byggnad och utemiljö
- ✓ Sträva efter klimatsmarta, cirkulära och ekologiskt hållbara planeringslösningar och materialval både för utemiljö och byggnad
- ✓ Sträva efter att samhällsviktiga funktioner såsom räddningstjänst, sjukvårdsanläggningar mm placeras med stor omsorg för verksamheternas behov och förutsättningar.

Arbetsstillfällena och verksamhetsmark

Utfraån planeringshorisonten möjliggör planen för minst 50 000 fler arbetsstillfällena för att säkerställa en god ekonomisk tillväxt, effektiv konkurrens och säkra arbetsstillfällena i relation till befolkningstillväxt.

Västerås har ett gynnsamt geografiskt läge, i en av Sveriges starkast växande regioner, Östra Mellansverige och Stockholm- Mälarenregionen. Näringslivet i Västerås växer och är en motor på den regionala arbetsmarknaden. Universitetet bidrar till hög utbildnings- och forskningsnivå, arbetsplatser och ett innovativt näringsklimat. Planen möjliggör fler arbetsstillfällena, huvudsakligen genom att företag ges möjlighet att växa på planerad eller färdig mark och i befintliga byggnader. Många arbetsstillfällena kommer att tillkomma i Västerås centralt belägna omvandlingsområden. Västerås stad och Regionen är stora arbetsgivare och störst andel arbetsstillfällena finns inom hälsa/sjukvård, utbildningssektorn och inom tjänstesektorn. Mixen inom näringslivet och bredden av olika arbetsstillfällena är fortsatt viktig för en hållbar arbetsmarknad.

Ett proaktivt förhållningssätt till nya energilösningar och produktion av energi från sol och vind stärker identiteten. Vi säkerställer att det finns ytor och teknisk infrastruktur för verksamheter och företag. Tillsammans är vi ledande i den gröna omställningen!

STRÄVA EFTER ATT SKAPA ARBETSPLATSER TILL ALLA

- ✓ Säkerställ arbetsplatser och ge förutsättningar för arbete till alla.
- ✓ Säkerställ att Mälardalens universitets huvudlokalisering i City kopplas samman med stadskärnan och förbindelser till Finnslätten underlättas.
- ✓ Säkerställ att personalintensiva arbetsplatser har tillgång till bra kollektivtrafikstråk för att ge förutsättningar för hållbar mobilitet.
- ✓ Säkerställ att personalintensiva verksamhetslokaler är lättillgängliga och utformas med naturligt dagsljusinsläpp.

STRÄVA EFTER ATT LOKALISERA RÄTT VERKSAMHET PÅ RÄTT PLATS

- ✓ Säkerställ att det finns olika lokaliseringalternativ som matchar efterfrågan och bidrar till ett brett näringsliv i hela Västerås.
- ✓ Säkra mark för verksamheter i anslutning till tätorten och i strategiska lägen med god tillgång till fungerande transportinfrastruktur (E18, Mälarhamnar, järnväg och flygplats) och god teknisk infrastruktur (elkraft etc.).
- ✓ Säkerställ plats för flexibilitet och utveckling av nya och befintliga företag.
- ✓ Säkra att behov och krav på markanvändningen möts
- ✓ Sträva efter en effektiv markanvändning, samlokalisering och ökad funktionsblandning
- ✓ Säkerställ att en särskild bedömning görs i varje enskilt fall vid verksamhetsetableringar som kräver större markyta än 100 000 kvadratmeter. Markytan bör vägas mot antal arbetstillfällen och vilka hållbara värden verksamheten skapar.
- ✓ Säkerställ att verksamhetsområdena anpassas till ett förändrat klimat och för minskad klimatpåverkan.
- ✓ Säkra åtgärder mot att verksamhetsområdena blir värmeöar. Bevara naturmark och befintliga större träd i varje verksamhetsområde för att balansera mängden hårdgjorda ytor och stora byggnadsvolymer.
- ✓ Använd byggnation som är yteffektiv, i flera våningar och med samutnyttjande av flera funktioner/verksamheter.

Ny verksamhetsmark gör det möjligt att ta emot nya etableringar, säkra expansionsinvesteringar och underlätta för viss omflyttning i kommunen.

Befintliga verksamhetsområden ska i första hand kompletteras och utvecklas för att använda marken på ett yt- och resurseffektivt sätt. Planförslaget säkerställer en framtida kapacitet enligt planeringsinriktningen till 2070 och kapacitet för ny verksamhetsmark fördelas enligt följande:

- Norr, cirka 300 hektar (Tillberga och Hökåsen/Tunbytorp)
- Väster, cirka 500 hektar (Västjädra och Skästa)
- Hamnen, cirka 150 hektar (återstående mark i befintlig fördjupning samt ny mark i nya översiktsplanen)
- Öster, cirka 400 hektar* (Irsta, Östanbro och flygplatsen)
- Erikslund (befintlig fördjupning) och Sättra, cirka 100 hektar
- Kompletteringar i befintliga verksamhetsområden

* Möjlighet till ytterligare verksamhetsmark utreds som ett särskilt uppdrag.

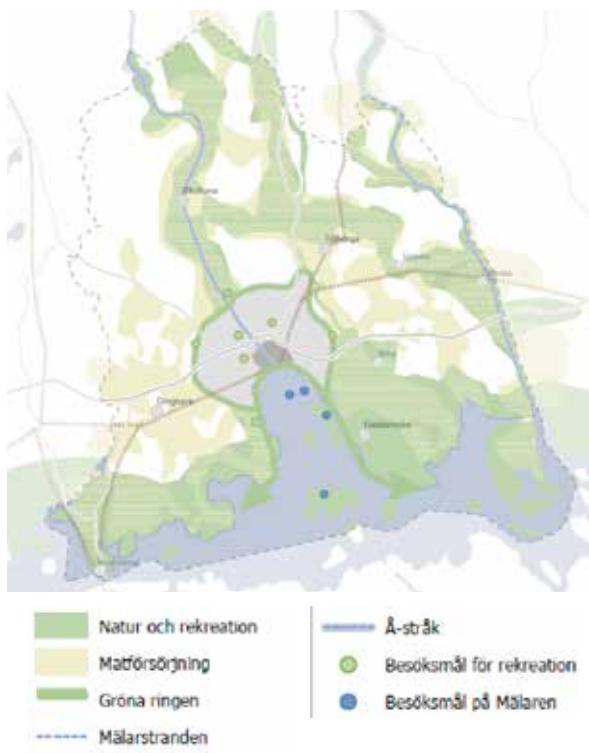
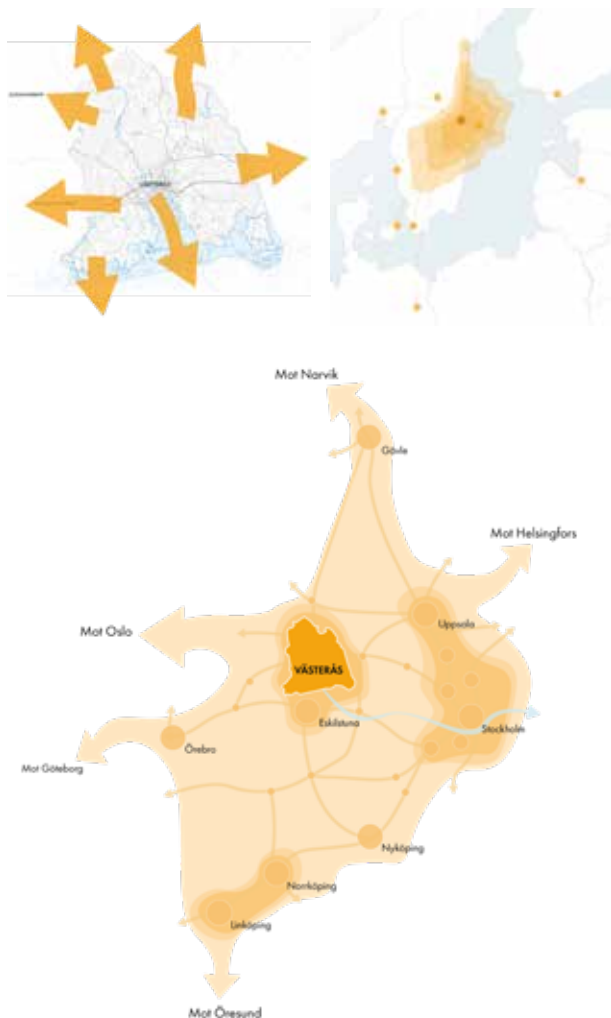

Västerås i världen, världen i Västerås

Västerås är del i ett storregionalt sammanhang med en kraftigt utvidgad bostads-, studie- och arbetsmarknad. Tillsammans med goda grannar har Västerås en ledande roll i landets utveckling och en internationell konkurrenskraft. Västerås är globalt ledande i den gröna och digitala omställningen. I samverkan säkerställs att regionens kraft, resurser och investeringar riktas. Ett aktivt arbete görs för att stärka nationella och internationella kopplingar. Kompetenser och näringsmässig specialisering tas tillvara. Västerås är Europas energicentrum med Finnslätten som dragare. Som del av en av världens mest attraktiva storstadsregioner är livskvalitet, jämställdhet, demokrati och säkerhet viktiga faktorer för den globala ekonomins högrörliga kompetens. För företagen är Västerås synonymt med en arbetskraft i världsklass och en högkvalitativ infrastruktur. Västerås kunskapsklimat och företagsklimat ger staden en stark ställning.

Västerås är en universitetsstad med stark samverkan. Universitetets centrala läge tas tillvara och kopplingen till Finnsätten stärks. Stadens unika läge vid Mälaren och Svartån gör oss attraktiva som boendeort för både studenter och arbetskraft. Läget medför också att Västerås har direkt tillgång till de fyra stora transportslagen. Spår- och sjöfartssatsningar skapar hållbara och effektiva transporter. Sjöfart, järnväg samt flyg och väg stärks också genom att plats ges för verksamheter och bostäder i strategiska lägen.

Västerås är möjliggörare för en effektiv samhällsbyggnadsprocess. Kommunen har en tydlig identitet och är ett regionalt hjärta som lockar företag och invånare. Handlingskraft och innovationer bidrar till att skapa robusthet. I Västerås erbjuds en mångfald av attraktiva och trygga boendemiljöer. Hur vår fysiska miljö utformas påverkar hur tåligt vårt samhälle är i kris och möjligheterna att anpassa tillvaron till de klimatförändringar som sker..

Grönblå infrastruktur för ett robust Västerås

Ett robust Västerås är rustat för klimatpåverkan där gröna och blå ytor dämpar effekten av höga temperaturer, stora mängder vatten, bidrar till biologisk mångfald, bättre hälsa och grönare stadsmiljöer. Den biologiska mångfalden spelar en avgörande roll för grundläggande funktioner, så som polineri och rening av luft och vatten. En sammanhängande blå och grön struktur främjar växt- och djurliv såväl som friluftsliv. De sammanhängande landskapsstråken längs med Svartån, Sagån, Lillån, Badelundaåsen och Mälarens öar och stränder sträcker sig genom Västerås i nordsydlig riktning och omfamnar Västeråsfjärden. Här rymmer stora kulturhistoriska värden och en rik biologisk mångfald. De är viktiga för vår identitet, folkhälsa, friluftsliv och för besöksnäringen i regionen. Vattnet i åarna är också avgörande för Mälarens dricksvattenkvalitet. Mellan landsbygds kärnorna och utanför bebyggelsestråken värnas jordbruksmark och landskapsbild samt natur för rekreation och biologisk mångfald värnas och utvecklas. Inom dessa områden ska ekosystemtjänsten matförsörjning prioriteras. Åsens funktion som vattentäkt och dess tillrinningsområden är ett överordnat intresse som behöver säkras för framtiden.

- ✓ Utveckling av Mälarstrandens gröna samband: Gröna platser och stråk längs med Mälarstranden stärks och skapas. För att fler ska ha tillgång till Mälarstranden stärks kopplingarna från stadens östra och västra delar. City utvidgas och kopplingar stärks där Mälarstranden blir en del i citys gröna struktur.
- ✓ Utveckling av parker: Förbättra och höja kvaliteten på befintliga parker för att möta fler behov och bevara parkernas gröna kulturarv.
- ✓ Skapande av en grön ring förbinder flera natur- och friluftsområden i och runt Västerås tätort, inklusive anslutningar till Mälarstranden, Svartåstråket och Bruksleden.
- ✓ Tillgängliggörande av skärgården för fler västeråsare samtidigt som besöksnäringen stärks. Öarna närmast Västerås tätort, Östra holmen, Västra holmen och Elba, prioriteras för friluftslivet. Kollektivtrafik/skärgårdstrafik stärker skärgårdsliv.
- ✓ Bevarande och förstärkning av naturområden: De regionala naturområdena och besöksmålen bevaras och stärks; åar och åsar samt Björnön och de andra Mälaröarna, Asköviken, Anundshög, Rocklunda och Ängsö.
- ✓ Utveckling av kultur- och friluftsområden vid Anundshög: Anundshög är ett nationellt besöksmål och i anslutning till platsen utvecklas ett större kultur- och

friluftslivsområde som knyter an till Gröna ringen.

- ✓ Bevarande av biologisk mångfald och friluftsliv: Björnön, Johannisberg (Önstensborg), Vedboskogen, Badelundaåsen och delar av Rönnbyskogen (Uppåkersskogen- Alphyddan) är områden som är viktiga för den biologiska mångfalden och västeråsarnas tillgång till friluftsliv. Dessa områden säkras långsiktigt för att tillgodose detta.
- ✓ Utveckling av rekreation och friluftsliv längs åar och Mälaren: Områden som prioriteras för biologisk mångfald, rekreation och friluftsliv är längs åarna, åarna samt Mälaren och Mälarstranden. Här ska hänsyn tas till en helhet, där även kulturmiljövärden och landskapsbild ingår. Rekreation och friluftsliv längs med åstråken utvecklas med platsbildningar i olika skala och karaktär.
- ✓ Utveckling av gröna offentliga rum i landsbygds kärnorna i takt med att de växer. De områden som idag nyttjas för närrekreation värnas och stärks i dess roll som rekreationsområden.
- ✓ Stärka tillgången till friluftsliv och rekreation: Tillgången till bostadsnära rekreation, friluftsliv och idrott stärks och utvecklas
- ✓ Vattenkontakt i vardagen: Fler får tillgång till vattenkontakt i vardagen exempelvis genom utveckling av en kanalstad.
- ✓ Bevarande av jordbruksmark: Jordbruksmarken bevaras förutom på några platser i direkt anslutning till landsbygds kärnorna där det går att bygga vidare på redan befintlig infrastruktur och där närheten till närrekreation ger goda möjligheter till ett hållbart boende.
- ✓ Klimatanpassning och naturbaserade lösningar: Planeringen bidrar till ett robust Västerås som är rustat för klimatpåverkan där gröna och blå ytor dämpar effekten av ett förändrat klimat, bidrar till biologisk mångfald, rent vatten och god luftkvalitet. För att anpassa staden till ett förändrat klimat planerar vi för naturbaserade lösningar och mer grönska i hårdgjorda områden, ökad krontäckningsgrad och synliga lösningar för att ta hand om dagvattnet.
- ✓ Framtidssäkring av klimatanpassningsytor: Västerås framtidssäkras genom att säkra skyfallsytor och våtmarker i markanvändningskartan samt skyfallsstråk i hänsynskartan.
- ✓ Bevarande av Badelundaåsen och Mälaren som dricksvattentäkt: Badelundaåsen, och dess tillrinningsområdens, samt Mälarens funktion som dricksvattentäkt är ett överordnat nationellt intresse som behöver säkras för framtiden.

Utvecklade stadsdelar och stadsdelskärnor

Det ska vara lätt och tryggt att nå arbetsplatser, skola, service, rekreation och övrigt utbud och aktiviteter. Kompletteringar med bostäder, service och arbetsplatser ska bidra till en mer integrerad stad. Syftet med kompletteringar i de västra och östra delarna av tätorten samt i stadsdelskärnorna är att ge alla västeråsare en grundläggande tillgänglighet till service med god kvalitet och hög användbarhet. Avgörande för karaktären i stadsdelarna är utformning av gator tillsammans med bebyggelsens karaktär.

- ✓ Ny bebyggelse ska tillföra nytta. Den kan bidra till att skapa platser och rum för möten, tryggare miljöer, stärka platsidentiteten och bidra till en god gestaltad livsmiljö.
- ✓ Kompletteringar ska inte göras genom att ta bort betydelsefull grönska eller skapa mörka utemiljöer. Impediment som tas i anspråk ska vara ytor med få ekosystemtjänster och grönområden ska utvecklas till attraktiva platser med flera funktioner och en hög kvalitet.
- ✓ Tillgång till grönområden, ytor för klimatanpassning, lek och samvaro säkerställs i stadsdelarna. Gröna tak och fasader bidrar till en grönskande stad.
- ✓ Fasader på byggnader längs med gator ska bidra till att aktivera stadsrummet. Sockelvåningar ska innehålla en blandning av bostadsentréer och verksamhetslokaler och har en hög arkitektonisk detaljeringsgrad.
- ✓ För att ge fler invånare möjlighet att resa mer hållbart inom kommunen planeras ny bebyggelse, bostäder och arbetsplatser så långt det är möjligt nära järnvägsstationer och hållplatslägen.

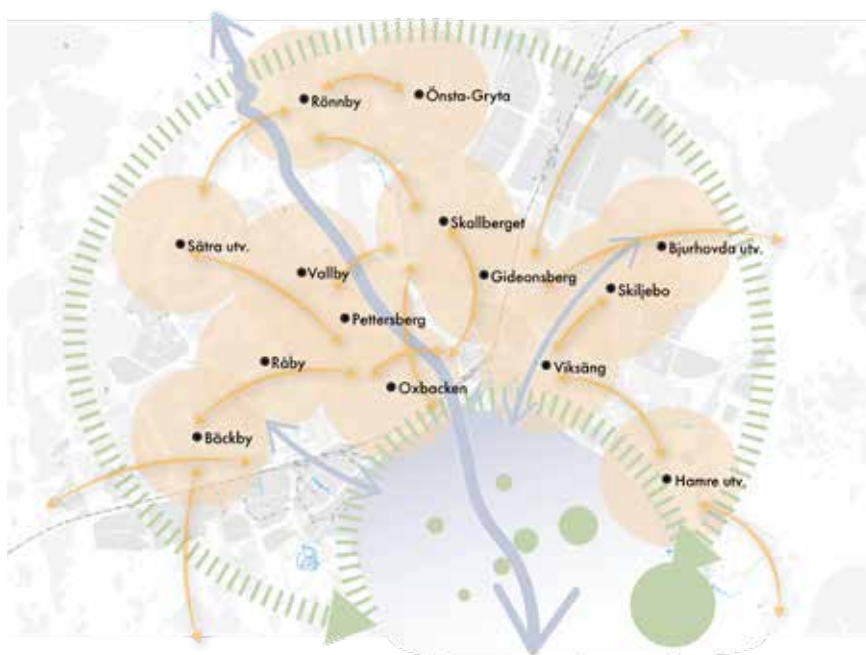
Ett sammankopplat Västerås

UTVECKLING AV DE FYRA STORREGIONALA TRANSPORTSLAGEN

Västerås fyra storregionala transportslag (väg, järnväg, luftfart och sjöfart) är unikt. De är viktiga för Västerås som regionstad och utgör viktiga förutsättningar för den regionala utvecklingen. Västerås är utpekad som urban nodstad i det transeuropeiska transportnätet TEN-T och utvecklas i sin roll som storregional nodstad i Stockholm-Mälarenregionen. De stora nationella och regionala infrastrukturstråken ger en god uppkoppling från Västerås till omvärlden för människor och gods. I framtiden trafikerar järnvägsförbindelsen Oslo-Stockholm norr om Mälaren och Västerås är en av de storregionala nodstäderna. Västerås hamn är Nordens största insjöhamn och är en viktig intermodal nod för näringslivsutveckling.

FÖR ATT MÖJLIGGÖRA FÖR FRAMTIDENS MOBILITET

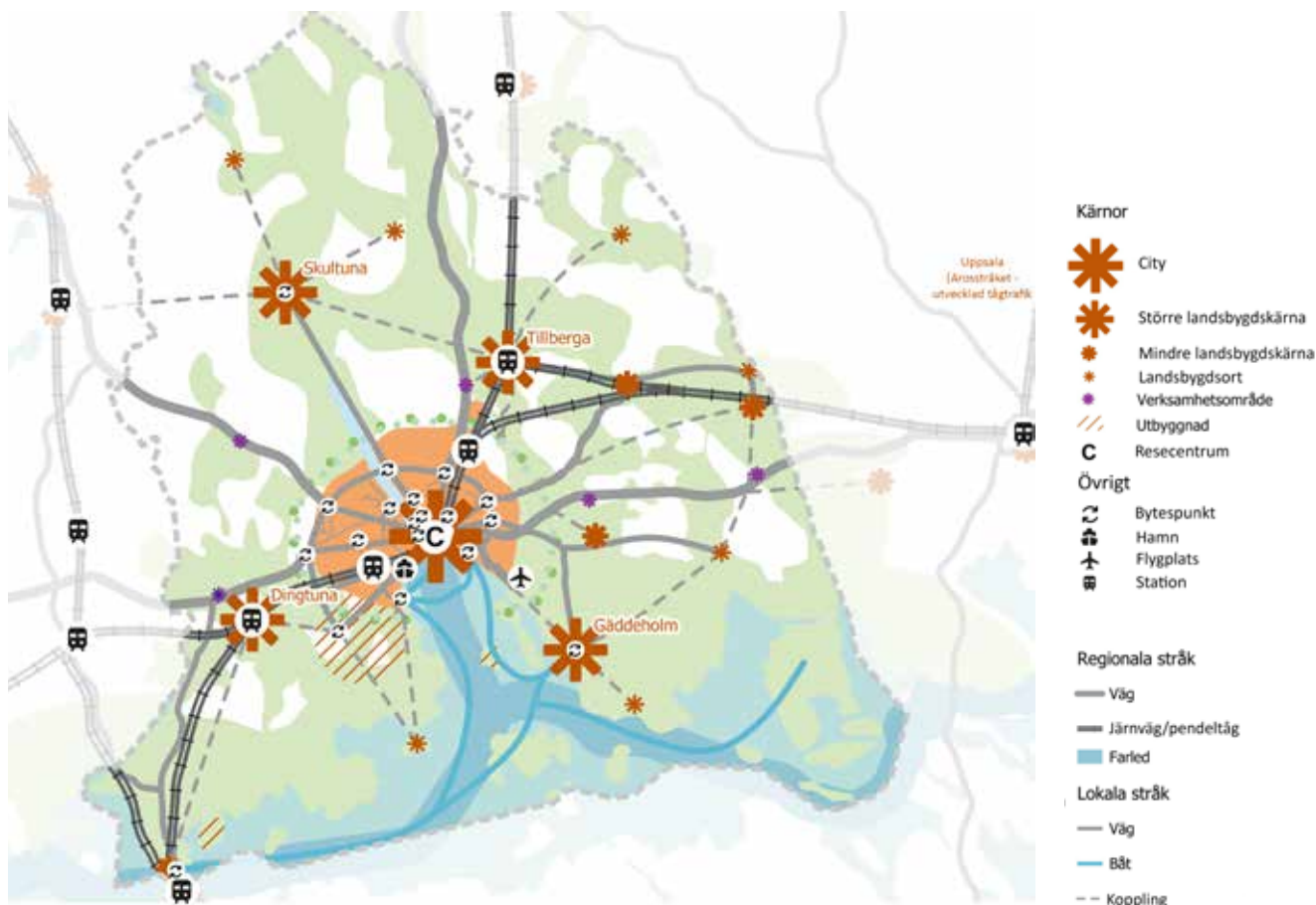
- ✓ Säkras hamnens behov av att växa.
- ✓ Stärks samarbetet mellan Västerås (och Köpings) hamn och kombiterminalen i Eskilstuna för att öka möjligheterna att i första hand transportera gods på järnväg direkt till hamn och på så sätt avlasta vägnätet.
- ✓ Hjulstabro möjliggör att större fartyg kan passera och ta sig vidare till Västerås och Köpings hamnar.
- ✓ Ansluts hamnen med bättre järnvägsspår för att öka möjlighet till hållbara transporter på järnväg.
- ✓ Sker omlastning, omlastningsspår och kombiterminal i hamnen, alternativt även omlastningsspår/kombiterminal i Finnsletten/Stenby eller Tillberga.

I ett nära och sammanhållet Västerås kopplas stadsdelar samman. Kartan visar stadsdelskärnorna med en kvarts radie (till fots). Orange pil visar viktiga kopplingar att stärka. Blå pilar visar på vikten att stärka kopplingar till Mälaren.

- ✓ Utvecklas godsflödena ytterligare mellan Oslo och Mälardalen samt vidare till Narvik och österut mot Finland och Baltikum.
- ✓ Arbetar Västerås stad för förbättrad järnväg till Uppsala med ny järnväg mellan Enköping och Uppsala. "Arosstråket" förbättrar tillgängligheten till Uppsala och Arlanda.
- ✓ Har Västerås resecentrum god kapacitet för ökat resande.
- ✓ Ny verksamhetsmark reserveras invid hamn, järnväg, flygplats och riksvägarna (E18, riksvägarna 56 och 66) för att underlätta godstransporter och optimalt nyttja de fyra transportslagen. Möjlighet till verksamheter vid flygplatsen utreds som ett särskilt uppdrag.
- ✓ Utvecklas kollektivtrafik på vattnet för att avlasta vägnätet och tillgängliggöra skärgården. Gäddeholm – Almö-Lindö – Elba-kajen kan trafikeras året runt. Sommartid kan sträckan förlängas till att omfatta Ridön för att underlätta besöksnäringen och möjligheten för fler att ta del av skärgården.)
- ✓ Reserveras mark i anslutning till E18 och Norrleden/Österleden samt längs riksväg 56 mellan Nordanbymotet och Lundamotet.

- ✓ Reserveras mark för att Mäljarbanan ska kunna byggas ut till fyra spår mellan Västerås och Stockholm och mot Örebro.
- ✓ Reserveras mark för ny sträckning av järnvägen (UVEN) mot Kvicksund.
- ✓ Färdigställs den yttre ringen med Västerleden, Söderleden och förlängning av Sjöhagsvägen. I de fall gods-transporter på järnväg ej är möjlig så ska transporter till hamnen i framtiden främst ske på dessa vägar så att övriga vägnätet avlastas.
- ✓ Utreds väg förbi Anundshög för att avlasta vägen från tung trafik mellan E18 och Finnsletten samt vidare till väg 56. Badelundavägen är smal och krokig och inte anpassad för tung trafik.
- ✓ Utreds Sjöhagsvägen för att avlasta Västerås city från tung trafik.
- ✓ Säkras framkomligheten i det kritiska vägnätets framkomlighet.
- ✓ Tidsstyrning och effektivisering genom samordnade transporter avlastar vägnätet.

När kapaciteten utökas på Mälarbanan, UVEN och Bergslagspendeln kan en ny pendeltågslinje etableras (Tillberga - Finnslätten- Resecentrum-hamnen/Hacksta - Dingtuna). Pendeltåg kan kopplas samman med stationer utanför kommungräns som exempelvis Sala, Ransta och Kolbäck/Hallstahammar. Tillberga och Dingtuna kommer i och med pendeltåget bli ännu viktigare även ur ett regionalt perspektiv.

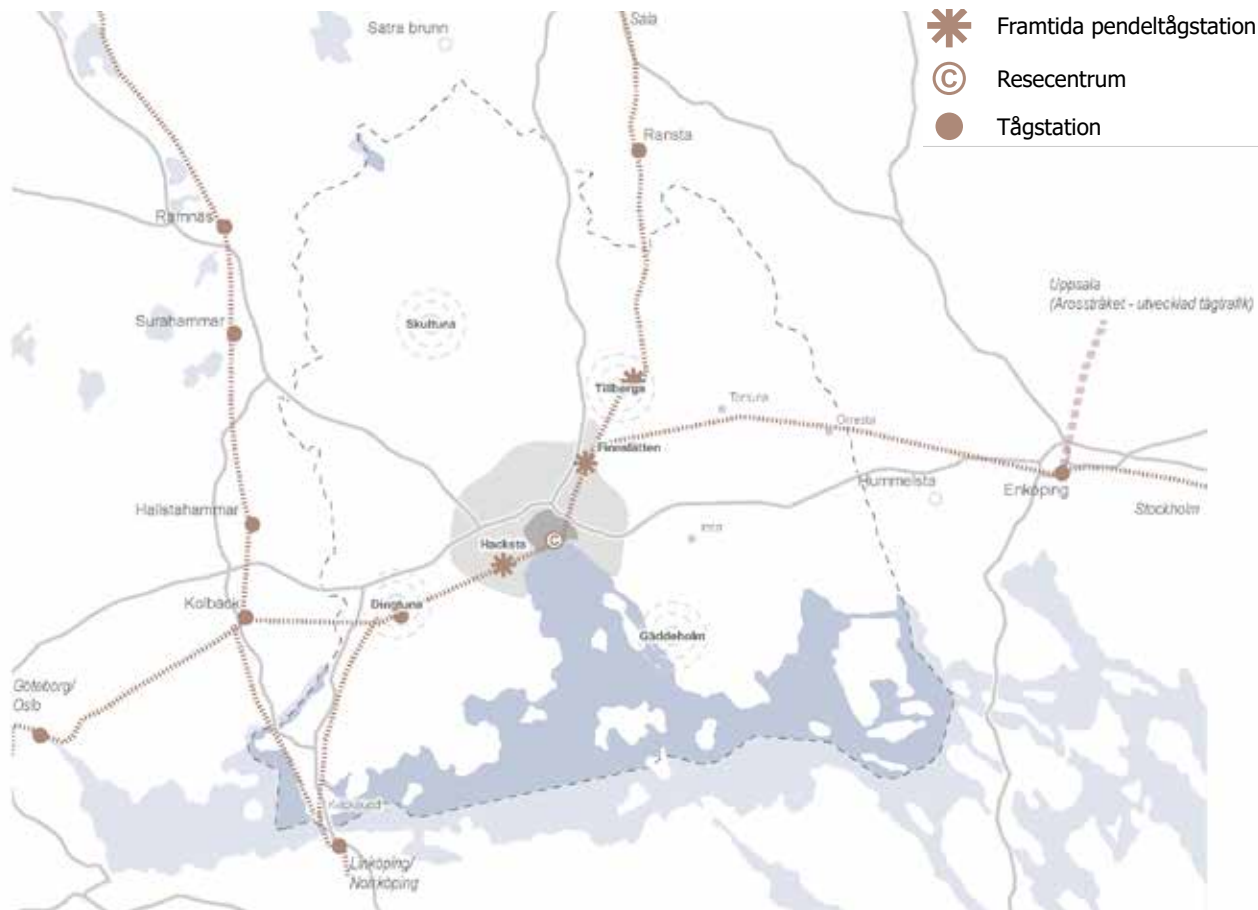
- ✓ Yta reserveras för pendeltåg och utveckling av stationslägen.

Möjligheterna att ta tåget till de mest arbetsplatstätta områdena, Finnslätten och Hacksta, är ett viktigt led i att avlasta vägnätet. Tillberga stärks som bytespunkt för att i framtiden återuppta persontrafik när det finns kapacitet i järnvägsnätet. Kvicksund är fortsatt ett viktigt stations-samhälle.

- ✓ Bytespunkter och pendlarparkeringar utvecklas i strategiska lägen för att möjliggöra byten mellan transportslag.

- ✓ Bytespunkter och pendlarparkeringar utvecklas i strategiska lägen för att möjliggöra byten mellan transportslag.

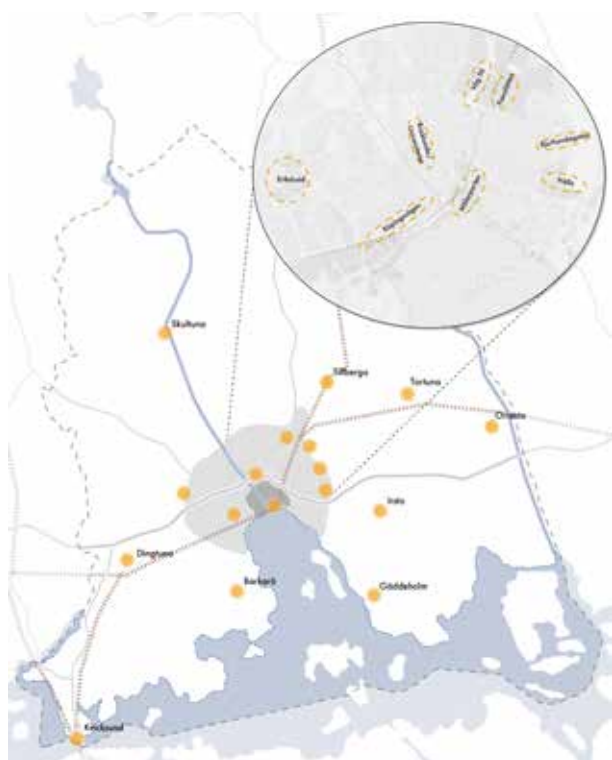
Syftet med att peka ut bytespunkter är att avlasta vägnätet och frigöra plats för andra värden, samt ge möjligheter till ett ökat kombinerat resande. Dessa punkter kan vara en startplats för en resa eller plats för byten mellan olika färd-sätt. Det ska vara lätt att parkera bilen och kunna ta sig vi-dare i staden på annat sätt. Bytespunkterna kan vara olika stora och innehålla olika funktioner. Bra lägen är i anslut-nings till infartsleder, kollektivtrafikstråk och stora målpunk-ter. Platser med järnvägsanknytning blir extra viktiga att utveckla för att uppnå ett hållbart resande i Västerås. Vissa av bytespunkterna kan innehålla delningstjänster som till exempel samåkning, bilpool eller cykelpool.

Pendlarparkeringar blir regionala bytespunkter för resande både in och ut ur kommunen samt till stadens centrala delar. Pendlarparkeringar tillskapas i landsbygdskärnorna samt i utkanten av Västerås tätort dit man kan ta sig med bil eller cykel och sedan fortsätta med kollektivtrafiken (tåg eller buss) till sin målpunkt. Syftet med pendlarparkeringarna är att möjliggöra en mer konstadseffektiv parkeringsmöjlighet i utkanten av Västerås tätort än i den centrala staden, för att på så vis uppmuntra till att fortsätta resan med kollektivtrafik eller cykel. Det är därför viktigt att pendlarparkeringarna samlokaliseras med kollektivtrafik och cykelvägar som når ett flertal målpunkter.

PASSAGE SOM KOPPLAR SAMMAN STADEN

Det finns behov av en ny passage för gående, cyklisterna och buss under järnvägsspåren strax öster om resecentrum. Syftet med passagen är dels att knyta samman gång- och cykelstråken i staden, dels att minska järnvägsspårens barriäreffekt och möjliggöra en snabbare kollektivtrafik. Passagen utreds närmare för att få till en bra helhet med city och utvecklingen av Kungsängen och Ängsgärdet.

Förslag på lägen är till exempel vid Rocklunda/Universitetet, Hälla, Erikslund, Finnslätten, Centrum och Mälarporten. Bytespunkter i landsbygdskärnorna och längs med kollektivtrafikstråken, exempelvis Köpingsvägen, Bjurhovdagatan, väg 56 samt längs med den nya tvärlinjen. Exakta lägen och funktion utreds i efterföljande planering.

SKAPA FLEXIBLA GATURUM OCH SÄKRA PLATS FÖR FRAMTIDENS MOBILITET

Trafik och transporter står för den största mängden växthusgaser som släpps ut i kommunen. För att uppnå de uppsatta hållbarhetsmålen inom transportsektorn behöver inriktningen för hur vi planerar vårt trafiksystem förändras och transporteffektiviteten öka. Majoriteten av personresorna i Västerås sker idag med bil och med en växande befolkning behöver fler resor hanteras inom ett begränsat fysiskt utrymme. Delar av vägsystemet har kapacitetsbrister under vissa tider på dygnet, vilket kan leda till köbildning. Samtidigt pågår en utveckling inom transportsektorn gällande bland annat elektrifiering, digitalisering och automatisering, vilket på olika sätt öppnar upp för nya transportlösningar.

Den pågående digitala och tekniska omvandlingen kommer på olika sätt att påverka framtidens transporter av såväl människor som gods. Det är ett hållbarhetsskäl att främja teknik som drar nytta av gjorda investeringar. Det är därför av stor betydelse att vi planerar för en robust bebyggelsestruktur med tillgänglighet för olika färdmedel, en struktur som kan användas för flera ändamål och är anpassningsbar över tid.

Trots osäkerhet om hur vi transporterar oss i framtiden behöver vi göra medvetna val. Ibland handlar det om prioritering, ibland om att öppna nya möjligheter eller att inte hindra framtida lösningar som vi ännu inte känner till. Plats säkras i viktiga stråk för att inte bygga bort möjligheter som kan ges i framtiden samtidigt som vi planerar för en flexibilitet i hur gatuutrymmet kan användas. Ett avlastat vägnät säkerställer också framkomligheten för kritiska transporter och ökar vår beredskap. Trafiksystemet ska vara effektivt, tillgängligt och hälsosamt för alla trafikanter.

Kommunens planering av transport och mobilitet utgår från tre inriktningar.

KOLLEKTIVTRAFIKEN SOM RYGGGRAD

Västerås är en målpunkt för många människor i en funktionell region. Kollektivtrafiken är ryggraden i en transporteffektiv region och i stadens trafiksystem. Kollektivtrafikstråk binder samman kommunen och regionen med Västerås city, kärnor i stadsdelar och på landsbygden samt större besöksmål och rekreationsområden. Vikten av en kapacitetsstark kollektivtrafik med hög framkomlighet är avgörande för Västerås, angränsande kommuners och hela länets utveckling. Genom att fler väljer att resa kollektivt kan vi reducera vår klimat- och miljöpåverkan samt underlätta för de som behöver bilen och för till exempel utryckningsfordons framkomlighet. Om fler reser kollektivt kan vi förbättra luftkvaliteten samt minska buller i tätbebyggda områden. Kollektivtrafiken bidrar också till en ökad social hållbarhet då den gör det möjligt att transportera sig i Västerås även utan tillgång till bil. Barn och ungas möjlighet att ta sig till skola och fritidsaktiviteter på egen hand, utan föräldrar som skjutsar, stärker även barnrättsperspektivet. Kollektivtrafiken planeras integrerat med gång- och cykeltrafiken så att hela resan blir attraktiv och bekväm. Framtida behov av en kapacitetsstark kollektivtrafik säkerställs genom att yta säkras för stadsbusslinjerna i staden.

UTVECKLING AV KOLLEKTIVTRAFIKEN SAMT TVÄRKOPPLING

En utveckling av kollektivtrafiken med linjesträckning Skälby - Bjurhovda, linjen Finnslätten - Sättra/Erikslund samt längs Vasagatan kan ge positiva följd effekter för kollektivtrafiken som helhet eftersom fler busslinjer kan nyttja samma investeringar. På sikt utvecklas även övriga kollektivtrafiklinjer för att optimera restiderna.

En tvärkoppling för kollektivtrafik underlättar för resenärer som önskar resa i öst-västlig riktning i tätorten. Sträckningen behöver ha ett bra upptagningsområde för att bli en attraktiv linje och locka resenärer. Den behöver också täcka in bytespunkter där resenärer kan byta mellan olika färdmedel och till exempel inte behöver åka buss hela vägen in till Västerås city. Om byte från regional trafik kan göras längre ut i tätorten kan det ge resenärer kortare restid samt minska trafiken i stadskärnan. Bytespunkterna kan också bli tyngdpunkter för etablering av till exempel bostäder och arbetsplatser. En ny tvärlinje kan gå längs Norrleden och Österleden men fler analyser behöver göras innan en lämplig sträckning beslutas. En förlängning av vissa linjer behöver också studeras för att underlätta resandet mellan stadsdelar som geografiskt ligger nära varandra men inte har någon koppling med kollektivtrafik idag, till exempel Gryta-Finnslätten.

GÅNG- OCH CYKELVÄGAR BINDER IHOP KOMMUNEN

Gång och cykel är yteffektiva sätt att förflytta sig på. Förbättrade förutsättningar för gående och cyklister bidrar till förbättrad folkhälsa och ett mer jämlikt transportsystem. I Västerås tätort, city och i landsbygds kärnorna utvecklas befintliga och nya gång- och cykelvägar. Fokus ligger på barns och ungas målpunkter, arbetspendling och utveckling av besöksnäringen. För att fler ska vilja gå eller cykla behöver gång- och cykelstråken vara tillgängliga, attraktiva och trygga. Ett utvecklat gång- och cykelnät gör det lätt att välja gång och cykel till arbetsplatser, skolor, verksamhetsområden och rekreationsområden. Satsningar på cykelvägar gör det lätt för universitetsstudenterna att röra sig och runt om i kommunen.

- ✓ Landsbygdsstråk utvecklas för gående och cyklister utanför Västerås tätort. Många vägar utanför tätorten är statliga eller enskilda, vilket förutsätter samverkan med väghållaren där stråk föreslås i direkt anslutning till vägnätet. Det är kommunen som initierar gång- och cykelstråksprojekt som sedan tas vidare i samråd med markägare och väghållare.
- ✓ Befintliga och nya gång- och cykelstråk utvecklas i Västerås tätort och i de större orterna på landsbygden, saknade länkar säkerställs och tvärgående kopplingar utvecklas i Västerås tätort.
- ✓ Kopplingen mellan universitetets huvudcampus i city och Finnslätten stärks.
- ✓ Trygga och tydliga gångvägar säkerställs i Västerås tätort samt i landsbygdsgränarna.

CYKELSTRATEGI

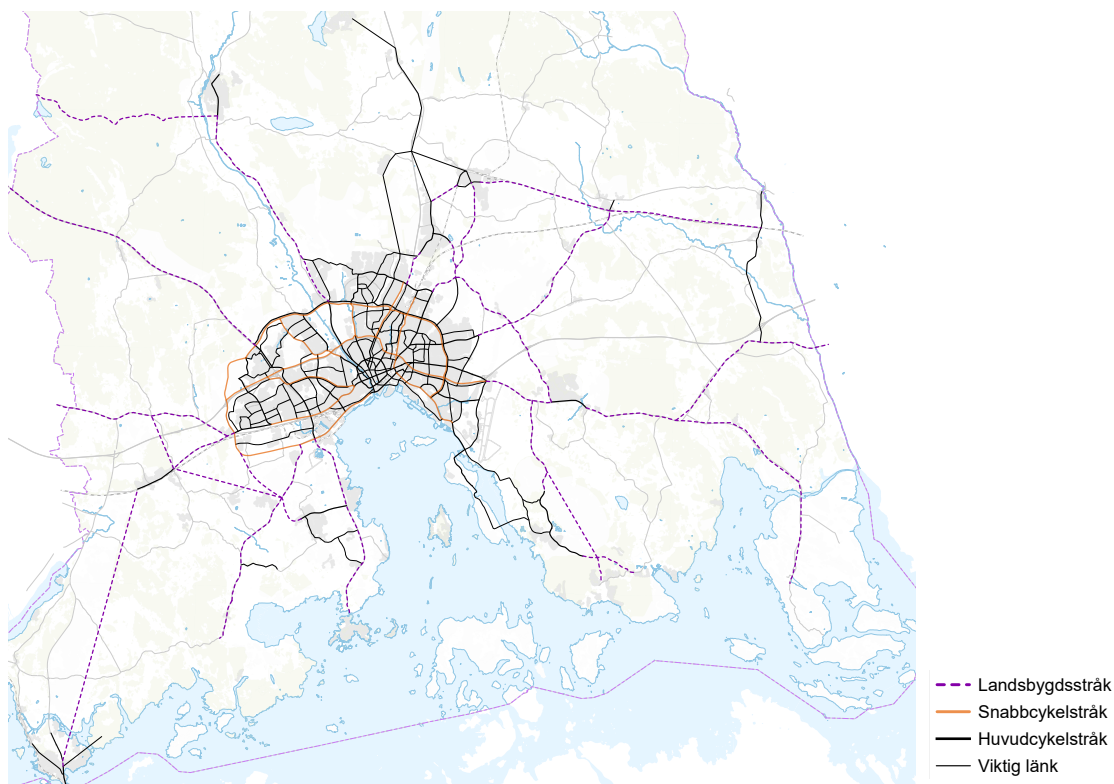
I planförslaget skapas snabbcykelstråk inom Västerås tätort för att få en ökad tillgänglighet och framkomlighet med cykel. Dessa är gena och separerade från all annan trafik, med hög prioritet i trafiksystemet. Inom tätorten är huvudcykelstråken gena stråk som hanterar stora mängder cykeltrafik. Längs dessa stråk är tillgängligheten för cykeltrafikanterna viktigast, medan framkomlighet prioriteras längs snabbcykelstråken. Cykelstråk utvecklas på tvären. Yta reserveras för:

- ✓ Snabbcykelstråk
- ✓ Huvudcykelstråk och landsbygdsstråk

De viktiga länkarna skapar ett finmaskigt nät som knyter ihop snabbcykelstråk, landsbygdsstråk och huvudcykelstråk. Utöver dessa finns ytterligare gång- och cykelvägar som knyter an till lokala målpunkter. Längs alla cykelstråk kommer även gående kunna ta sig fram.

CYKELSTADEN VÄSTERÅS

Tidiga satsningar på gång- och cykelvägar mellan ytterområdena och den centrala staden la grunden till bilden av Västerås som en cykelstad. Dessa byggdes enligt dåtidens standard och är idag smala och i många fall har de lägre orienterbarhet, trygghet och trafiksäkerhet jämfört med de som anlagts senare. Stora delar av cykelnätet är avskilt från motorfordon men det finns fortsatt många konfliktpunkter mellan cyklister och motorfordon. När staden utvecklar befintliga cykelstråk eller bygger nya ska de vara trafiksäkra, gena samt ha god orienterbarhet. Cykeltrafiken behöver ges högre prioritet i gaturummet för att förbättra framkomligheten och separeras från fotgängare för att öka trafiksäkerheten för alla. En satsning på ett ökat underhåll av befintliga cykelvägar är viktigt för att få fler att uppfatta cykeln som ett attraktivt alternativ.

FÖRENKLA RESAN FRÅN DÖRR TILL DÖRR FÖR RESENÄRER OCH GODS

Genom att planera så att de flesta västeråsarna har nära till det som behövs i vardagen, ökar tillgängligheten och möjligheten att resa till fots eller med cykel. Satsningar görs på kapacitetsstark kollektivtrafik (buss, båt och pendeltåg) och snabb järnvägsförbindelse till viktiga platser utanför kommungräns. Mälaren nyttjas i större utsträckning för gods- och persontransporter. Kollektivtrafik på vatten kan ge möjlighet att öka kollektivtrafikens kapacitet och generera nya resmöjligheter samtidigt som vägnätet avlastas. Via vattnet kan stadskärnan och resecentrum nås på ett unikt och attraktivt sätt.

- ✓ Funktioner kan variera över tid och gator och vägar behöver därför vara flexibla och anpassningsbara utifrån behov och målstyrning. Genom att bevara bredden på vägbanor bibehålls möjligheterna till att möta dagens behov, framtida behov och eventuella nya sätt att ta sig fram.
- ✓ Bytespunkter lokaliseras i strategiskt viktiga lägen, med möjlighet att byta mellan olika färd sätt.

Tillsammans med bebyggelsekärnorna bidrar de sammankopplande stråken till ett tillgängligt Västerås. Genom att skapa nya passager och fler alternativa vägar för gående och för olika färdmedel i Västerås ökar valmöjligheterna, tryggheten och robustheten. Stråken och deras kopplingar mellan kärnorna säkerställer tydlighet, balans och ett bra samspel mellan olika trafikantgrupper.

En snabb och frekvent kollektivtrafik kopplar samman city, stadsdelskärnorna och stora verksamhetsområden. Detta bidrar till att förbättra tillgänglighet och framkomligheten för alla i trafiksystemet.

GRÖNSKA OCH VATTEN I VÄSTERÅS TÄTORT

Västeråsarnas närhet till grönområden i vardagen är en viktig del i framtida utvecklingen. Befintliga grönområden stärks och nya skapas där brist finns, även mer grönska i bebyggda miljön behöver tillskapas utifrån ett klimatanpassningsperspektiv. Stråk binder samman grönområden inom tätorten och vidare till de större grönområdena utanför tätorten, exempelvis Björnön och Önstensborg.

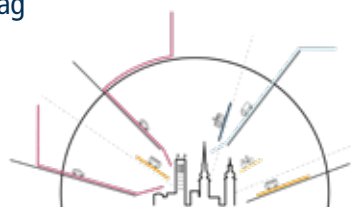
STADENS GRÖNA ENTRÉER

Historiskt sett har Västerås antingen nåtts vattenvägen via Mälaren till hamnen, eller landvägen där någon av stadens fyra tullar utgjorde entréer. Mälaren är en för staden viktig entré. Att göra Mälaren och skärgården mer tillgänglig är viktigt för såväl mjuka värden som folkhälsa tillika för näringsliv i form av arbetstillfällen inom besöksnäring och aktiv hamnverksamhet. Det mälarnära läget sammanlänkar oss. Det är en viktig del av upplevelsen av att bo och verka i ett attraktivt sammanhang med stor kulturell palett.

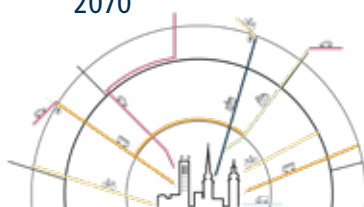
Många anländer och passerar Västerås via Resecentrum, det första mötet med staden är Vasaparken. Här är trygghet, upplevelse och aktivering viktigt. Den tidiga dialogen med ungdomar pekar även på Vasaparken som en viktig plats för barn och unga. Parken har potential att användas mer men kan bli lättare att nå och ramas in av bebyggelse med öppna fasader.

Känslan av Västerås som en robust och grön stad måste stärkas redan vid infarterna till city och kan så göras med lägre grönska eller trädtrader med regnbäddar.

Idag

2070

Idag

2070

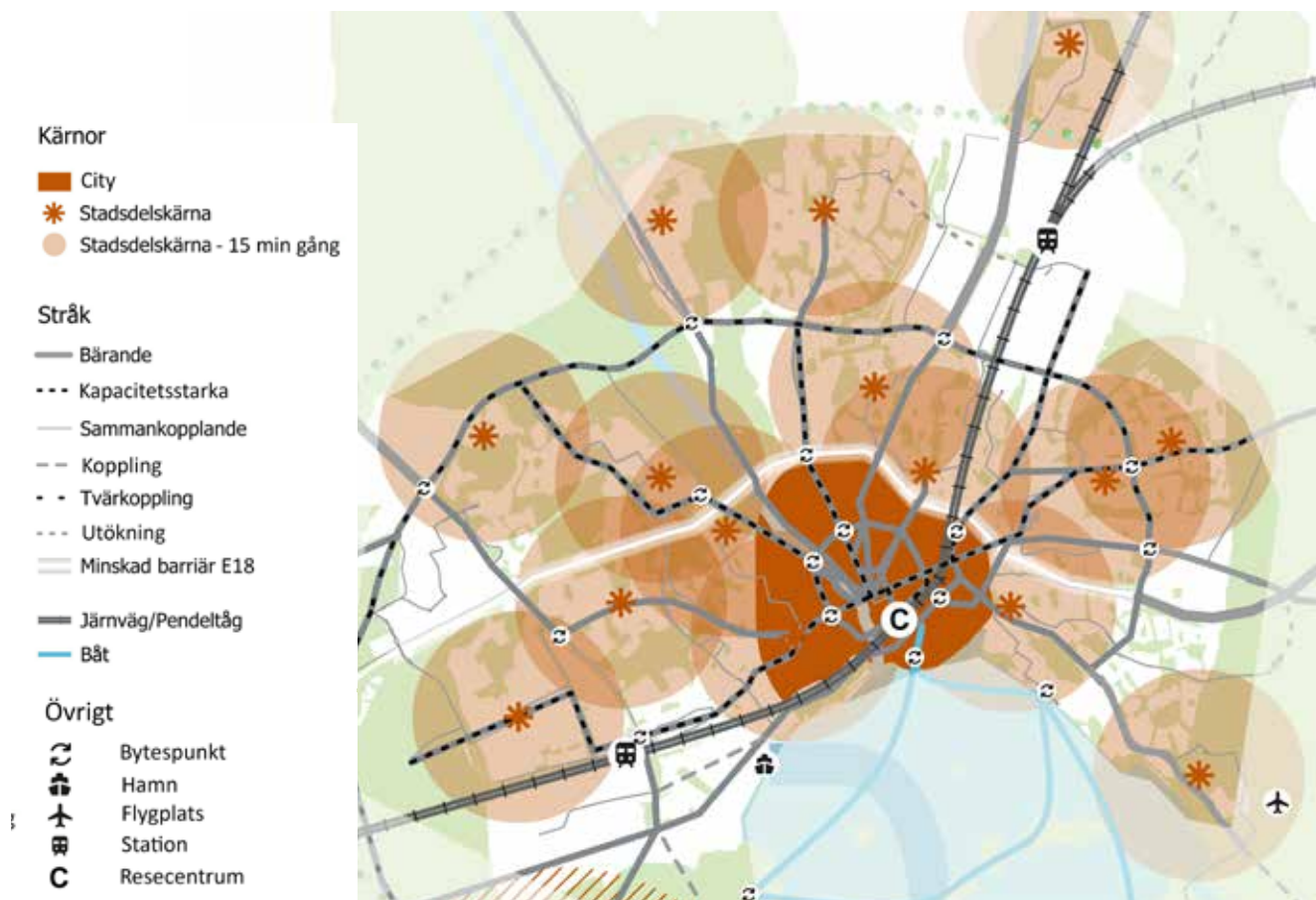

Genom att säkerställa god framkomlighet för olika trafikslag kan fler människor lättare ta sig fram och gods enklare transporteras.

EN SAMMANHÅLLEN STAD

- ✓ Yta reserveras för en hel yttre ringväg, del av Västerleden samt förlängning från Hacksta till Barkarö. Detta för att avlasta stadens inre gatunät.
- ✓ Utbyggnad av infrastruktur går i takt med bebyggelseplaneringen.
- ✓ Yta reserveras för att skapa en flexibilitet i bärande stråk och bärande kapacitetsstarka stråk, för att säkra framkomlighet i tätorten för alla trafikslag inklusive kritiska vägnätet.
- ✓ Skyfallstråk pekas ut med syfte att skydda samhällsviktig verksamhet och det kritiska vägnätet.
- ✓ Yta reserveras för kollektivtrafiken i bärande stråk i hela kommunen, inklusive tvärlinjen.
- ✓ Bärande och flexibla större stråk utvecklas för att integrera stadens delar.
- ✓ Flexibelt användande av gaturummet, utifrån tidpunkt på dagen och transportslag.

De bärande stråken utgör ryggraden i framtidens Västerås och är avgörande för att binda samman stora delar av kommunen. Längs bärande stråk skapas nya platser och bebyggelse i anslutning. Samtidigt är det viktigt att reservera yta och inte bygga bort möjligheterna till att möta dagens behov, framtida behov och eventuella nya sätt att ta sig fram. De bärande stråken ska kunna inrymma och hantera trafik av olika slag likväl som sociala och ekologiska funktioner samt teknisk infrastruktur. Behov av olika funktioner kan variera över tid. Gemensamt för de bärande stråken är att de ska transportera många människor och gatorna behöver kunna vara flexibla och anpassningsbara utifrån behov och målstyrning. Genomtänkt utformning kan göra att området utvecklas samtidigt som framkomligheten bibehålls. De bärande kapacitetsstarka stråken, där funktionsanspråken är högre, är yteffektiva, mångfunktionella och kapacitetsstarka för att möta framtida resandebestånd. Stråken behöver ses över mer i detalj i sin helhet, för att säkerställa att kapaciteten och möjligheterna som finns nyttjas fullt ut samt att ytor säkras för framtidens mobilitet.

MINSKAD BARRIÄR – GER ETT SAMMANHÅLLET VÄSTERÅS

Överdäckningar eller fler kopplingar över E18 i strategiska lägen görs för att koppla samman staden, skapa miljöer med mindre buller, frigöra attraktiv mark för exempelvis bebyggelse, idrott eller rekreation. Nyttan av en överdäckning bedöms bli störst om den genomförs som en del av en stadsomvandling. Framtidens mobilitet säkras på E18. Tidigare åtgärdsvalstudie har studerat trimningsåtgärder. Dessa trimningsåtgärder är exempelvis tydligare vägvisningar, optimering av trafikmot och intelligenta korsningspunkter, förlängning av avfartsramper eller breddning av körfält på vissa platser. Trimningsåtgärder för att öka fordonstrafikens framkomlighet på E18 kan i vissa lägen förbättra de tekniska förutsättningarna för en överdäckning. En ny gång- och cykelbro mellan Kopparlunden och Emaus är beslutad och planeras att byggas 2027.

FRAMTIDENS CITY, VÄSTERÅS KÄRNA

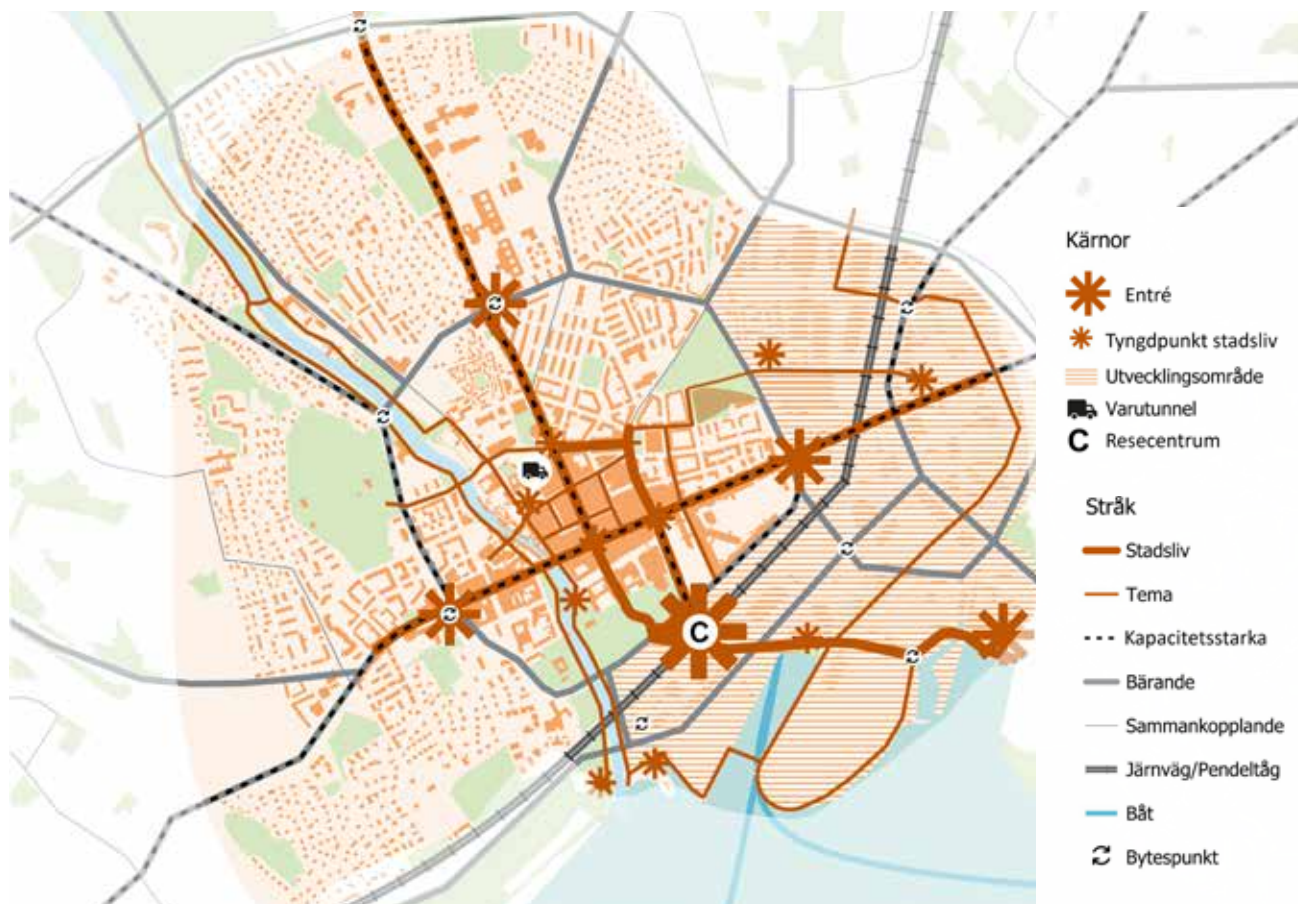
I city planeras för en blandad bebyggelse där stadsliv, knutpunkter, arbetsplatser och bostäder integreras och samexisterar. Samtliga stråk i centrala lägen utformas för att skapa levande gaturum. Längs med stadslivsstråk och temastråk görs det plats för stadsliv, olika typer av verksamheter, arbetsplatser och andra målpunkter. En snabb och effektiv kollektivtrafik samt gena och trygga cykelbanor kopplar

samman stråk och noder med varandra i city tillsammans med omgivande tyngdpunkter och platsbildningar. Detta ökar närheten och tillgängligheten till både vardagsservice, stadsliv och den regionala arbetsmarknaden. Med sin centrala placering, bidrar universitetet till ett innovativt näringsklimat samtidigt som studenterna medverkar till ett livfullt stads- och kulturliv. Genom denna samverkan stärks och utvecklas kommunen.

City är Västerås centrala knutpunkt där god lokal och regional tillgänglighet, en blandning av olika funktioner och hög bebyggelsetäthet tillsammans skapar en hög potential för stadsliv, handel och kultur. City är starkt beroende av ett finmaskigt lokalt gatunät där övrig trafik anpassar sig till fotgängarnas hastighet och behov. I en flerkärnig stad fungerar city som en stor sammanhängande tyngdpunkt, och tillsammans med andra tyngdpunkter för stadsliv bidrar den till stadens utveckling.

Arkitektur och gestaltade livsmiljöer

Hur arkitektur och byggda miljöer utformas och gestaltas påverkar människors vardag. Det bidrar till uppfattning om kvaliteten och robustheten på den plats där vi bor och verkar och är avgörande för hälsa och välbefinnande. Det bidrar till platstillhörighet och trygghet. Omsorgsfullt

gestaltade livsmiljöer är alltså en förutsättning för ett hållbart samhälle. Modig arkitektur handlar om hur Västerås utformas och blir nya årsringar för framtiden.

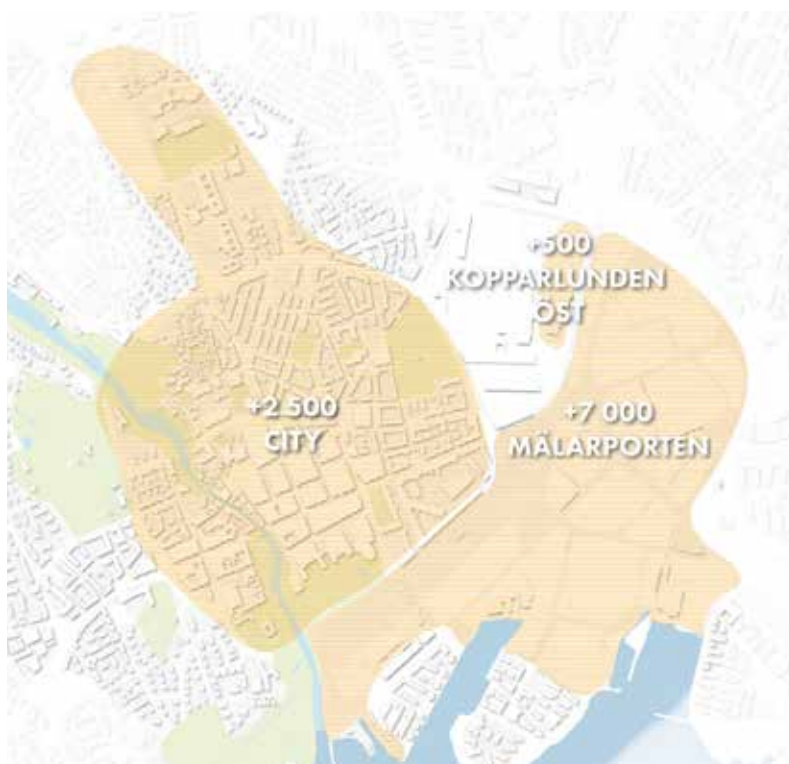
Offentliga rummens utformning – stärka identitet och skapa engagemang för platser

Det offentliga rummet ger oss möjlighet att möta oliktkänande, utveckla tolerans och är viktigt som demokratisk arena. Det ska vara en plats där olika åsikter kan uttryckas, mötas och stötas. God gestaltning, aktiviteter och trygghet är centrala delar i arbetet med att stärka upplevelsen av det offentliga rummet. Det handlar bland annat om att locka större flöden av människor samt att utforma byggnader i ögonhöjd för att berika gaturummet och skapa en attraktiv upplevelsemiljö. Västerås har en unik blandning av historiska och moderna miljöer i stadskärnan. Gestaltning kan i hög grad bidra till att skapa identitet och engagemang för en plats. I Västerås city ställs särskilt höga krav på utformning av dess torg, parker och bebyggelse.

Det handlar också om att ge plats för konst och kulturlivet. Detta ryms inte bara på särskilt anordnade arenor och scener, utan sker också på andra platser. I skolor, äldreboenden, bygdegårdar, nöjesetablissemang, gator, torg, parker, inomhus och utomhus. Det offentliga rummet berikas med konst och kulturella uttryck. Västerås invånare ska få uppleva och möta konst i sin vardag. Konsten ska vara en självklar del i utformandet av offentliga rum och ska bidra till att skapa mötesplatser och rum för gemenskap.

NY ÅRSRING MED BEBYGGELSE

- ✓ City utvidgas med omvandlingen av stadsdelarna Kopparlunden, Kungsängen och Ängsgärdet samt Oxbacken och Universitetsområdet. Det ger en tydlig ökning av det lokala befolkningsunderlaget. Det innebär att den koncentrerade stadskärnan vidgas.
- ✓ Kraftigt tillskott av bostäder, befintlig bebyggelse omvandlas och kompletteras.
- ✓ Bebyggelsen som tillskapas ska ge nytta genom att befolka platserna och bidra till trygghet.
- ✓ Nya årsringar synliggörs genom nya landmärken med god placering och funktion. Tydliga entréer till city.
- ✓ Kulturmiljöer är ett värde att inspireras av vid gestaltning av nya miljöer.
- ✓ Särskilt höga krav på utformning av torg, parker och bebyggelse i de centrala delarna. City utformas så att den inbjuder till möten och aktiviteter.
- ✓ Befintliga byggnader anpassas till vår tids behov och krav på till exempel trygghet. Publika lokaler i stadskärnans botten våningar och kvalitet i gestaltningen med särskilt fokus på ögonhöjd skapar attraktiva miljöer.
- ✓ Utveckla välplanerade samhällsfastigheter som gör vardagen enkel och berikar (kompletteras ytterligare till granskning utifrån pågående processer kring samhällsfastigheter).

Kartan visar hur de 10 000 bostäder planen tar höjd för är fördelade i den utvidgade innerstaden. Redan antagna detaljplaner är ej inräknade i denna illustration, den visar pågående planprojekt och framtida utveckling. I city kommer de 2500 bostäderna tillkomma genom påbyggnader, omvandling från kontor till bostäder och till viss del genom nybyggnad.

Den som kommer till Västerås från Mälaren möter en siluett med enstaka högre landmärken som speglar Västerås viktiga historiska skeden. År 2070 kommer även nya landmärken och högre bebyggelse tagit plats i stadens siluett. Dessa landmärken kommer visa på viktiga skeden i Västerås utveckling från idag och framåt, ytterligare årsringar till det historiska Västerås. År 2070 kommer siluetten än mer stärka bilden av den modiga Mälarstaden. Staden som genom sitt läge alltid varit en viktig nodstad i ständig utveckling för västeråsarna men också för sitt omland. Höga byggnader ska bidra med arkitektonisk verkshöjd, till en god helhet med hänsyn till påverkan på befintliga landmärken och på stadens siluett. En hög volym kan ge intressant dynamik till staden genom omsorgsfull placering och utformning som tar hänsyn till platsen. Västerås lokalisering längs Svartån, i dalgången mellan Djäkneberget och Kristiansborg gör att staden framför allt har en siluett som är synlig från väster och från söder. Stadens siluett är, förutom från Mälaren, också synlig från Djäkneberget i väster, där vyn ut över staden utgör den kanske mest populära utsikten över Västerås.

City består av många olika karaktärsområden. Det finns en stor mängd bebyggelse typer i varierande skala och form. Staden har en tusenårig historia och därför ett stort tidsdjup. Här finns karaktärsdrag med uttryck som visar på viktiga skeden eller tidsperioder i Västerås framväxt

och utveckling. Nu tar vi steget där framtidens årsringar adderas. Väl synliga årsringar skapar en intressant dynamik och identitet där ett historiskt djup finns representerat i stadsrummen. Nya landmärken bidrar till ytterligare årsringar med god placering och funktion. Vi vill att framtidens Västeråsare ska känna stolthet kring nya årsringar.

DET ATTRAKTIVA CITY

Befintlig bebyggelse berikas för att skapa en stadskärna som är mer välkomnande, tillgänglig och anpassad för alla. Detta kan innebära mindre kompletteringar av bebyggelse för att exempelvis skapa en ökad trygghet genom fler bostäder och arbetsplatser. Men det kan även innebära komplettering med service, kultur, idrott eller en utvecklad infrastruktur. Den bebyggelse som redan finns behöver också anpassas till vår tids behov och krav på till exempel trygghet. Stadslivet fortsätter att utvecklas med en skön atmosfär. Fokus för utvecklingen är att skapa en socialt hållbar stad. När stadskärnan förändras föds nya behov och beteendemönster. Handel, tjänster och hotellverksamhet är viktig för kommunens utveckling och attraktivitet. Genom att skapa offentliga rum och stråk i samverkan med näringslivet ökar man dragningskraften tillsammans. Punkterna i kartan är viktiga entréer till city som ska utvecklas. Här skapas entrépunkter eller nya landmärken

VERTIKAL KOMPLETTERING OCH OMVANDLING

Genom att komplettera city med bostäder befolkas området även under kvällar och nätter, vilket bidrar till att skapa trygghet och en lokal tillhörighet till platsen. I city finns ingen byggbar mark. Bostäder kan tillkomma genom att bygga på höjden (vertikal komplettering) och genom att omvandla befintlig bebyggelse. Handelskvarteren byggs på och höjs med indragna våningar. Gaturummet är brett vilket ger möjlighet till påbyggnad. Fastighetsägare och byggaktörer är med och utvecklar city. Kulturmiljöerna ses som ett värde att inspireras av vid gestaltning av nya tillägg och miljöer.

TRYGGT STADSLIV OCH TRYGGA STRÅK

Tyngdpunkter för tryggt stadsliv är mångfunktionella platser eller områden i staden som är viktiga för närområdet och innehåller olika typer av stadsliv. Dessa platser finns där viktiga stråk möts och många människor rör sig. Genom att utveckla offentliga platser och placera viktiga målpunkter här kan den potential som flödena skapar tas tillvara och bidra till stadsliv. Platserna kan variera i karaktär och storlek, det kan handla om ett nytt torg eller särskilt breda trottoarer som ger plats för vistelse. Här är det enkelt att hitta bra platser att mötas och trygga ställen där

det är liv, ljus och rörelse från morgon till kväll. Här finns också många tillfällen att ses, tack vare att stadsmiljön så gärna lånar sig till allt ifrån stora evenemang till spontana aktiviteter. Det är i mötet mellan människor som kreativiteten får fart och bränsle. Plats för stadsliv är platser med stor potential för både vistelse och rörelse. Tyngdpunkter för stadsliv är där viktiga stråk möts och många människor rör sig. Här skapas naturliga mötesplatser. Genom att utveckla offentliga platser/målpunkter kan den potential som flödena skapar tas tillvara och bidra till stadsliv. Platserna kan variera i karaktär och storlek.

Trygga stadslivsstråk är utpekade stråk med särskilt fokus på trygghetsskapande åtgärder med hög potential att uppnå stadslivskvaliteter. Stråken har stor potential för gångflöden, där det antingen finns lokaler i gatuplan idag eller möjlighet att skapa sådana. Vid nybyggnation längs dessa stråk byggs lokaler i gatuplan, och i befintliga byggnader utan publika lokaler utreds möjlighet att öppna upp bottenvåningarna. Stadslivsstråken prioriteras för gående med generösa zoner med plats för vistelse och grönska och klimatanpassningsåtgärder. Genom att stärka kluster av olika funktioner längs stråken kan verksamheter gynnas och identiteten tydliggöras. Starka stråk via kartans pilar stärker citys integration med omgivningen.

- Plats för stadsliv
- Tyngdpunkt för stadsliv
- Stadslivsstråk
- Sammanhängande stråk

”Energistråket”

Energistråket kallar vi det stråk som löper från Rocklunda via Universitet – Huvudbiblioteket – Vasagatan – Stora gatan – Kopparbergsvägen – Resecentrum – Mälarporten och vidare mot Björnön. Stråket kopplar samman citys olika delar och stärker flöden till och inom city. Mälardalens universitet växer och dess potential omhändertas. Vasagatan utvecklas där universitetet blir en självklar del av city och studenter är en del i stadslivet. Utbildning, idrott och rekreation kopplas samman med innersta stadskärnan längs Mälarstranden och via Vasagatan och Rocklunda.

”Kulturstråket”

Kulturstråket är det stråk som kopplar samman kulturinstitutioner och tyngdpunkter för kultur. Stråket spiller över på hela city. I vår levande stad får kulturen ta plats. Västerås utvecklas som kulturstad och city är en viktig kulturarena. Att arbeta proaktivt för att skapa förutsättningar för att utöva och ta del av kultur är därför viktigt. Ett brett kulturutbud kan innehålla både permanenta och tillfälliga aktiviteter, satsningar och evenemang. City med stadskärnan är alla västeråsares och besökares naturliga mötesplats och kräver ständig förändring och utveckling för att bli än mer trygg, attraktiv, kreativ, vänlig och välkomnande. Kulturinstitutioner och andra verksamheter bidrar till trygghet i stadslivet om verksamheterna inne i byggnaderna synliggörs och ”spiller ut” i offentliga rummet.

”Kvällsstråket”

Genom att stärka kluster av kvällsaktiva verksamheter och tydligt peka ut trygga kvällsstråk kan den upplevda tryggheten påverkas. Detta ger även en tydlighet vid tillskapande av bostäder. Kartan visar befintliga kvällsaktiva verksamheter (butiker och restauranger) och bostadsbyggnader. Verksamheter skapar förutsättningar för att människor ska röra sig i området även kvällstid, och i de fall verksamheterna kopplar an mot gatan möjliggörs också en typ av informell övervakning, där man inifrån byggnaderna ser vad som händer på gatan. Detta kan öka upplevd trygghet och minska antalet brott. Genom att dela lokaler är det möjligt för verksamheter att tillsammans skapa ett intressant innehåll och hjälpa varandra att locka besökare och kunder samt ge förutsättningar att lokalerna används under stora delar av dygnet. Det är även viktigt att till viss del skapa kvällsaktiva verksamheter längs med Energistråket och det Sammanlänkande stråket.

”Svartåstråket”

Längs Svartåstråket utvecklas befintliga och nya gröna mötesplatser av olika karaktär och skala, vilket binder samman stråket. När stråket utvecklas minskar det fysiska och mentala avstånd mellan Lögarängen – City – Kungsängen. Munkgatan till Aseatorget kompletteras med grönska och vattnet lyfts fram. Svartåstråket ansluter till Gröna ringen som går runt hela Västerås tätort och till Mälarpromenaden.

- Platser för stadsliv
- Energistråk
- Kulturstråk
- Kvällsstråk
- Svartåstråk/Mälarpromenaden
- Barnens stråk
- Sammanlänkande stråk
- Sammanhängande stråk

naden, vilket ger ett sammanhängande stråk på över 10 mil och ökar västeråsarnas närhet till Mälaren. Förbättrad koppling mellan slottet och slottsträdgården i stråket är också en viktig del i att stärka Västerås identitet

”Barnens stråk”

Barnens stråk är särskilt utformat för barn och unga. Mötesplatser stöttar socialt liv och ska innehålla lek och aktiviteter. Genomförd tidig dialog med barn och unga har visat på avsaknad av platser för dem i staden. Ett tryggt och barnvänligt city behöver stadsrum som är utformade med fokus på barnens bästa.

”Det sammanlänkande stråket”

Stråket kopplar samman de östra och de västra delarna av staden. Det korsar alla de andra karaktärsstarka stråken vilket ger ett lapptäcke av olika karaktärer längs med stråket.

YTEFFEKTIVA TRANSPORTER I CITY

De bärande stråken är viktiga förbindelsestråk som upprätthåller god tillgänglighet mellan olika områden. I de kapaci-

tetsstarka stråken behöver ett stort antal människor kunna förflyttas och när det är många som ska samsas i stadens gatunät behöver vi förflytta oss mer yteffektivt. Genom att säkerställa god framkomlighet för olika trafikslag kan fler människor lättare röra sig i city. En ökning av andelen yteffektiva transportslag gör att fler människor kan förflytta sig på samma yta i staden. Kollektivtrafiken är ett effektivt sätt att förflytta många människor på.

Motortrafiken utgörs av många olika fordon och trafikanter. Förutom personbilar trafikeras gatorna av bland annat lastbilar, utryckningsfordon, driftfordon, taxibilar och motorcyklar. Motortrafiken har tydliga stråk till city och god framkomlighet på Cityringen. Motorfordon riktas till Västgötegatan. Vid Stora Gatans infart från Västra Ringvägen prioriteras framtidens kollektivtrafik, gående och cyklister. I takt med en växande stad ökas möjligheterna för effektiva bytespunkter med parkeringar i strategiska lägen.

Illustration: MandaWorks

Varutunneln

Den befintliga varutunneln nyttjas mer. För att minska antalet transporter i city behöver mer effektiva och synkroniserade lösningar skapas för den sista transportsträckan av leveranser i stadskärnan. I centrala Västerås finns en varutunnel som ger möjlighet till leveranser samtidigt som tung trafik minskas i gaturummen. För att ligga i framkant underlättar Västerås genomförandet av olika åtgärder för hållbara urbana godstransporter tillsammans med näringslivet. Detta genom att främja innovativa, kapacitetsstarka och resurseffektiva lösningar för godstransporter genom samlastning av gods, samordnad citylogistik eller lokal/regional cykeldistribution.

Kollektivtrafiken som ryggrad

Resecentrum är Västerås centrala mittpunkt för kollektivtrafiken. Här möts i princip samtliga stads- och landsbygdslinjer i en bussterminal som effektivt kopplar samman stad och landsbygd med regional tågtrafik. Här finns även framtidens kollektivtrafik på Mälaren. Att stads- och landsbygdslinjer till stor del följer samma nät ger hög möjlighet för byten, samtidigt som fåtal stråk belastas.

Ytor reserveras för kollektivtrafik för flexibilitet i trafiksystemet. Flexibiliteten ger möjligheter till utökning och förändring av kollektivtrafikens framtida linjesträckning. Den nya kopplingen under järnvägen (öster om resecentrum) ger kortare resväg och kortare restider för flera av stadens busslinjer.

CYKEL I CITY

Cyklennätet i tätorten består av tydliga stråk som ansluter från ytterområdena in mot Cityringen. Cykelnätet kopplar samman citys olika delar. Cyklisterna utgörs både av de som har målpunkt i city och de som passerar genom för att nå målpunkter längre bort i staden. De stora stråken igenom city kommer fortsättningsvis att vara längs med Vasagatan (i nord-sydlig riktning via Universitetet) samt Stora gatan (i öst-västlig riktning). I planförslaget får Cityringen en starkare ställning som en ringled för cyklister, för att snabbare och enklare nå olika målpunkter i city. Stråken på båda sidor om Svartån knyter ihop city med de nordvästliga stadsdelarna. Stråken längs med Hamngatan, via resecentrum och den framtida tunneln under järnvägen öster om resecentrum knyter ihop city med Mälarstranden. Nära och trygga cykelparkeringar för olika typer av cyklar tillskapas i attraktiva lägen nära målpunkterna. Fler ytor för cykeltrafiken ska utrustas med markvärme, vilket minskar risken för halkolyckor på vintern och bättre framkomlighet året runt.

✱ Bytespunkt

--- Utredningsområde

— Kollektivtrafikstråk

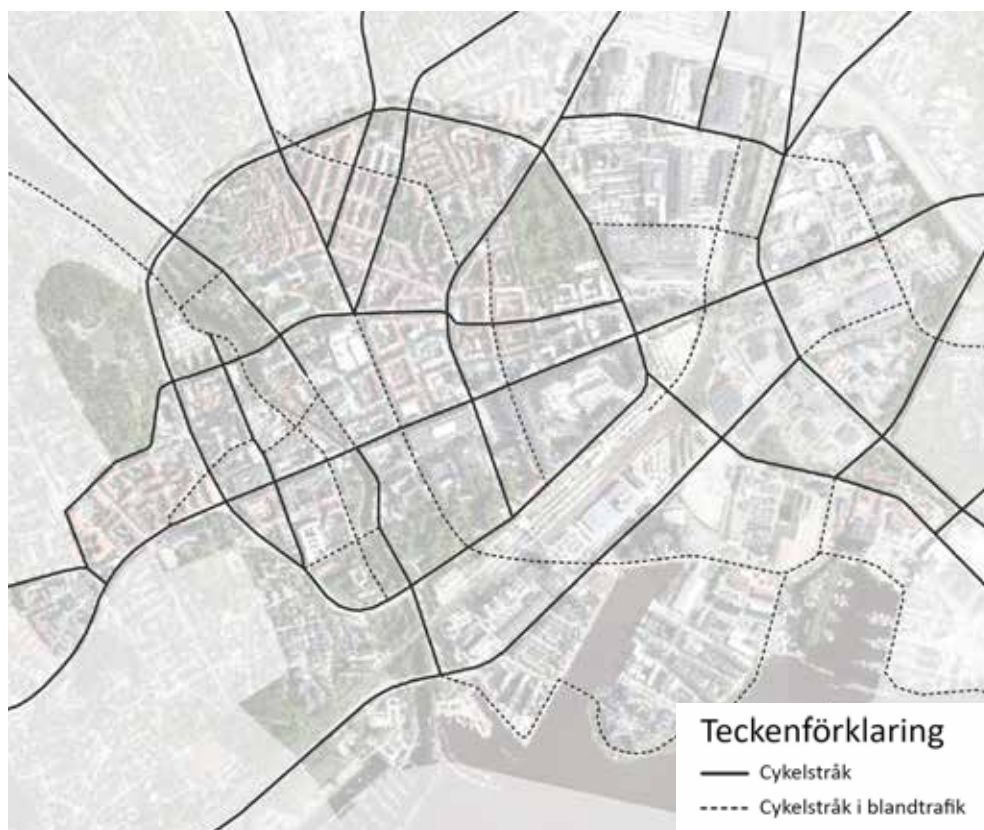
Några stråk som studeras vidare:

- ✓ Anslutningen mellan Hamngatan och centrum behöver utredas vidare för att stärka kopplingen till och vidare ut på Mälaren.
- ✓ För att Cityringen ska bli en starkare ringled för cyklister behöver cykelnätet längs Cityringen kompletteras mellan Bondebacken och Hamngatan.
- ✓ Domkyrkosesplanaden är en bristande länk i cykelnätet och behöver kompletteras för att få bättre gång- och cykelmöjligheter genom de centrala delarna.
- ✓ Knutsgatan behöver studeras vidare framöver för att få fler cyklister att välja den vägen samt sträckningen via nya tunneln under järnvägen öster om resecentrum.

GÅNGSTRÅK

Varje resa börjar och slutar med gående vilket gör att alla trafikanter någon gång är gångtrafikanter. Gångstråken i staden ska vara finmaskiga och väl sammankopplade för att minimera gångavstånden. Stråken behöver vara trygga, säkra och tillgängliga för alla gångtrafikanter oavsett gånghastighet och personliga förutsättningar. När city utvidgas behöver gångstråk utvecklas invid Cityringen och barriärerna minska för att koppla samman de olika delarna.

I de centrala delarna av city är konkurrensen om utrymmet på gatorna stor. Där det är möjligt ska gång- och cykelstråk separeras från varandra för att minska risken för olyckor mellan cyklister och fotgängare. Fotgängare kommer fortsatt att prioriteras längs de utpekade handelsstråken, såsom Smedjegatan och Hantverkargatan.

GÅNG- OCH CYKELTUNNLAR

I staden finns flera planskilda passager det vill säga tunnlar och broar för gående och cyklister. Av vissa upplevs dessa som barriärer och otrygga och av andra som en fördel och prioritering beroende på färdmedel samt tid på dygnet. En planskild passage är i vissa fall en förutsättning för att man säkert ska kunna ta sig fram på egen hand, bland annat för barn och synsvaga. Investeringarna för dessa är redan gjorda och eftersom de tillför stor nytta för många kommer de vara kvar. Några behöver ses över för att öka överblickbarhet och trygghet. Längs Cityringen kan kompletteringar göras i markplan för att ge gående och cyklister en möjlighet att välja väg.

Utredningsområden för bättre gång- och cykelkoppling

- Vasagatan mellan Universitetet och centrum utreds för att minska barriäreffekten samt öka orienterbarheten. Kopplingen mellan universitetet och centrum stärks.
- Stora Gatan mellan Oxbacken och centrum utreds för att minska barriäreffekten, skapa ett genare stråk samt öka orienterbarheten. Idag går cykelstråket från de västra delarna av staden längs Stora Gatan, Bondebacken ner i en tunnel under Cityringen och snitslar sig fram via Bondegatan och Norra Källgatan. Sträckningen innebär många kurvor, höjdmeter och dålig orienterbarhet.

- Den framtida nya tunneln under järnvägen öster om resentrum kopplar ihop områdena vid Öster Mälarstrand med centrum och vidgar city.
- Gångkopplingar utreds vid Kopparlunden, Hamngatan och Kristinagatan.

MER GRÖNSKA OCH VATTEN I CITY

- ✓ Gröna gaturum med trädplanteringar och växtbäddar skapas, särskild vikt läggs på att tillföra grönska på platser och stråk i områden där det idag är brist på grönt.
- ✓ Befintliga parker utvecklas och nya parker skapas i det utvidgade city.
- ✓ Vattnet i gatumiljön synliggörs genom öppna dagvattenlösningar.
- ✓ Längs med Svartån, citys blågröna pulsåder, skapas fler attraktiva och trygga offentliga platser.
- ✓ Stadens entréer förstärks med mer grönska.

- ◀▶▶▶ Gångkoppling
- ◀▶▶▶ Gång- och cykelkoppling

KLIMATANPASSNING OCH GRÖNA GATURUM

Behovet av grönska i city för ekosystemtjänster är tydligt; såväl försörjande, kulturella, stödjande och reglerande behovs. Vi måste planera för den robusta och framtidssäkrade staden. Det förändrade klimatet gör sig gällande i form av ökad risk för översvämning och värmeböljor. Områden i city där det idag är brist på träd och grönytor är det extra prioriterat att tillföra mer grönska för att klimatanpassa staden, förbättra luftkvaliteten och bidra till biologisk mångfald med mera. Befintlig grönska i city förstärks med trädplanteringar och växtbäddar längs gröna gator. Grönska behöver tillföras med hänsyn till siktlinjer och upplevelsen av platserna mellan byggnaderna. Karaktären i de gröna parkrummen av äldre ursprung och åstråket ska fortsatt vara starka och tydligt avläsbara vid förändringar. I dialoger har västeråsarna framfört önskemål om grönare miljöer i city. Ett grönare, mjukare city ska ge avkoppling, rum att träffas, platser för motion och lek tillsammans.

BEFINTLIGA PARKER UTVECKLAS OCH NYA PARKER SKAPAS

Med begränsad yta behövs prioriteringar i stråk och publika rum göras. Parker i varierande storlek utgör gröna oaser i city. Nya parker tillför mer grönska och dess lägen i korsningar mellan viktiga stråk bidrar till ökad attraktivitet. Gröna mötesplatser utvecklas i parker med plats för olika

typer av aktiviteter och folkliv samt ökad trygghet. Kopplat till riksintresse kulturmiljövården finns det en känslighet för stora förändringar av 1800-talets parkmiljöer avseende utbredning, karaktär och strukturer. Se kapitlet om det gröna kulturarvet inom riksintresset Västerås (U24) för stöd för hur dessa delar kan utvecklas med hänsyn till den karaktär och de årsringar som uttrycks på platsen.

Lögarängen utvecklas som en del av city enligt framtaget Utvecklingsprogram. Genom bättre kopplingar med Svartåstråket stärks Lögarängen som mötesplats och besöksmål. Barriärverkan mellan city och Djäkneberget minskas och kopplingarna stärks. På Kungsängen och Ångsgärdet planeras platser för rekreation och gröna gator.

SVARTÅN – CITYS BLÅGRÖNA PULSÅDER

Svartån omges av grönska som på sina ställen utvidgas till större parker och grönområden såsom Djäkneberget, Stadsparken och Vasaparken samt fortsätter vidare till Mälaren. Längs med Svartån skapas fler attraktiva offentliga platser.

Denna miljö kan ses som en blågrön pulsåder, en grön lunga, för hela city, som bidrar med biologisk mångfald, ökad folkhälsa, utgör buffertzon för översvämningar och fördröjning av vatten och ger svalka under värmeböljor.

- Utveckling av befintliga och nya parker
- Utveckling av grönska i bristområde
- Utredningsområde för gröna gaturum
- Utveckling av grönska i bristområde
- Promenadstråk
- Gröna infarter
- Svartån - stadens gröna lunga

KÄRNOR OCH STRÅK STÄRKER DEN VARIERADE LANDSBYGDEN

Den varierade landsbygden är en viktig del i Västerås attraktionskraft, både för boende och företagande. En fungerande infrastruktur, en gynnsam företagsmiljö och tillgänglig samhällsservice är nödvändiga delar. Företag lokaliserar i hög grad till specifika platser och är en drivkraft för en aktiv landsbygdsutveckling. Fortsatt jordbruksverksamhet och besöksnäring ska möjliggöras för ett livaktigt näringsliv på landsbygden. Kulturmiljöerna är också viktiga pusselbitar i utvecklingen. De egenskaper hos en plats som ger den dess särart och gör den unik ska identifieras och lyftas fram. Det kan handla om kulturarv, historia, fysiska och immateriella värden och vilka människor den befolkas av. På så sätt tas avstamp i platserns unika kvaliteter i skapandet av det nya. Här finns många värden att ta hänsyn till och säkra, samtidigt som det säkerställs att en robust och livskraftig landsbygd kan fortsätta utvecklas.

Nästan en tredjedel av planeringsinriktningens 50 000 nya bostäder ska tillkomma i landsbygdskärnorna och dess omland. Bostadsförsörjning av denna storlek är utpekat som ett väsentligt samhällsintresse, vilket möjliggör ianspråktagande av jordbruksmark i anslutning till kärnorna. Prioritering av närrecreation medför att jordbruksmark behöver tas i anspråk för att möjliggöra en sammanhållen bebyggelsestruktur, med bostäder, samhällsservice och arbetsplatser samt för nyttjande av redan befintlig infrastruktur och tekniska försörjningssystem. Närhet till kommunalt vatten och avlopp innebär också en trygghet när utmaningar kring vattentillgång kan ändra förutsättningarna för egen vattenförsörjning.

De olika kärnorna på landsbygden har olika förutsättningar att växa. Dingtuna, Skultuna, Tillberga och Gäddeholm har egenskaper som gör att nya bostäder och verksamheter i första hand ska koncentreras dit. Deras lokalisering i kommunen, innebär att även boende i omlandet har nära till vardagsservice och god tillgång till Västerås stad genom tät kollektivtrafik. I ett nära Västerås fungerar kärnorna förhållandevis självständigt med service och till viss del arbetsplatser. Här möts människor med olika bakgrund och åldrar. Detta är viktigt för att motverka fysiska, mentala och sociala barriärer, utanförskap och för att öka samhällets robusthet.

Dingtuna och Tillberga är stationssamhällen, vilket stärker incitamenten för fortsatt utveckling utifrån förutsättningar för bland annat transporteffektivitet. Offentliga insatser kan, tillsammans med marknadens drivkrafter, utveckla orterna till ännu mer attraktiva och hållbara kärnor i kommunen. Skultuna är kommunens största ort befolkningsmässigt, efter Västerås tätort, och har en tydlig identitet som bruksort och är ett viktigt regionalt besöksmål. Gäddeholm är ung som ort och växer successivt. Kommunen äger mark i Gäddeholm och stora investeringar har gjorts som en fortsatt utveckling kan dra nytta av.

Kvicksund utvecklas enligt en gemensam mellankommunal utvecklingsplan. På längre sikt utreds möjligheten till större utbyggnad. Irsta, Tortuna och Björksta/Kärsta/Orresta fortsätter att utvecklas inom och i direkt anslutning till befintlig struktur och i en takt som genereras av lokala behov. Barkarö hanteras separat i pågående planarbete.

Vid bebyggelse utanför prioriterade landsbygdskärnor ska extra hänsyn tas till landskapets karaktär och unika identitet.

Ställningstaganden för de större kärnorna

- ✓ Utbyggnad sker dels genom komplettering inom befintlig bebyggelse, dels genom att ny mark tas i anspråk i anslutning till befintliga områden. På detta sätt uppnås en attraktiv blandning av gammalt och nytt med målet mångfald och unik identitet.
- ✓ Kärnorna ska ges fortsatta möjligheter att växa på ett hållbart och robust vis.
- ✓ Ny bostadsbebyggelse i större skala och möjligheten att anordna arbetsplatser och bostäder nära varandra utgör ett väsentligt samhällsintresse, vilket också möjliggör ianspråktagande av jordbruksmark.
- ✓ Kärnorna ska kompletteras med bostäder som bidrar till en variation av hustyper, boendeformer, upplåtelseformer och storlekar för livets alla skeden.
- ✓ Det ska ges förutsättningar till företagande och utveckling av verksamhetsområden för icke-störande verksamheter som ger ekonomisk tillväxt och arbetsplatser på orten.
- ✓ Samhällsservice samlas med fördel centralt och nära kollektivtrafik. Även trygghetspunkter lokaliseras i varje centrum för att underlätta service och kommunikation med invånare vid kristillstånd.
- ✓ Gestaltning och utformning ska ske utifrån varje kärnas unika identitet och lokala historia.
- ✓ Kulturmiljöer ska värnas och göras tillgängliga. I och omkring kärnorna finns kulturmiljövärden och äldre bebyggelsestrukturer i landskapet (riksintressen, kommunala kulturmiljöhänsynsområden, kulturresevat, nya kulturmiljöunderlag). Utvecklingen bör ske i samklang med befintliga värden.
- ✓ Det offentliga rummet berikas med konst och kulturella uttryck. Konsten är en självklar del i utformandet av offentliga rum och bidrar till att skapa mötesplatser och rum för gemenskap.
- ✓ Värna, utveckla och gör närströvmråden, motions-spår och befintliga parker tillgängliga. Bostadsnära rekreation i form av motionsspår och vandringsleder prioriteras och den tätortsnära skogen sköts med fördel med fokus på natur- och rekreationsvärden.
- ✓ Nya parker och lekplatser utvecklas för att kunna fylla fler behov för fler invånare i takt med att kärnorna växer samt för att skapa intressanta besöksmål som lockar besökare även från andra områden.
- ✓ Kommunen ska verka för att minska vägarnas barriärverkan för tryggare kopplingar och mer sammanhållna strukturer inom kärnorna.
- ✓ Möjlighet till att etablera bytespunkter ska utredas i kärnorna. Dessa ska ge möjligheter till byte av färdmedel för boende på orten samt i dess omland och på så sätt underlätta ett hållbart och attraktivt resande.
- ✓ Det ska finnas trygga och säkra gång- och cykelstråk inom orten samt till viktiga intilliggande orter och målpunkter. Målpunkter som används av barn, unga och äldre prioriteras.
- ✓ Fler insatser behövs för att öka marknadens drivkrafter att bygga i de större landsbygds-kärnorna, i synnerhet Dingtuna och Skultuna.

Illustration: MandaWorks

Ställningstaganden för de mindre kärnorna

- ✓ De ska ges fortsatta möjligheter att utvecklas inom sin befintliga tätortsavgränsning och i direkt anslutning för att skapa förutsättningar för bibehållet eller utvecklat serviceinnehåll.
- ✓ Trygghetspunkter ska finnas för att underlätta service och kommunikation med invånare vid kristillstånd.
- ✓ Samhällsservice bör lokaliseras så centralt som möjligt för god tillgänglighet.
- ✓ Sträva efter att samla mötesplatser geografiskt för olika generationer och intressen.
- ✓ Värna och utveckla närströvmråden, motionsspår, offentliga platser och idrottsplatser.
- ✓ Trygga och säkra gång- och cykelvägar inom och till viktiga intilliggande orter och målpunkter bör finnas. Målpunkter som används av barn, unga och äldre prioriteras.
- ✓ Underlätta för ett hållbart och attraktivt resande för boende, exempelvis genom funktionella busshållplatser nära bil- och cykelparkering.
- ✓ Bostäder och boendemiljöer utformas utifrån den karaktär och prägel som kännetecknar varje enskild kärna och det landskap som omger dem.
- ✓ Kulturmiljöer ska värnas och göras tillgängliga. I och omkring kärnorna finns kulturmiljövärden och äldre bebyggelsestrukturer i landskapet (riksintressen, kommunala kulturmiljöhänsynsområden, kulturresevat, nya kulturmiljöunderlag). Utvecklingen bör ske i samklang med befintliga värden.
- ✓ Det offentliga rummet berikas med konst och kulturella uttryck. Konsten är en självklar del i utformandet av offentliga rum och bidrar till att skapa mötesplatser och rum för gemenskap.

Illustration: MandaWorks

VÄSTERÅS SKÄRGÅRD

Staden har under de senaste decennierna vuxit närmare vattnet och stranden har blivit tillgänglig för fler, både för boende och för rekreation. I nästa steg i utvecklingen av kommunen prioriteras åtgärder som utvecklar och stärker de rekreativa och biologiska värdena och tillgängliggör skärgården. Detta för att fler ska kunna ta del av stränder och öar utan att skada de befintliga unika värden som finns i Mälarskärgården. Mälaren med dess öar och stränder har unika natur- och kulturvärden som hänger samman med en mänsklig närvaro under mycket lång tid. Den har en mycket viktig roll under alla årstider för tillgången till rekreation och friluftsliv. Mälaren kopplar samman städerna runt sjön, utgör färdväg, besöksmål och inte minst dricksvattentäkt för stora delar av Sveriges befolkning. Här finns unika miljöer som ska skyddas och som fler kan ta del av.

Som ett sätt att åstadkomma tillgänglighet för fler skapas också möjligheter att bo och leva här året runt. Detta möjliggörs med en attraktiv kollektivtrafik på vattnet, det vill säga en kollektivtrafik med tillräcklig turtäthet för att inte alla ska vara beroende av egen båt. Kollektivtrafik på vattnet är därmed en förutsättning för arbetspendling, för ett utvecklat företagande i skärgården, en förutsättning för

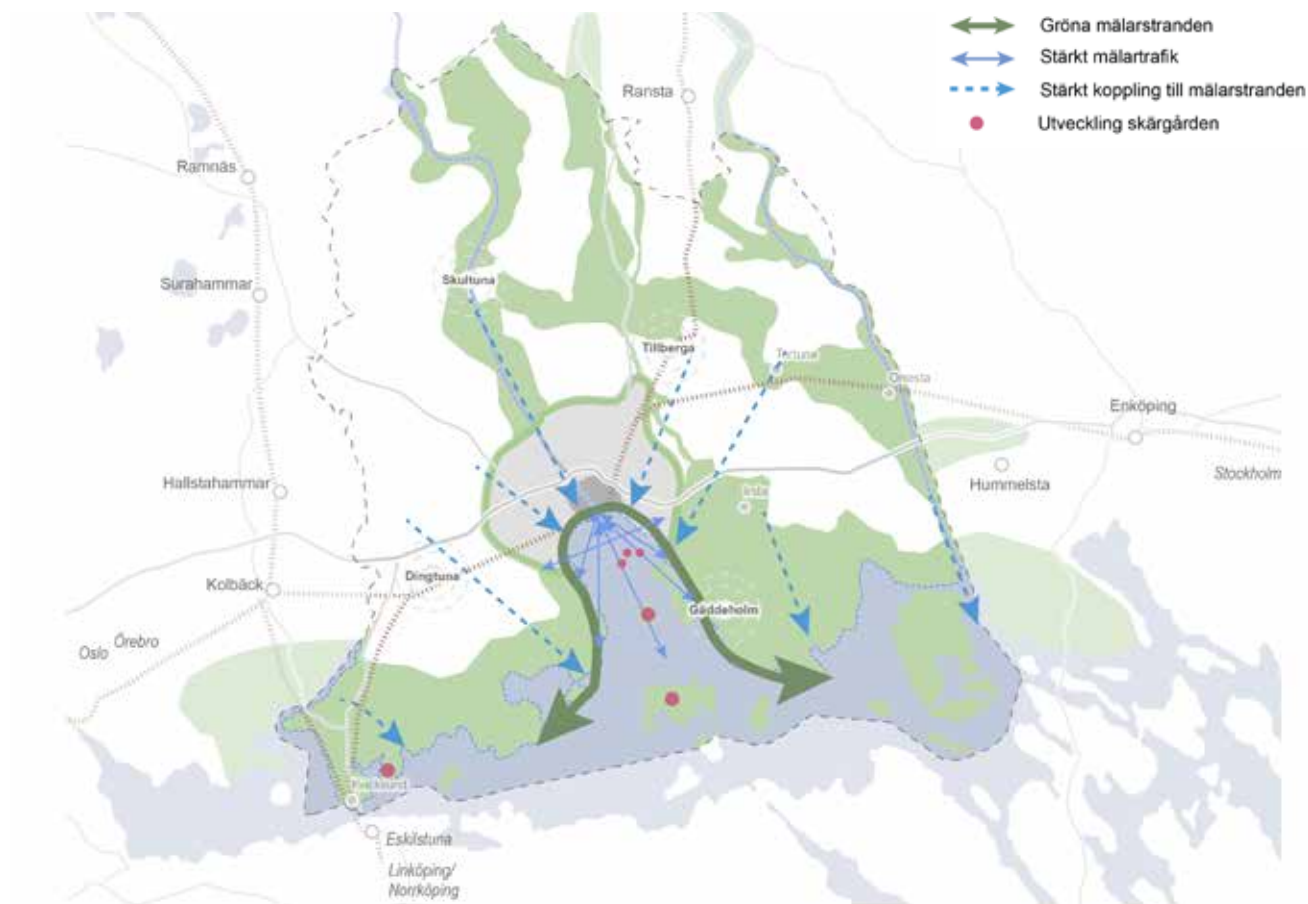
en jämlik tillgång till service som förskola, skola och vård liksom till kommersiell service. Det är också av stor vikt för att allmänheten ska kunna ta del av de fantastiska kvaliteter som ö-livet erbjuder. Sommartid tillgängliggörs en större del av skärgården vilket gynnar turism- och besöksnäringen, på sikt kan detta skapa underlag för helårsboende på fler öar. Bebyggelse ska vara hållbar och lokaliseras bland annat med hänsyn till riskområde för översvämning av Mälaren.

ÖAR DÄR BOSTADSUTVECKLING KAN VARA MÖJLIG

- ✓ Bebyggelsen på Almö-Lindö omvandlas till permanentboende.
- ✓ Kvicksund växer. Möjligheten att koppla samman Nyckelön med intilliggande Trossön utreds.
- ✓ På längre sikt möjliggörs bostadsutveckling på Ridön. I första skedet utvecklas Ridön med fokus på besöksnäring och friluftsliv.

ÖAR SOM PRIORITERAS FÖR FRILUFTSLIV

- ✓ Ridön utvecklas avseende besöksnäring och friluftsliv.
- ✓ Öar som prioriteras för friluftsliv och turism är Östra holmen, Västra holmen och Elba.

Genomförande

Vi utvecklar tillsammans och bygger för framtiden

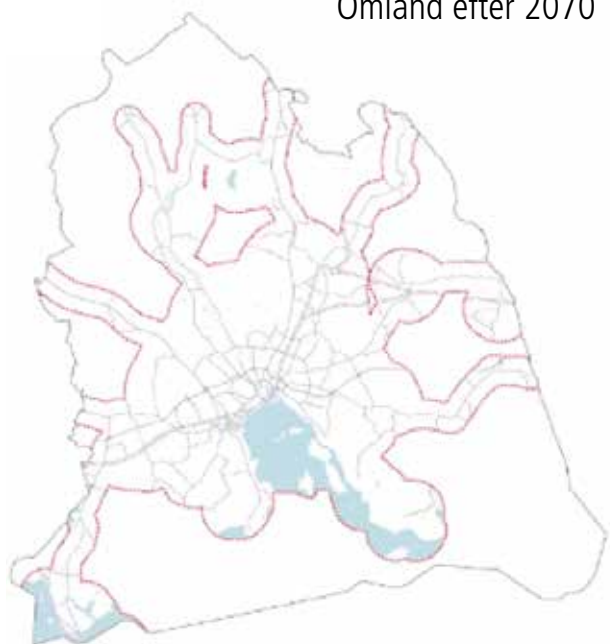
Översiktsplanen möjliggör utveckling inom hela kommunen. För att kunna genomföra översiktsplanens viljeinriktning behöver den framtida stads/samhällsutvecklingen systematiskt över tid följa översiktsplanens mål, strategier och geografiska utbyggnadsinriktningar. Genomförandet skapar en struktur som omhändertar och vägleder vid prioritering mellan olika intressen.

Kommunens fysiska utveckling ska gå i takt med behov av bostäder, samhällsservice, arbetsplatser, infrastruktur, plats för rekreation såsom nya friluftsområden med mera samt ske i samspel med stadens investeringsekonomi. En strategisk plan för genomförandet ger staden möjlighet att säkerställa byggnation av teknisk infrastruktur på rätt plats och vid rätt tidpunkt. Planering och byggnation ska därmed ske på ett sätt som långsiktigt bidrar till ökad social och ekologisk hållbarhet och som ger en god samhällsekonomi.

Över tiden finns det olika utmaningar i byggande av en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar kommun. Några av de i närtid viktigaste strategiska frågorna att beakta i genomförande är:

- ✓ Säkerställa mark för samhällsfastigheter inom hela kommunen
- ✓ Säkerställa bostadsutbyggnaden i takt med befolkningsutvecklingen och efterfrågan
- ✓ Säkerställa arbetsplatser till en växande befolkning
- ✓ Säkerställa mark för expansion och nyetableringar av verksamheter samt flytt av befintliga företag/verksamheter
- ✓ Skapa förutsättningar för hållbar mobilitet och hållbara yteffektiva transportlösningar
- ✓ Säkerställa skydd av och framkomlighet i det kritiska vägnätet
- ✓ Skydda tillgången till rent dricksvatten
- ✓ Arbeta för en nära och sammanhållen kommun med trygghet och jämlikhet
- ✓ Säkerställa barnperspektivet i samhällsbyggandet
- ✓ Utföra klimatanpassningsåtgärder som motverkar effekten av värmeböljor, skyfall och översvämning
- ✓ Skydda kulturmiljöer från klimat- och säkerhetsrelaterade risker
- ✓ Motverka förlust av biologisk mångfald
- ✓ Säkerställa tillgång till rekreation för en växande befolkning
- ✓ Arbeta för ökad samverkan och medvetande om krisberedskap i den fysiska planeringen
- ✓ Verka för en ännu mer attraktiv kommun och ett levande city
- ✓ Utveckla Västerås till en attraktiv universitetsstad

Omland efter 2070

Översiktsplanen har en planeringsinriktning till år 2070 men för strategiska markförvärvet längre utblickar. Exploateringsbar kommunägd mark kan också indirekt bidra till stadens finansiering av mer övergripande infrastruktur och investeringar i exempelvis samhällsfastigheter och kommunal service, vilket bidrar positivt till den sociala hållbarheten och kommunens övergripande robusthet.

Staden har flera verktyg för genomförandet av översiktsplanen. De viktigaste verktygen är den fysiska planeringen genom fördjupningar av översiktsplanen, planprogram och detaljplaner samt markägandet och markpolitiken. Till det kommer också investeringsplaneringen, inte minst samordningen av investeringar kopplade till stadsutvecklingen. I denna planering ska såväl utbyggnad av nya områden, investeringar i den redan byggda miljön och avsättning av mark för naturvård och rekreation, exempelvis genom reservatsbildning inkluderas. Projektportföljen med fördjupningar av översiktsplanen ses över och beslutas årligen av kommunstyrelsen utifrån prioriteringskriterier i översiktsplanen eller annat av kommunfullmäktige beslutat dokument. Vilka detaljplaner som ska startas och pågå under året beslutas i byggnadsnämnden utifrån detaljplaneprioritering.

Den digitalt tillgängliga översiktsplanen förenklar arbetet med kontinuerlig översiktsplanering, bidrar till att göra processen för samhällsplanering mer effektiv och är ett led i en mer standardiserad samhällsbyggnadsprocess. Det kontinuerliga arbetet kopplat till översiktsplanen leder till slutsatser och förslag om det fortsatta genomförandet. Det används i kommunens mål- och budgetarbete och resulterar i förnyade uppdrag och insatser på både kort och lång sikt. Uppföljningen är en del av den kontinuerliga översiktsplaneringen. Syftet med uppföljningen av översiktsplanen är att följa upp hur väl pågående stadsbyggnads- och stadsutvecklingsarbete förhåller sig till de mål och strategier som redovisas i översiktsplanen och om den fysiska utvecklingen i kommunen stämmer med dess intentioner. Denna form av regelbunden uppföljning kommer underlätta framtagandet av en kommande planeringsstrategi.

Översiktsplanen och dess genomförande berör många av stadens nämnder, förvaltningar och bolag. Syftet med en strategisk plan för genomförandet är att bidra till en samordning av olika åtgärder inom staden, men den ska också ge en ökad tydlighet till externa intressenter kring stadens prioriteringar, investeringar och planerad utbyggnadsordning med mera. Genomförandestrategin behöver samordnas med stadens långsiktiga investeringsplanering och driftsekonomi behöver säkras. Det är inte staden själv som ska stå för samtliga investeringar och därför behöver hela investeringsutrymmet för även andra aktörer (privata, regionala, statliga) räknas in.

Det finns flera skäl till att staden bör ha en god markreserv och en aktiv markpolitik. Markpolitiken kan användas för att tillskapa grundläggande stadskvaliteter i de områden som är i behov av det, öka den sociala blandningen på platser med likartat utbud, tillgodose behovet av olika former av kommunal service och i all planering verka för en

mer sammanhängande stad. Att staden kan erbjuda mark underlättar:

- för företagsetableringar, för olika former av näringslivsändamål och ger även möjlighet för staden att styra mot olika företagsetableringar som ger arbetstillfällen i syfte att minska arbetslösheten.
- lokaliseringar av så kallade svårplacerade verksamheter, till exempel värmeverk, fångvårdsanstalter och bussdepå.
- uppfyllelse av målen för bostadsförsörjning. Genom att äga mark kan kommunen erbjuda marknaden markanvisningar och därmed påverka vad som byggs, exempelvis vilken upplåtelseform, byggnaders utformning, hustyp och när det ska byggas.

Kapitel 2

FÖRDJUPNING GEOGRAFISKA INRIKTNINGAR

I kapitel 2 kan du fördjupa dig i olika geografiska områden i kommunen. Grunddragen för mark- och vattenanvändningskartan för hela kommunen finns presenterat både vad gäller bostadsområden, verksamhetsmark, kommunikationer, grönska och vatten.

Objekten i mark- och vattenanvändningskartan har olika status; pågående, utvecklad, ändrad (ny användning).

Här presenteras det som ändras och utvecklas vad gäller mark- och vattenanvändningen. Det är inom områden med ändrad eller utvecklad mark- och vattenanvändning som utvecklingen främst kommer att ske.

Utveckling av bostadsområden i Västerås tätort

NYA OCH UTVECKLADE OMRÅDEN FÖR BOSTADSBEBYGGELSE, VÄSTERÅS TÄTORT (1)

Norra Sättra

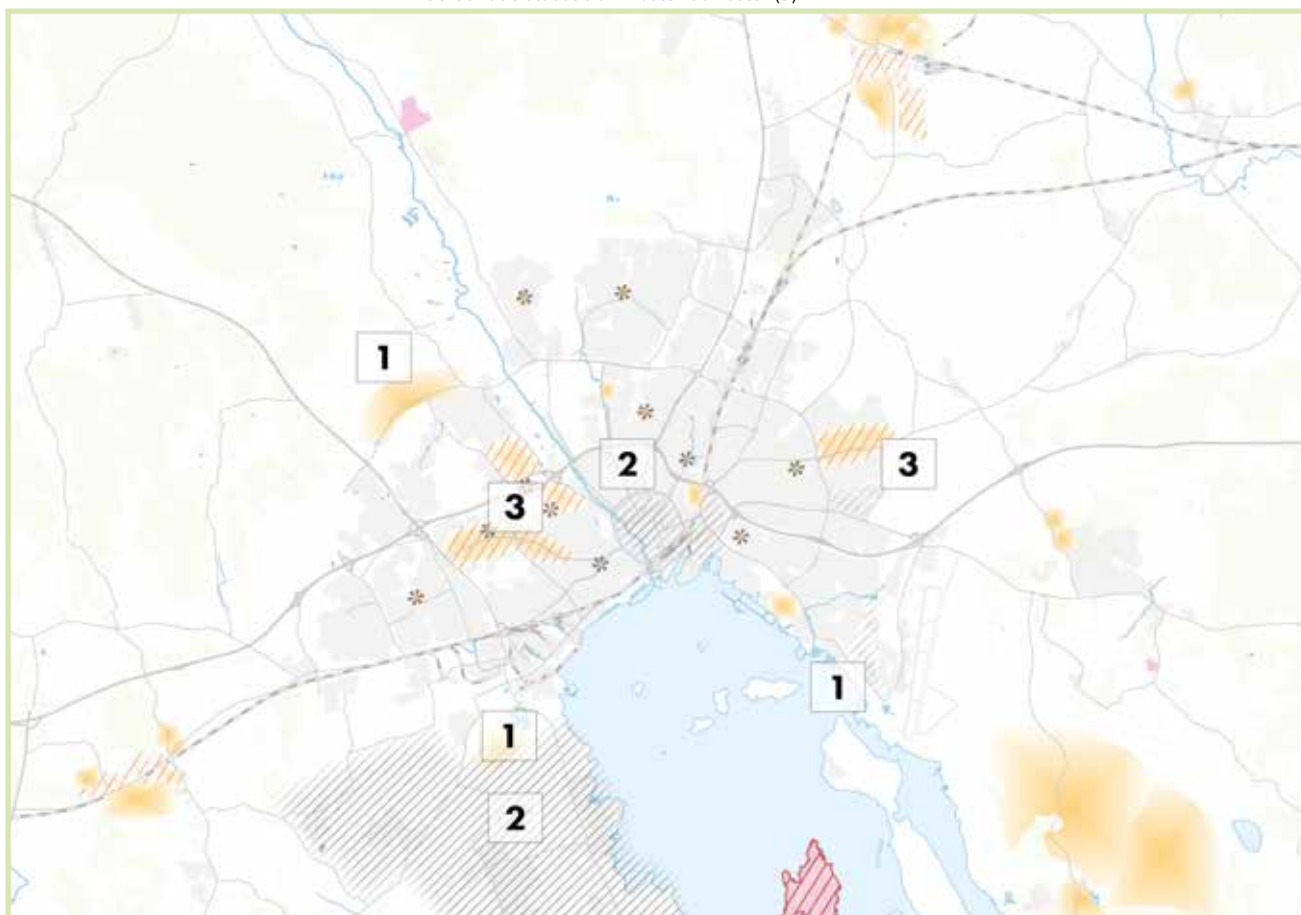
En fortsatt satsning med bostäder i Norra Sättra kan dra nytta av investeringar och infrastruktur som görs i Sättra.

Hamre och östra Västerås

Hamre ridanläggning kommer att flytta, vilket ger möjligheter att komplettera bostadsutbudet på Hamre. Det finns ett politiskt uppdrag att ta fram ett nytt planprogram för del av fastigheten Västerås 1:219 och del av Västerås 1:175. För att få en helhetsbild för områdets utveckling föreslås att planprogrammet utökas så att hela den skrafferade ytan ingår i planprogrammets omfattning där lämplig markanvändning kommer utredas vidare.

Siffrorna i kartan motsvarar områden som beskrivs i kommande avsnitt. Nya och utvecklade områden för bostadsbebyggelse i Västerås tätort (1), Utredningsområden för mångfunktionell bebyggelse (2), Utvecklade stadsdelar i väster och öster (3)

Johannisberg kanalstad

Vid en omvandling av Johannisbergs flygfält föreslås de södra delarna utvecklas till ett nytt, vattennära, bostadsområde. Dessa delar omfattas inte av influensområdet för riksintresset Västerås hamn.

UTREDNINGSSOMRÅDEN FÖR MÅNGFUNKTIONELL BEBYGGELSE (2)

Barkarö med omnejd

Det finns ett uppdrag att ta fram ett planprogram för Barkarö med omnejd, planprogrammet inkluderar även Barkaröby 5:3. I det uppdraget tas även motionen om kanalstaden omhand. Inom området finns boende bland annat i Barkarö, Enhagen-Ekbacken och Örtagården, här finns också Fullerö fideikommiss samt en stor andel av stadens båtuppläggningsytor. En eventuell fortsatt utveckling av fritidsbåtsverksamheten ska utredas i arbetet med planprogrammet

Gåsmyrevreten med omnejd

Det finns behov att ta fram en ny fördjupningen av översiktsplanen för området. Syftet med fördjupningen (FÖP) för Gåsmyrevreten och dess omgivning är att utreda möjligheten att komplettera området med ny bebyggelse. Utifrån behovet av en FÖP pekas området i översiktsplanen ut som ett pågående utredningsområde.

Lokalisering av stadsdelskärnorna samt ett ungefärligt gångavstånd inom en kvart. I kartan visas även ny stadsdelskärna i Hamre, utvecklad stadsdelskärna i Bjurhovda/Brandthovda, samt ny kärna i Sättra (pekas redan ut i befintliga planer).

UTVECKLADE STADSDELAR I VÄSTER OCH ÖSTER

De västra stadsdelarna integreras med city. Större kompletteringar med ny bebyggelse prövas för att utveckla en levande stadsmiljö med fler kopplingar mellan stadsdelarna och city. Genom kompletteringar kan även stadsdelarna i östra Västerås, till exempel Bjurhovda, bättre kopplas samman och utvecklas till trygga och levande miljöer. Även omvandling av delar av verksamhetsmarken på Brandthovda till område för mångfunktionell bebyggelse kan bidra till en positiv utveckling.

STADSDELSKÄRNOR

- ✓ Stadsdelskärnornas specifika behov behöver utredas närmare

Lokala stadsdelskärnor med kommersiell och offentlig service vid torg, parker och stadsgator möjliggör ett Västerås där det som behövs i vardagen finns nära.

Varje kärna har egna förutsättningar och det kan till exempel handla om att skapa attraktiva platser med vistels-ekvaliteter och aktiviteter samt komplettera eller utveckla samhällsfastigheter och bostäder. Staden arbetar på en områdesnivå för att stärka stadsdelar och kärnor. I nära samarbete inom stadens organisation och i dialog med boende i stadsdelarna skapas en helhetsbild av behov och möjligheter vilket ska säkerställa en socialt hållbar kommun med jämlika livsvillkor.

Verksamhetsmark

Planeringsinriktningen om 260 000 invånare år 2070 medför ett behov av cirka 50 000 nya arbetsplatser varav en del av dessa kommer finnas inom nya och befintliga verksamhetsområden. Olika verksamheter har olika behov. Det krävs olika typer av mark, placering i staden, läge i förhållande till större väg, järnväg, hamn med mera. Verksamheterna har även olika stora eleffektbehov och så vidare. Beroende på typ av verksamhet kan de också vara mer eller mindre störande. Därför är det viktigt att inte försvåra möjligheten för företagen att utöva sin verksamhet genom att planera för störningskänslig markanvändning (exempelvis bostäder och samhällsservice) i direkt anslutning till eller i våra verksamhetsområden

STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR BEFINTLIGA OCH NYA VERKSAMHETSOMRÅDEN

- ✓ Befintliga verksamhetsområden kompletteras och yteffektiviseras.
- ✓ Verksamhetsområden utgör viktiga arbetsplatsområden och behöver som sådana ha god tillgänglighet både med cykel (till områdena och inom områdena), för gående och med kollektivtrafik. När de som arbetar i området och besökare väljer gång, cykel eller kollektivtrafik i högre grad förbättras trafiksituationen för de som är i behov av bil och för framkomligheten för gods.
- ✓ Verksamheter synliga vid entréer till tätorten ska ha högre krav på utformning, gestaltning, attraktivitet och identitetshöjande verksamheter. Mark för kontor täcks upp inom city i befintliga/pågående planer. Viktigt att titta vidare på kontorslösningar i landsbygds kärnor. Kan även finnas visst behov av kontorsytor inom befintliga verksamhetsområden.
- ✓ I stadsdelskärnor och landsbygds kärnor är det en fördel med blandning av bostäder och verksamheter som är förenliga med bostäder.
- ✓ Större verksamhetsområden som Bäckby, Hacksta, Hälla, Hässlö, Erikslund, Stenby och Tunbytorp ska även fortsättningsvis utvecklas som arbetsplatsområden. Det är inom dessa områden i huvudsak inte lämpligt att blanda befintlig markanvändning med bostäder. Detta för att säkerställa att störande verksamheter ska kunna fortsätta att utvecklas på avsedd plats.
- ✓ Staden ska ta initiativ till samverkan med fastighetsägare för att effektivisera marknyttjande, jobba med områdenas identitet och karaktär samt samverka för att verksamhetsområdena ska bli attraktiva och inkluderande delar av staden. Befintliga verksam-

hetsområden kompletteras utifrån nuvarande mix av verksamheter och utvecklas för att använda marken på ett yt- och resurseffektivt sätt.

- ✓ Framtidens verksamhetsområden behöver anpassas till de utmaningar som ett förändrat klimat medför. Detta ställer krav på en högre andel grönska i såväl befintliga som nya områden och att en kombination av naturbaserade och tekniska lösningar används för att hantera stora mängder dagvatten och höga temperaturer.
- ✓ Tillgång till laddinfrastruktur säkerställs i verksamhetsområdena. Ytor för utveckling av den tekniska infrastrukturen prioriteras och planeras i ett tidigt skede.

NY VERKSAMHETSMARK (1)

Det tematiska tillägget till översiktsplan 2026 (TÖP73) kommer efter samråd inarbetas i nya översiktsplanen. De i TÖP 73 framtagna riktlinjerna för respektive område ska fortsätta att gälla. Flera av områdena i TÖP73 utvecklas med ytterligare mark för verksamheter för att dra nytta av de investeringar som kommer att göras i områdena. Samtliga områden utpekade i TÖP 73, förutom området vid Sättra, är lämpliga för bullerstörande verksamheter. I dessa områden är det inte lämpligt med inblandning av bostäder.

- ✓ Västjädra (Dingtuna) (Utökat område TÖP 73)
- ✓ Skästa (Utökat område TÖP 73)
- ✓ Hökåsen Tunbytorp (Utökat område TÖP 73)
- ✓ Sättra norra (Enligt TÖP 73)
- ✓ Avfart Irsta (Intill aktuell FÖP 70 enligt TÖP 73)
- ✓ Ny verksamhetsmark i Östanbro

KOMPLETTERING OCH UTVECKLING AV BEFINTLIGA VERKSAMHETSOMRÅDEN (2)

Bäckby industriområde

Detta är ett viktigt arbetsplatsområde i de västra stadsdelarna. Här finns idag i huvudsak icke störande verksamheter med fokus på kontor, service- och tjänstesektorn. Inom det befintliga verksamhetsområdet ges möjlighet för komplettering med fler verksamheter.

Hamnen - Hacksta

Större delen av planområdet omfattas av en ny fördjupning av översiktsplanen, FÖP 67, och utvecklas i enlighet med intentionerna i FÖP 67. För den del som omfattar Johannisbergs flygfält utreds möjligheten att omvandla delar av

området till verksamhetsmark med behov av hamnnära läge. Området närmast hamnen och ny verksamhetsmark på Johannisbergs flygfält är dedikerad till hamnnära verksamhet utifrån riksintresseanspråket. Om flygfältet avvecklas innebär det att de nuvarande flyghöjdsbegränsningarna kan tas bort, vilket ger en effektiviserad användning av redan utpekade ytor för hamnverksamheten.

Vid en omvandling av Johannisbergs flygfält skulle eventuellt delar av flygverksamheten kunna flytta till Stockholm-Västerås flygplats, detta behöver utredas närmare om det blir aktuellt. Andra möjliga lösningar för flytt av flygverksamheten behöver utredas innan området omvandlas. Kompensationsyta för naturvård och rekreation flyttas söder och västerut jämfört med tidigare beslutat område (FÖP 67). Hamnen-Hacksta expanderar även västerut. I den västra delen av området kan ytkrävande och transportintensiva verksamheter, utan krav på direkt hamnnära läge utvecklas. Bullerstörande verksamhet är möjlig.

Det finns idag verksamheter inom hamnen med egna markområden samt områden som ligger i nära anslutning utanför hamnområdet. De ska i framtiden kunna inkluderas i hamnområdet. De områden som ligger utanför hamnens potentiella expansionsytor vid exempelvis Grindtorpsängen,

Siffrorna i kartan motsvarar områden som beskrivs i kommande avsnitt. Ny verksamhetsmark (1), Komplettering och utveckling av befintliga verksamhetsområden (2), Övriga verksamhetsområden (3)

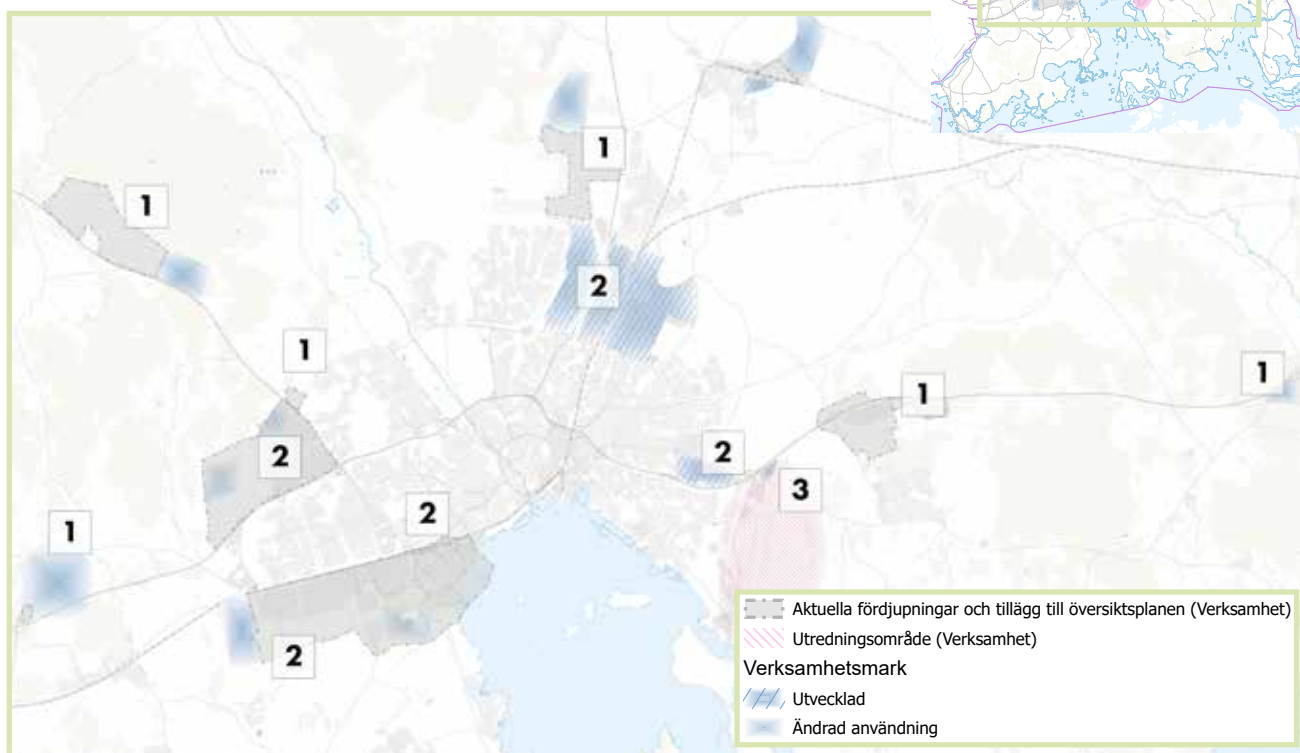
Munkboängen och Energilagringsområdet, ska bara upplåtas till verksamheter som kan bevisa att de kommer nyttja hamnen. Sjöhagsvägen och Johannisbergsvägen är ett viktigt stråk för att överbrygga hamnens barriäreffekt och jobba för en sammanhållen stad.

Finnsläppen/Stenby/Tunbytorp

Finnsläppen fortsätter att utvecklas till ett forsknings- och innovationscenter med nära koppling till universitetet och den världsledande industrin inom den gröna omställningen. Stenby och Tunbytorp utvecklas och kompletteras som ett nästa steg i utvecklingen av Finnsläppen.

Brandthovda/Hälla

Delar av Brandthovda industriområde pekas ut som utredningsområde Mångfunktionell bebyggelse. Möjligheten att flytta delar av verksamheterna till intilliggande Hälla ses över för att frigöra plats/möjliggöra utbyggnad av stadsdelen med fler bostäder och tillgodose plats för samhällsservice i den här delen av staden. Hällas markyta utökas inte. Områdets markanvändning effektiviseras.

Erikslund

FÖP 63 för Erikslund kommer arbetas in i översiktsplanen med undantag för ytan för bergtäkten som i FÖP 63 anges som sjö efter tillståndet för brytningen löpt ut. Andra möjliga markanvändningar ska utredas och ytan anges därför som verksamhetsmark i markanvändningskartan. Ändringar kommer även göras i nordöstra hörnet där FÖPen anger verksamhet/bostäder. Det området kommer endast att användas för verksamheter. Frobyområdet (Erikslund) är tänkt att kunna ta emot större verksamheter såsom ny bussdepå. Trafiklösningen inom området och in till området ses över för att öka framkomligheten för alla trafikslag. Handelsområdet ses över för att skapa bättre möjlighet och vilja att röra sig till fots eller cykel inom och till området. Kollektivtrafik till området utvecklas ytterligare och bytespunkter i området utreds.

ÖVRIGA VERKSAMHETER (3)

Utredningsområde Hässlö-Stockholm Västerås flygplats

Möjligheten att utveckla verksamhetsmarken i området behöver utredas genom ett särskilt uppdrag. En sådan utredning behöver ta ett helhetsgrepp avseende flygplatsens framtida behov. Den behöver titta på flygplatsens påverkan på önskad stadsutveckling samt ta hänsyn till att delar av området omfattas av dubbla riksintressen. Där en konflikt mellan dessa värden riskerar att uppstå ska riksintresset för dricksvattenförsörjning bedömas vara av högre vikt än riksintresset för flygtransporter.

Illustration: MandaWorks

Teknisk infrastruktur

God teknisk infrastruktur i kommunen är avgörande för att nå målet om ett Västerås som är robust, modigt och fram-synt i den gröna omställningen och i tider av kris. Tillgång-
en till teknisk infrastruktur är en väsentlig förutsättning för att kunna göra hållbara, långsiktiga och resurseffektiva lös-
ningar i en växande kommun och för att säkerställa en god ekonomisk tillväxt. En god framförhållning och förutsäg-
barhet i planering och lokalisering av teknisk infrastruktur minskar även risken för så kallad energifattigdom på grund av ökade kostnader för energiförsörjning.

Tillgången stärks till:

- förnyelsebar energi
- fjärrvärme och fjärrkyla
- långsiktigt hållbara och cirkulära system för vattenförsörjning
- långsiktigt hållbara och cirkulära system för hantering av dagvatten och avloppsvatten
- en nära och tillgänglig avfallshantering och förpackningsinsamling
- snabb bredbandsuppkoppling i hela kommunen.

Den tekniska infrastrukturen behöver tidigt i samhällsbygg-
nadsprocessen samordnas med den fysiska planeringen. Ytor för infrastrukturen prioriteras för att kunna tillgodose
rätt kapacitet på kort och lång tid. Tekniska anläggningar
utformas utifrån plats och omgivande bebyggelse så att de
bidrar till en modern, robust och attraktiv kommun.

Viktiga aspekter att ta hänsyn till vid lokalisering av
bebyggelse och anläggningar.

- ✓ Inkludera totalförsvarets civila intressen vid lokalise-
ringsprövningar.
- ✓ Kommunens möjligheter till en långsiktig dricksvatten-
försörjning prioriteras vid lokalisering av bebyggelse.
- ✓ Utbyggnad av teknisk infrastruktur samordnas med
exempelvis utbyggnad av gång- och cykelvägar eller
annan infrastruktur.
- ✓ Lokal förnyelsebar energiproduktion främjas och pro-
duktionsanläggningar lokaliseras där de ger önskad
teknisk nytta i förhållande till elnätets kapacitet.
- ✓ Sträva efter att lokalisera effektkrävande verksamhe-
ter intill mottagningsstationer
- ✓ Bebyggelse ska i första hand lokaliseras till platser

med gynnsamt lokalklimat för att minimera behovet
av uppvärmning och kylning. Detta gäller i synnerhet
vid lokalisering av samhällsfastigheter.

- ✓ Sträva efter att lokalisera verksamheter med stort kyl-
behov i lägen med goda förutsättningar för fjärrkyla.
- ✓ Avloppsreningsverken kommer i framtiden vara
resursverk där både vatten och näringsämnen kan
nyttjas. Föroreningar i dagvatten och avloppsvatten
bör så långt som möjligt hanteras nära källan, för att
förhindra att oönskade ämnen når reningsverket.
- ✓ Dagvatten fördröjs och renas i öppna, synliga
lösningar som bidrar till att minska belastningen på
ledningssystem och för att hantera klimatrelaterade
risker.

AVLOPPSRENINGSVERK

Kungsängsverket ligger inom projektområdet för Mälar-
porten i stadsdelen Kungsängen. Åtgärder för att minska
den nuvarande skyddszonen på 200 meter behövs för
att säkerställa planerad utveckling och omvandling av
Kungsängen-Ängsgärdet. Beslut om flytt är inte fattat. I
markanvändningskartan är ett område på Hacksta reser-
verat som möjligt område för nytt avloppsreningsverk. Om
verket blir kvar på befintlig plats kan det utpekade området
i stället användas för andra verksamheter.

Samma förhållande gäller för avloppsreningsverkets nuva-
rande placering. Beroende på beslut om framtida lokalise-
ring kan marken nyttjas antingen för parkändamål eller så
kvarstår markanvändning för avloppsrening.

ÅTERBRUK

Inom en tioårsperiod behöver det etableras nya återbruk
väster, öster samt norr om tätorten. Återbruken samloka-
liseras med annan lämplig verksamhet. Placering bör inte
ske inom 300 meters avstånd från närmaste bostäder,
skolor, förskolor och vårdlokaler. Lämpliga platser behöver
utredas.

Grönt och blått

Kommunens naturmiljöer är fantastiska resurser. När Västerås utvecklas ska kommunen kunna erbjuda ett attraktivt friluftsliv och vackra parker för våra invånare och besökare, liksom goda förutsättningar för växt- och djurliv. Naturen utgör själva förutsättningen för vår existens och parkerna, skogarna, ängarna och sjöarna är grundläggande byggstenar i utformningen av ett hållbart samhälle.

Hur vi använder mark och vatten, planerar och bygger, avgör om vi kan bevara och utveckla naturens kapacitet att leverera dessa tjänster nu och i framtiden. För fungerande ekosystem och därmed ekosystemtjänster behöver förutsättningar skapas i den fysiska planeringen. Grönstrukturen är också avgörande för klimatanpassning.

VÄSTERÅS VATTEN

Läget vid Mälaren är en av Västerås största tillgångar. Sett till kommunens storlek har Västerås dock få sjöar. Mindre sjöar är Hällsjön, Mungasjön, Harsjön, Rudsjön, Frövisjön och Ångsjön, där de två senare är av våtmarkskaraktär. I kommunen finns också en mångfald av betydelsefulla våtmarker, till exempel Asköviken. De större vattendragen i kommunen är Sagån och Svartån.

- ✓ Åtgärder för att rena Mälaren och dess tillrinnande vattendrag prioriteras.
- ✓ Västerås ska vara en attraktiv stad att närma sig även från sjövägen.
- ✓ För Västeråsarna är det lättast att nå ut till öarna Elba samt Östra och Västra holmen och initialt bör ett stort fokus läggas på att tillgängliggöra dessa öar mer genom både utökad trafikering och satsningar på stigar och rastplatser på öarna.
- ✓ Möjligheten att ta emot turister som kommer med båt via Mälaren kan utvecklas ytterligare. Vid Lögarängens småbåtshamn och Notuddskajen finns möjlighet att anlända till staden med båt och därifrån finns en omedelbar närhet till city med hela dess utbud och upplevelser.
- ✓ Västerås har Sveriges största småbåtshamn, vilket kan synliggöras mer.
- ✓ Ytterligare platser för båtuppställning behöver utredas vidare.

MÖRKA OMRÅDEN

Bland de delar i kommunen som har högst natur-, kultur- och rekreationsvärden återfinns också kommunens mörkaste områden. Här är det viktigt att bevara mörkret i så stor utsträckning som möjligt, både för den biologiska mångfaldens skull och för människors välbefinnande och möjlighet att uppleva stjärnhimlen utan störande ljusföroreningar.

ÅTERSKAPA

När Västerås växer och utvecklas behöver vi göra extra insatser för att hjälpa naturen att stärka den biologiska mångfalden. Inte sällan handlar det om att återställa det som människan tidigare har tagit i anspråk för annat bruk. Ett arbete pågår, på initiativ av staden, med att identifiera platser för återvätning av tidigare våtmarker på kommunal mark. På så sätt kan vi lagra in mer kol i marken, reglera vattenflöden i landskapet, rena dagvatten och öka den biologiska mångfalden. Balanseringsprinciper för natur- och kulturvärden i samband med exploatering och samhällsbyggnad beskriver hur vi ska arbeta för att undvika och minimera skador på naturen i samband med byggnation. När det trots allt inte är möjligt ska kompensationsåtgärder ske för att ge tillbaka en del av de värden som tagits.

I arbetet med ett framtidssäkrat Västerås ska ekosystemtjänster värnas och utvecklas och vi arbetar vidare med att utveckla möjligheter till kompensation som en del i ett balanserat samhällsbyggande.

UTVECKLING AV GRÖNA STRÅK (1)

Svartådalen

Längs med Svartån prioriteras åtgärder för att göra Svartån mer tillgänglig som rekreationsstråk. Bebyggelse tillåts endast för att gynna besöksnäring eller lantbruk med stor hänsyn till kulturmiljön. För att stärka den biologiska mångfalden ska arbetet med att ta bort exempelvis vandringshinder i vattendraget fortgå. "Natur/kulturbuss" kan göra det möjligt för fler att ta del av Svartådalen och bruket i Skultuna.

Sagån

Sagån tillgängliggörs för rekreation och turism i samverkan med våra grannkommuner. Viktigt att beakta de natur- och kulturmiljövärden som ådalen innehar samt att inte försvåra för prioriterad markanvändning för livsmedelsförsörjning.

Arbetet med att stärka den biologiska mångfalden genom att ta bort exempelvis vandringshinder i vattendraget ska fortgå.

Siffrorna i kartan motsvarar områden som beskrivs i kommande avsnitt. Utveckling av gröna stråk (1), Skyddad natur (2), Friluftsområden Västerås tätort (3) och Utredningsområden ny begravningsplats (4).

Mårtens Hage + Nordanby gärde

Ett viktigt grönt stråk som utvecklas, det binder samman Finnslätten och Stenby med Emaus vidare mot Kopparlunden/Ängsgärdet/Mälaren. Parken har idag ett högt tryck sett till antal boende i parkens närområde men ett lägre antal parkkvaliteter. Ett helhetsgrepp behöver tas.

Gröna ringen runt Västerås tätort

Natur- och friluftsområden i utkanten av Västerås tätort sammanlänkas med centrala mälärstranden till en grön ring runt staden. Detta ger tillgång till en attraktiv led med möjlighet att ge sig ut och upptäcka tätortsnära naturområden. Vandringen ger en upplevelse av stadens grönska men också en inblick i Västerås historia från vikingatid till

industristadens framväxt. Det östra delen av ringen binder ihop Björnön vid Mälaren med Anundshög via de historiska färdvägarna på Badelundaåsen för att sedan fortsätta norrut längs åsen mot Hökåsen. Därefter viker leden västerut för att genom skogen norr om Önsta-Gryta ansluta till Rönby och vidare mot Rocklunda. Via Svartåstråket nås iordningställda promenader längs Östra hamnen och Öster mäljarstrand som sedan via Hamre våtmark når hela vägen tillbaka till Björnön. Den västra delen av ringen har sin start vid Johannisbergs vattenpark och passerar sedan Önstensborgsskogen på sin väg mot Lundby kyrka. Längs de historiska vägsträckningarna vid Ösby passeras sedan Hacksta industriområde. På norra sidan järnvägen går leden in i Västra Skälbys grönområden för att där ansluta till Bruksleden som passerar Erikslunds verksamhetsområden i en grön bård. Bruksleden följs via Skerike mot tätorten för att från Billsta följa Svartån ned till mynningen i Mälaren. Från Lögarängen ansluter ringen till Mäljarstrandspromenaden för att sedan passera hamnen på cykelbanan längs Sjöhagsvägen och på det sättet komma åter till vattenparken.

Vandringen kan delas upp i flera etapper med många olika start- och stopplatser med närhet till kollektivtrafik så att det blir möjligt att gå en sträcka och sedan kunna ta bussen tillbaka till staden. 14 olika busslinjer har en hållplats inom 1 km från gröna ringen. Längs mäljarstranden och Anundshög finns caféer medan badplatser är belägna i stråkets närhet vid Lögarängen och Framnäs. Det gröna stråket passerar också flera byggnader som utgör viktiga pusselbitar för att visa på hur staden har vuxit fram. Den gröna ringen passerar genom tätortsnära naturområden varav flera är föreslagna som blivande naturreservat. En självklar del av gröna ringen är Svartåstråket som utgör en grönblå kil in mot city och är mycket betydelsefull för upplevelsen av staden.

SKYDDAD NATUR (2)

Enligt EU:s strategi för biologisk mångfald 2030 ska minst 30 % av all natur vara skyddad till år 2030. Delar av naturen behöver skyddas för att säkerställa att det finns en variationsrik natur med stor artrikedom, så att den livsviktiga biologiska mångfalden, bevaras. Ett annat viktigt syfte med att skydda natur handlar om att vi människor ska få tillgång till natur- och kulturupplevelser, nu och i framtiden. Inom Västerås tätort med närmaste omland är endast 1 % av landarealen skyddad (Statistiska centralbyrån 2022). I Sverige är naturreservat det vanligaste sättet att långsiktigt skydda värdefull natur. Naturreservat är en stark juridisk skyddsform och ger reservaten egna unika regler, som kallas föreskrifter, och skötselplaner för att bevara de specifika värdena. Naturreservat kan bildas av länsstyrelser och kommuner.

I den växande staden behöver gröna områden säkras för invånarnas behov av rekreation och biologisk mångfald. Följande områden med mycket hög biologisk mångfald och stora rekreativa värden för invånarna planeras få ett starkare skydd än idag:

- Johannisberg-Önstensborg
- Vedboskogen
- Uppåkerskogen-Alphyddan
- Badelundaåsen (södra delen)
- Björnön (statligt reservat).

FRILUFTSOMRÅDEN VÄSTERÅS TÄTORT (3)

Den samlade forskningen visar att friluftsliv och att vistas i friluftsområden leder till tydliga och kraftfulla effekter på fysisk, mental och social hälsa. Väl fungerande friluftsområden kan också bidra till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten. Detta kan bidra till att fler väljer att flytta till de städer som kan erbjuda rika möjligheter till friluftsliv. Friluftsliv och tillgång till friluftsområden har också viktiga effekter för en mer jämlik och jämställd folkhälsa och för hållbar utveckling i samhället i stort.

Västerås stad har idag två friluftsområden, Björnö och Rocklunda. Dessa två områden är mycket populära och besöks frekvent av både västeråsare och människor från andra städer. Idag har Björnös motionsspår ett högt besöksstryck både vardagar och helger.

Behovet är stort att utöka antalet friluftsområden i nära anslutning till Västerås. För att möjliggöra en ökning med 100 000 invånare fram till 2070 som översiktsplanen har som planeringsinriktning behöver också fler friluftslivsområden tillkomma i takt med att staden växer. Ett friluftsområde utvecklas intill Anundshög på den östra sidan av Västerås tätort och ett vid Johannisberg/Önstensborg på den västra sidan.

Nytt friluftsområde vid Anundshög

Skogsområdet nordöst om Anundshög utvecklas för friluftsliv och rekreation. Tillsammans med besökscenter Anundshög, riksintresseområdet för kulturmiljövården samt naturreservatet stärks attraktiviteten i hela Badelundaområdet. Ett Anundshög för fler bidrar till social hållbarhet genom att skapa möjlighet för skola och fritidsverksamhet att möta historien om Sverige och svenska traditioner på en neutral plats. Detta är i linje med målet att stärka Anundshög som nationellt besöksmål som fastslås i stadens handlingsplan för kultur. Med Anundshög som centralpunkt kan Badelundaåsen tillsammans med skogsområdet i öster bli ett komplement till friluftsområdet Björnön som är hårt belastat redan idag. Björnön och Anundshögsområdet

binds ihop naturligt av Badelundaåsen och kopplingarna mellan dessa två destinationer utvecklas som en del av den Gröna ringen i stadens utkant.

- ✓ Utbyggnad av motionsslingor för olika aktiviteter stärker Anundshögs signum som ett område med både kulturhistoria och friluftsliv.
- ✓ Befintliga stigar kompletteras med MTB-spår.
- ✓ Ökat utbud av aktiviteter lockar fler besökare och ger bättre underlag för att bedriva restaurang och kafé på området.
- ✓ Det är viktigt att Anundshögsområdet blir tillgängligt med kollektivtrafik. En fortsatt dialog och utredning behövs för att hitta den bästa lösningen. Ett utbyggt friluftsområde skapar större underlag till en mer turtät kollektivtrafik vilket är en förutsättning för att friluftslivsområdet ska tillgängliggöras för fler västeråsare.
- ✓ Cykelväg mellan Bjurhovda och Tortuna byggs ut vilket förbättrar tillgängligheten till området för cyklister.

Nytt friluftsområde Johannisberg-Önstensborg

Befintligt naturreservat utökas och utgör tillsammans med vattenparken, golfbanan, badplats, camping, koloniområde, båtverksamheten och eventuell ny begravningsplats ett attraktivt område för friluftsliv, rekreation och naturupplevelser. Detta område utgör en mycket viktig del av den gröna ringen runt Västerås.

UTREDNINGSSOMRÅDEN FÖR NY BEGRAVNINGSPLATS (4)

I det växande Västerås finns behov av ytterligare begravningsplats. I planförslaget pekas fem utredningsområden för ny begravningsplats ut. Lundby, Irsta, Dingtuna och två ytor på vardera sidan Svartån. Nästa steg är att utreda vilken av dessa platser som är bäst lämpad. För områdena vid Svartån är det extra viktigt att utreda eventuell påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten samt risk för ras och skred. Det är endast ett av dessa områden som kommer bli aktuellt. Den nya begravningsplatsen behöver kombineras med ytterligare funktioner som exempelvis rekreation för att bidra med fler kvaliteter till invånarna i den växande staden.

IDROTTSOMRÅDEN

Idrottsverksamhet kan bidra till integration och gemenskap, samtidigt som den levandegör Västerås. Genom idrotten kan utanförskap motverkas och goda förutsättningar för rörelse ges. Ett ökat fokus på hur platser för idrott och föreningsliv placeras och hur de gestaltas behövs för att stärka allas förutsättningar till rörelse och hälsa. Idrotten och friluftslivet behöver finnas nära i vardagen och vara synlig i stadsdelar och på den varierade landsbygden. Samtidigt ges utrymme för några större idrotts- och arenaområden, där barn, ungdomar och vuxna från hela Västerås och andra delar av Sverige kan mötas.

Illustrationen visar befintliga och föreslagna friluftsområdens lokalisering i staden och hur den gröna ringen kopplar ihop områdena.

Västerås idrottsområde (1)

Rocklundas arenaområde tillsammans med ett nytt större idrottsområde norr om Rocklunda är huvudområde för idrotten i Västerås. För att möta behovet i den växande kommunen kommer det att behövas nya ytor för arenor. Placeringen i anslutning till Rönnbyskogen ger ett mervärde till området då man får ett bra samband med de idrottsaktiviteter som bedrivs i skogen. Den centrala och lättillgängliga placeringen är också viktig utifrån perspektivet social hållbarhet för att locka barn, ungdomar och vuxna från hela Västerås. Området ska bli en mötesplats där alla, både västeråsare och besökare kan mötas. Placeringen är på en plats där alla känner sig välkomna eftersom området inte hör till ett avgränsat bostadsområde. Ett stort idrottsområde ersätter inte idrottsytor i stadsdelarna och landsbygdskärnorna utan är en "medspelare" för ett rikt idrotts- och friluftsliv i hela Västerås.

Idrottscentra (2)

I Västerås tätort utvecklas även två idrottscentra, Råby IP och Brandthovda IP, för barn och ungdomsidrotten både för de som är föreningsknutna och de som inte är det.

Andra idrottsanläggningar som utökas (3)

- ✓ Skälby
- ✓ Hökåsen
- ✓ Hamre (finns behov som kommer utredas i kommande planprogram)
- ✓ För idrottsanläggningar i landsbygdskärnor se beskrivningar för respektive kärna.

Siffrorna i kartan motsvarar områden som beskrivs i kommande avsnitt. Västerås idrottsområde (1), Idrottscentra (2), Andra idrottsanläggningar som utökas (3)

Kommunikationer

VÄGINFRASTRUKTUR

Regional biltrafik/motortrafik

E18, väg 56 och väg 66 är viktiga kopplingar för motortrafik ur nationellt, regionalt och lokalt perspektiv.

Lokal biltrafik/motortrafik

Behov finns att ta fram en övergripande trafikstrategi för vägnätet som helhet, där både det statliga och det kommunala vägnätet har sina funktioner. Regionen arbetar med en regional systemanalys som bland annat omfattar de statliga/regionala vägarna. Västerås stad avser att ta fram en Mobilitetsplan som kommer peka ut strategier, indikatorer och mål för en hållbar mobilitet.

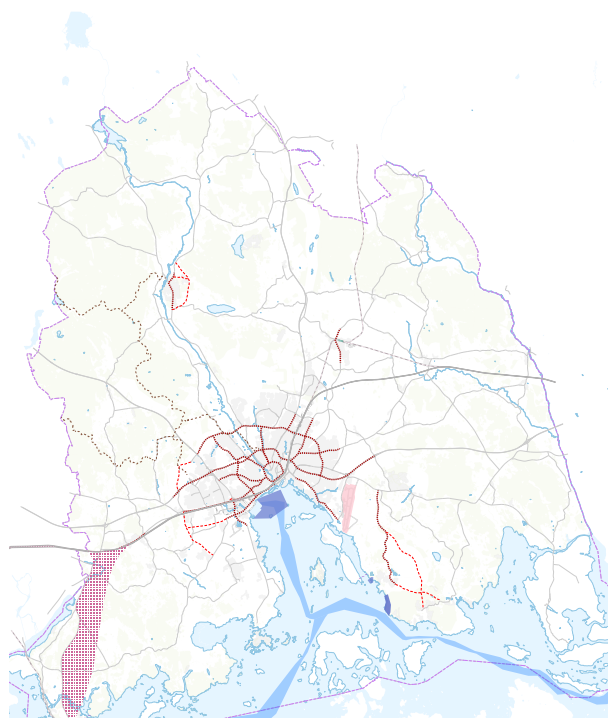
Inom mobilitet är utrymningsplanering och utrymningsvägar viktiga. I Västerås har vi generellt sett bra framkomlighet i vägnätet men vi måste se till att det kritiska vägnätet fungerar även vid naturkatastrofer, kriser eller i en krigssituation och att det inte påverkas negativt av samhällsutvecklingen.

YTTRE RINGLED

Västerås har idag en näst intill färdigställd yttre ringled för motortrafik som sträcker sig runt staden från Öster Mälarstrand till Hacksta i form av Österleden, Norrleden, Västerleden och Söderleden. Kvarstående sträckor för att färdigställa den yttre ringleden är en del av Västerleden (mellan Hallsta Gårdsgata och E18) samt förlängning av Söderleden från Hacksta till Barkarö.

Söderleden föreslås få en genare dragning söderut till Tidövägen (i höjd med Örtagården) och Sjöhagsvägen föreslås förlängas fram till Söderleden. Till följd av planerad utveckling av befintliga verksamhetsområden vid Hacksta och Västerås hamn samt den befolkningsökning som beräknas inom Barkarö och Johannisbergsområdet finns behov av förbättringar och kompletteringar i gatunätet. Förlängningen av Sjöhagsvägen blir en naturlig och användbar tillfart till Västerås hamn för landtransporter, liksom Surahammarsvägen/Johannisbergsvägen är idag. Gods ska i första hand styras till de större lederna E18, väg 56 och 66, Norrleden/Österleden/Västerleden och undvika bostads- och handelsområden i möjligaste mån.

Eftersom tillgängligheten till Hacksta och Västerås hamn från väster är viktig för området och verksamheternas expansionsmöjligheter behöver tillgängligheten över/under Mälarbanan förbättras så att fordon av största tillåten längd och höjd kan passera.

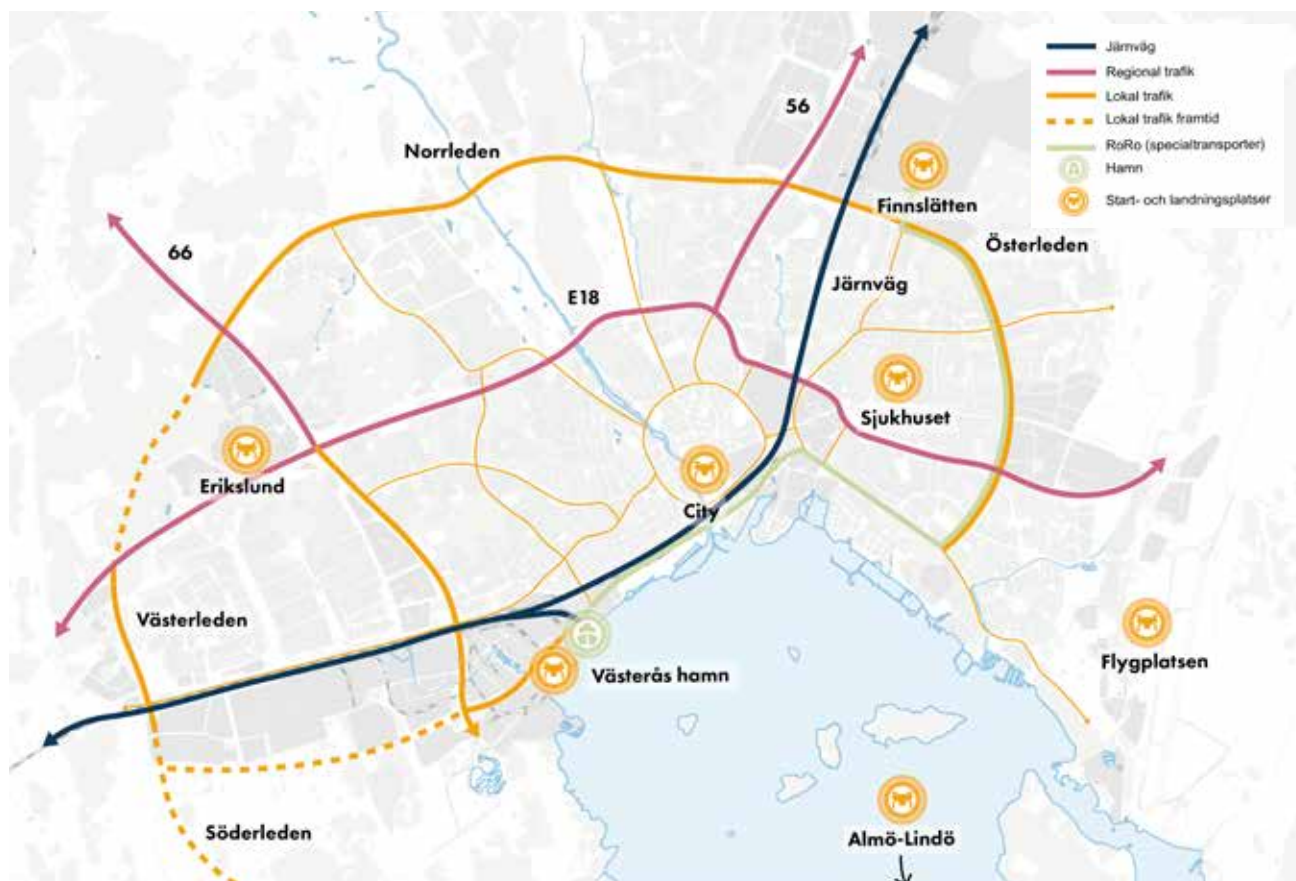

LOKALA VÄGAR SOM UTVECKLAS UTIFRÅN VISTELSEKVALITÉER, KOMMUNIKATIONER OCH ANDRA VÄRDEN

Ett nätverk av vägar och gator utvecklas till gena och starka stråk och binder samman stadsdelskärnorna, så det är lätt att ta sig mellan olika delar av Västerås tätort. Stråken är också viktiga för stadens identitet. Stråken ska minska fysiska men också mentala barriärer. I samtliga stråk ska det finnas goda förutsättningar för hållbar framkomlighet. I de stråk där kollektivtrafiken går ska det säkras yta för en god framkomlighet. Mindre kompletteringar med bebyggelse kan provas.

Förslaget pekar ut:

- Björnövägen med förlängning för gång- och cykel till Gäddeholm och Frösåker
- Narvavägen/Djuphamnsvägen
- Vasagatan
- Malmbergsgatan/Lugna gatan (Centrum–Finnslätten–Tillberga)
- Köpingsvägen
- Sjöhagsvägen
- Råbyleden
- Bjurhovdagatan
- Vallbyleden

JÄRNVÄGSINFRASTRUKTUR

Järnvägssystemet utgör en central nerv för både gods- och persontrafik och är en förutsättning för regional utveckling. Mälarbanan förbinder Västerås mot Stockholm, Örebro och Göteborg. För att få en bättre punktlighet och kapacitet är dock Mälarbanan i behov av utveckling, både i form av fyrspårsutbyggnad in mot Stockholm och dubbelspårsutbyggnad mot Örebro. Även Västerås resecentrum är i behov av högre kapacitet för resenärernas bekvämlighet och tågens punktlighet. För att binda ihop Västerås med en ännu större arbetsmarknad blir nya järnvägsstråket Oslo-Stockholm viktigt, där Västerås är en planerad stationsnod. Stråket finns utpekad i EUs nya transeuropeiska transportnät (TEN-T). I nuläget trafikerar stråket längsmed Västra stambanan, så en viktig förutsättning för en trafikerad norr om Mälaren är att en ny järnvägslink (Nobelbanan) byggs som kan förbinda Mälarbanan med Värmlandsbanan samt att även Mälarbanan pekas ut i TEN-T. Genom TEN-T är dock Västerås utpekad som Urban nodstad. På sikt finns behov av fyrspårskapacitet på större delen av Mälarbanan. Ett markreservat pekas därmed ut i hänsynskartan för att möjliggöra det längs sträckningen genom hela Västerås kommun. Genom en framtida utbyggnad av Arosbanan mellan Enköping och Uppsala, så skulle regionstäderna få bättre tillgänglighet till varandra.

Till Mälarbanan ansluter Berslagspendeln som är ett viktigt stråk för person- och godstrafik mellan Västerås och Ludvika. För att knyta ihop en större arbetsmarknad finns önskemål från det internationella näringslivet att kunna förlänga vissa tågavgångar till Stockholm, samt knyta ihop viktiga verksamhetsområdet i stråket med exempelvis Finnslätten i Västerås.

Järnvägsförbindelsen Sala-Oxelösund (UVEN) ansluter bitvis till Mälarbanan. UVEN binder samman Västerås med Uppsala och Linköping. En åtgärdsvalstudie (ÅVS) som belyser möjligheten att korta restiden mellan Västerås och Eskilstuna har genomförts, vilket förordar en genare sträckning öster om riksväg 56. En fördjupad analys krävs innan ett mer preciserat järnvägsreservat kan läggas in i markanvändningskartan. Stråket som bitvis trafikerar Svealandsbanan är i behov av dubbelspårsutbyggnad för ökad kapacitet vilket är viktigt utifrån studie- och arbetspendlingen. Det skulle även ge potential för ökad godstrafik i stråket samt för att knyta samman Västerås hamn med Eskilstunas kombiterminal.

Läs mer om utvecklingen i Hacksta under verksamhetsmark.

SJÖFART

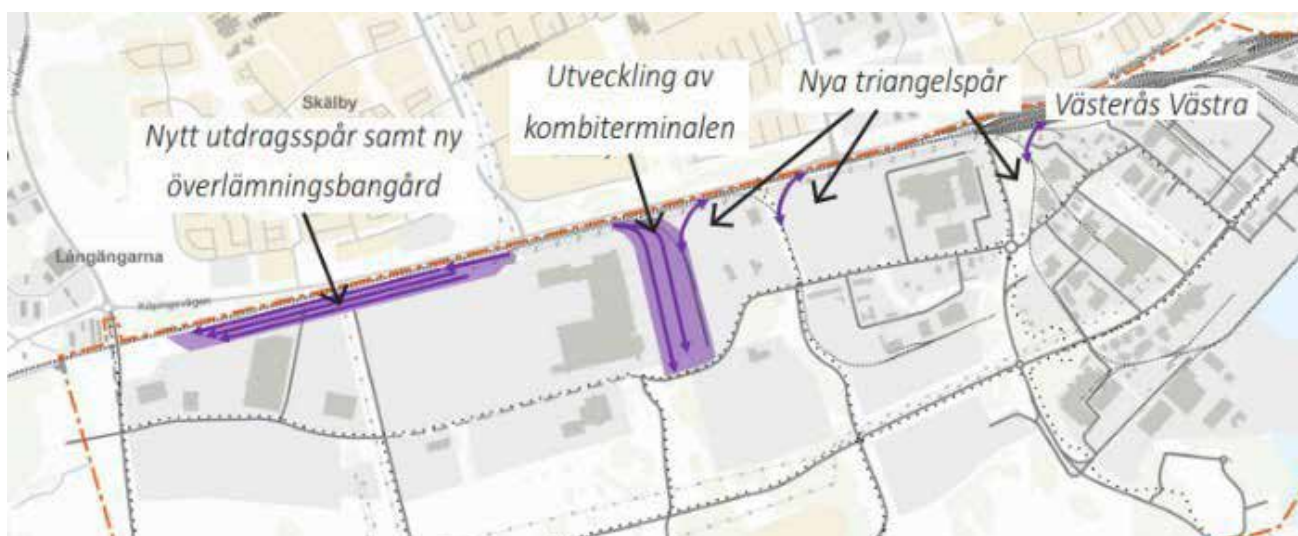
Västerås hamn är Sveriges största insjöhamn och Mälarsjöfarten är en mycket viktig del i transportförsörjningen av produkter till och från Mälardalen och Bergslagen och ut i världen. Västerås hamn med tillhörande farled är ett utpekat riksintresse samt är utpekad av EU i TEN-T. Idag finns godshantering uppdelat i två hamnar men inriktningen är att redan på kort sikt ha all godshantering inklusive RoRo-läge samlat i Västerås hamn.

- ✓ Hjulstabron, som redan är en uttjänt bro längs riksväg 55, behöver bytas för att större lastfartyg (tex Mälarmax) ska kunna passera in i Mälaren och angöra Mälarhusarna. Ny Hjulstabro är också den sista delen i genomförandet av Mälarmarkprojektet.
- ✓ Kommunal planer behöver säkerställa att landinfrastrukturen till och från hamnen är ändamålsenlig. För att transportkedjorna ska fungera krävs fungerande industrispår in i hamnen samt god framkomlighet och vägkapacitet i det lokala vägnätet.
- ✓ Näringslivets transportbehov behöver säkerställas samt möjliggöra en överflyttning för mer gods via sjöfart.
- ✓ Västerås hamn behöver ha upplagsytor, magasin och etableringsbar mark redo för att möjliggöra för att ett godsflöde ska kunna ändras eller en företagsetablering ska kunna ske. Annars finns det risk att företagen etablerar sig i en annan ort eller så går transportflödet en annan väg.
- ✓ Utifrån ett risk- och säkerhetsperspektiv är det av stor vikt att material och gods kan fraktas på ett säkert sätt inom hamnområdet.

Utifrån Mälarmarkprojektet är Västerås hamn nu rustad för ökad kapacitet men i takt med ökade godsflöden, ett växande näringsliv och en ökad befolkningstillväxt, finns ett behov av mark för hamnnära verksamheter samt ytor för bränsleförsörjning till kraftvärmeverket som också ligger i hamnområdet.

Landinfrastrukturen till och från hamnen behöver ta höjd för att klara tung trafik samt specialtransporter (långa, breda, höga och tunga). Detsamma gäller även de områden som planeras i närheten av dessa vägar och järnvägar.

För att avlasta vägtrafiken är det viktigt att en stor del av godset kan föras vidare via järnväg. Genom att bygga ut och förbättra spårstrukturen kan ett effektivt godsflöde uppnås. Spårstrukturen kan förbättras genom att komplettera med ett nytt utdragsspår samt en ny överlämningsbangård. Kombiterminalen behöver utvecklas och genom nya triangelspår kan flexibiliteten ökas.

Kartbild från FÖP67 utveckling av spårstrukturen.

Utveckling av Västerås varierade landsbygd

Närmare en tredjedel av de nya bostäderna ska tillkomma i landsbygds kärnorna och dess omland. Prioritering av närrekreation medför att jordbruksmark behöver tas i anspråk för att möjliggöra en sammanhållen bebyggelsestruktur, med bostäder, samhällsservice och arbetsplatser, för nyttjande av redan befintlig infrastruktur och tekniska försörjningssystem. Bostadsförsörjning av denna storlek är utpekat som ett väsentligt samhällsintresse, vilket möjliggör ianspråktagande av jordbruksmark.

TILLBERGA

Tillberga är en tätort cirka 11 km norr om centrala Västerås, Tillberga är en av kärnorna i planförslaget utifrån att:

- Placering längs med järnvägen ger bra möjligheter till att utveckla verksamheter som har behov av att ligga järnvägsnära. Ny mark för verksamheter planeras.
- Närheten till Finnslätten som arbetsplatskluster ger goda förutsättningar till jobb inom cirka en kvart från bostaden.
- En utveckling av orten gör det möjligt att i framtiden återuppta persontrafiken på järnvägen och därmed ge goda förutsättningar till hållbart resande.
- Tillberga har god tillgång till närströvmråden vilket är av vikt när fler ska bo där.

- Är en av tätorterna i kommunen med mest service idag. Här finns exempelvis äldreboende och badhus. Befintlig service kan utvecklas och bli tillgänglig för fler.

► Se karta i kartdelen.

Utveckling

Bebyggelse i anslutning till landsbygds kärnorna leder till att stärka och utveckla ortens serviceutbud. Detta skapar förutsättningar för hållbara transporter och samhällsutveckling. Utbyggnadsområden behöver ta viss brukningsvärd jordbruksmark i anspråk för att möjliggöra en sammanhållen struktur, hög grad av nyttjande av redan befintlig infrastruktur och bevara möjligheterna till närrekreation.

- ✓ Ökad tillgänglighet till målpunkter för barn och äldre ska prioriteras.
- ✓ Tillberga och Hökåsen ska inte växa ihop då vattentäkt med tillrinningsområden ligger mellan orterna. Bevarande av jordbruksmark och kulturmiljöhänsyns-område med fokus på landskapsbild är också viktiga argument för detta.

SKULTUNA

Skultuna är en tätort i kommunens norra del. Det är en egen kommundel som bildades 1985 och den utgör cirka en fjärdedel av kommunens yta. Skultuna är en av kärnorna i planförslaget utifrån att:

- Det finns verksamhetsmark och arbetstillfällen inom besöksnäring. Skultuna bruk är ett kulturarv av nationellt intresse som redan idag är ett av Sveriges största besöksmål. I anslutning till bruket finns butiker och restauranger som ökar attraktionskraften. En utveckling av hela Skultuna kan stärka besöksnäringen ytterligare.
- Orten är viktig för omlandet i de norra delarna av kommunen utifrån det geografiska läget.
- Det finns mycket mark inom redan befintlig tätortsgrens som kan kompletteras med bostäder och service och samtidigt ge mervärden för orten. Skultuna är den plats i kommunen med mest utbyggnadspotential på ytor

som redan idag är kommunal mark. Det finns också stor utbyggandspotential på redan exploaterad mark.

- Det är den tätort där det finns mest service idag, både kommersiell och offentlig, som kan utvecklas och nyttjas när Skultuna växer.
- Skultuna redan har en god kollektivtrafik som kan utvecklas mer när orten växer.
- Investeringar i service har gjorts och är på gång som går att nyttjas av fler invånare.
- Det finns en god tillgång till närrecreation och läget i direkt anslutning till Svartån och Bruksleden ger goda möjligheter till ett än mer utvecklat friluftsliv.

► Se karta i kartdelen.

Utveckling

- ✓ Utredning av lämplig placering av bytespunkt i anslutning till kollektivtrafiken behövs.
- ✓ Förbättrad tillgänglighet till bruksområdet via Svartån och tydligare koppling mellan Skultuna centrum och bruksområdet ger möjlighet till att utveckla besöksnäringen.
- ✓ Fler insatser behövs för att nå Skultunas fulla potential. Redan pågående åtgärder är en ny invånararena med bland annat skola, bibliotek och fritidsgård. Andra åtgärder som kan öka attraktiviteten och ge bättre underlag för service är en utveckling av centrum samt komplettering av bostadsutbudet.

DINGTUNA

Dingtuna är en tätort i kommunens västra del. Avståndet till centrala Västerås är cirka 10 km. Dingtuna är en av kärnorna i planförslaget utifrån att:

- Ortens placering i kommunen. Dingtuna är en viktig målpunkt för ett stort omland.
- Stationsläget i Dingtuna ger bra möjlighet till hållbart resande. En utveckling av orten ger underlag för att behålla persontrafiken och utveckla den ytterligare. När UVEN dras om och tågen inte längre stannar i Kolbäck kommer Dingtuna station bli mycket viktig för boende även i Hallstahammars kommun. Stationsläget och en ny bytespunkt i Dingtuna ger också bättre möjligheter till mer hållbart resande för de som flyttar in till nya bostäder i Barkarö med omnejd.
- Ny verksamhetsmark vid E18 ger möjlighet till arbetstillfällen i nära anslutning till Dingtuna

- Det finns en god tillgång till närrecreation och fina kulturmiljöer.

► Se karta i kartdelen.

Utveckling

Bebyggelse i landsbygds kärnorna leder till att stärka ortens serviceutbud. Utbyggnad av Dingtuna lokaliseras med fokus på närhet till järnvägsstationen. Detta skapar förutsättningar för hållbara transporter och samhällsutveckling. Dingtuna utvecklas som viktig regional koppling. Runtom Dingtuna finns en mängd värdefulla kulturmiljöer. Vid nybyggnation behöver hänsyn tas till kulturvärdena. Tingta är ett väldigt uppskattat naturområde som kan utvecklas mer.

Drivkrafter och möjligheter att ta tillvara:

- ✓ Närheten till stationen med både buss och tåganslutning.
- ✓ Dingtunas närhet till kultur- och naturmiljöer ger stora möjligheter till attraktivt boende.
- ✓ Ju mer Dingtuna växer, desto mer ökar möjligheterna för service, både kommersiell och offentlig.
- ✓ Stråket från torget upp till Tingta friluftsområde stärks

GÄDDEHOLM

Gäddeholm är en växande tätort precis vid Mälaren i kommunens sydöstra del. Området har en rik kulturhistoria med spår av brukande av landskapet sedan lång tid tillbaka.

Gäddeholm är en av kärnorna i planförslaget utifrån:

- Placering vid Mälaren och i ett skogs- och odlingslandskap i direkt anslutning till kulturresevatet vid Gäddeholms herrgård ger möjlighet till ett attraktivt boende.
- Det finns god tillgång till rekreation och friluftsliv. Parker och grönområden kan utvecklas.
- Största delen av bebyggelseutvecklingen kan ske på annan mark än jordbruksmark.
- Stora investeringar har gjorts för att utveckla Gäddeholm och det finns möjlighet att bygga vidare på redan etablerad och planerad infrastruktur.
- Placeringen i de sydöstra delarna av kommunen, tillsammans med den planerade nya vägen till Harkie och Kärrbolandet, ger förutsättningar för en god tillgång till samhällsservice för boende i omlandet.

Utveckling

Utifrån planeringsinriktningen och fördelning av bostadsutveckling blir Gäddeholm kommunens största lands-

bygds kärna. Detta medför att planerna för den övergripande strukturen behöver ses över och utredas vidare för att möjliggöra en hållbar utveckling och effektiv markanvändning på sikt. Detta utan att riskera ortens attraktivitet och identitet. Boende med god tillgång till unika kulturmiljöer, natur och rekreation bör även fortsättningsvis vara en viktig del av Gäddeholm.

Ett helhetsgrepp behöver tas avseende:

- kvalitativ, sammanhållen natur för rekreation och biologisk mångfald inom området
- centrumbildning i rätt läge
- transporteffektivitet och fortsatt utveckling av nätverksstrukturen för gång och cykel
- dagvattenhantering
- klimatanpassning, inklusive skydd av kulturresevatets värden
- tillgång till arbetsplatser
- tillgång till samhällsservice

Detta säkerställer en robust och god livsmiljö och blir nästa steg i ortens utveckling.

► Se karta i kartdelen.

I Gäddeholm finns redan nu skolor och förskolor och antagna detaljplaner möjliggör idrottsanläggning, idrottsplats, allaktivitetshus, butiker och närservice av olika slag. Ytterligare platser för dessa behov ska reserveras i strategiska lägen.

Utöver de arbetstillfällen som planerad samhällsservice medför behöver också möjligheten till ett mer livaktigt och diversifierat näringsliv tillgodoses. I Gäddeholm finns en stor potential att utveckla verksamheter kopplat till besöksnäring, kulturmiljö, friluftsliv, boendenära tjänster osv. Ett mer effektivt utnyttjande av ianspråktagen mark är nödvändigt i fortsatt utveckling. Ytterligare mark öster samt söder om nuvarande FÖP-plangräns för Gäddeholm kommer att behöva tas i anspråk för att rymma den föreslagna utbyggnaden.

Hela området omfattas av riksintresset Västerås flygplats influensområde för flyghinder vilket medför begränsningar avseende byggnadshöjd. Det är framför allt den norra halvan av Gäddeholm som påverkas av de största begränsningarna. Stadens inriktning för fortsatt arbete är att det område som omfattas av höjdbegränsningarna ska minska i omfång. Även frågan om bullerpåverkan från flygverksamheten är viktig att ta hänsyn till vid planeringen av bostäder och samhällsservice.

En utmaning för utvecklingen i Gäddeholm är att skapa attraktiv kollektivtrafik. Flygplatsens placering mellan Gäddeholm och staden gör att det inte är möjligt att få en rak och snabb sträckning in till Västerås. Resurser kommer därför behövas för att kunna få kollektivtrafiken att bli ett attraktivt alternativ till bilen.

Ett av huvudsyftena med bildandet av kulturresevatet var att friluftsvärderna i området ska utvecklas till gagn för västeråsare och Gäddeholmsbor. Det utgör en del i ett större sammanhängande natur- och rekreationsområde från Hässlö, längs Mälarstranden, till Gäddeholm och över till Björnö. Rekreativa stråk för friluftsliv utvecklas även för att binda ihop Irsta med Gäddeholm. Detta är även av stor vikt för att undvika negativ påverkan på riksintresse för friluftslivet som omfattar de södra delarna av planområdet.

I direkt anslutning till planerad fotbollsplan vid Fredriksdal utvecklas ett större område för idrott med fotbollsplan, idrottshall, friidrott, motionsspår och MTB-leder. Behov av ytterligare idrottsplats ska utredas i fortsatt planering. Platser för spontanidrott för alla åldrar behövs på fler ställen och placeras med fördel i anslutning till parker och samhällsservice.

Slutsatser

Utifrån såväl ekonomiska som ekologiska hållbarhetsaspekter finns det starka skäl till att utveckla Gäddeholm ytterligare.

- ✓ En ny fördjupning av översiktsplanen (FÖP) behöver tas fram för Gäddeholm. Nuvarande geografisk avgränsning är inte längre aktuell när Gäddeholm föreslås växa ytterligare.
- ✓ Dialog ska inledas med berörda markägare utanför nuvarande FÖP-område för att möjliggöra markinköp.

KVICKSUND

Kvicksund ligger i gränslandet mellan Södermanlands och Västmanlands län och delas i mitten av ett sund i Mälaren. Kvicksundsbron knyter samman orten. Till centrala Västerås är det cirka 2,6 mil och till centrala Eskilstuna cirka 1,8 mil. År 2016–2020 togs en ortsanalys och utvecklingsplan fram för Kvicksund. Arbetet gjordes tillsammans med Eskilstuna kommun och i dialog med kvicksundsbor, föreningar och företagare. Orten ska fortsätta utvecklas enligt utvecklingsplanen. På längre sikt ska möjligheten med en broförbindelse till Trossön och fortsatt utveckling av orten där utredas.

► Se karta i kartdelen.

Utveckling

- ✓ Viktigt att arbeta för att Kvicksund upplevs som en ort oavsett kommungräns.
- ✓ Allmänhetens tillgång till stranden säkras och utvecklas.

IRSTA

Irsta är en tätort i kommunens östra del. Kortaste vägen till centrala Västerås är cirka 9 km.

► Se karta i kartdelen.

Utveckling

- ✓ Ökad tillgänglighet med cykel mellan Irsta om mindre orter runt om Irsta ska utredas. Tillgänglighet till målpunkter viktiga för barn och äldre ska prioriteras.
- ✓ Rekreativa stråk för friluftsliv utvecklas för att binda ihop Irsta med Gäddeholm.

TORTUNA

Tortuna är en tätort på slätten i östra delen av Västerås kommun. Avståndet till centrala Västerås är cirka 13 km.

Kring Tortuna utbreder sig Tortunaslätten. Landskapet är mosaikartat och varierar mellan öppet, slutet, bebyggelse och åar. Det är ett kulturlandskap som nästan helt och hållet präglats av människans verksamheter under lång tid.

► Se karta i kartdelen.

Utveckling

- ✓ Utökning av skolan behövs.

BJÖRKSTA/KÄRSTA/ORRESTA

Kärsta, Orresta och Björksta är belägna cirka två mil öster om centrala Västerås, nära gränsen till Enköpings kommun och Uppsala län. Orterna binds samman i nord-sydlig riktning av väg U 696 med Kärsta i norr och Björksta längst söderut.

► Se karta i kartdelen.

Utveckling

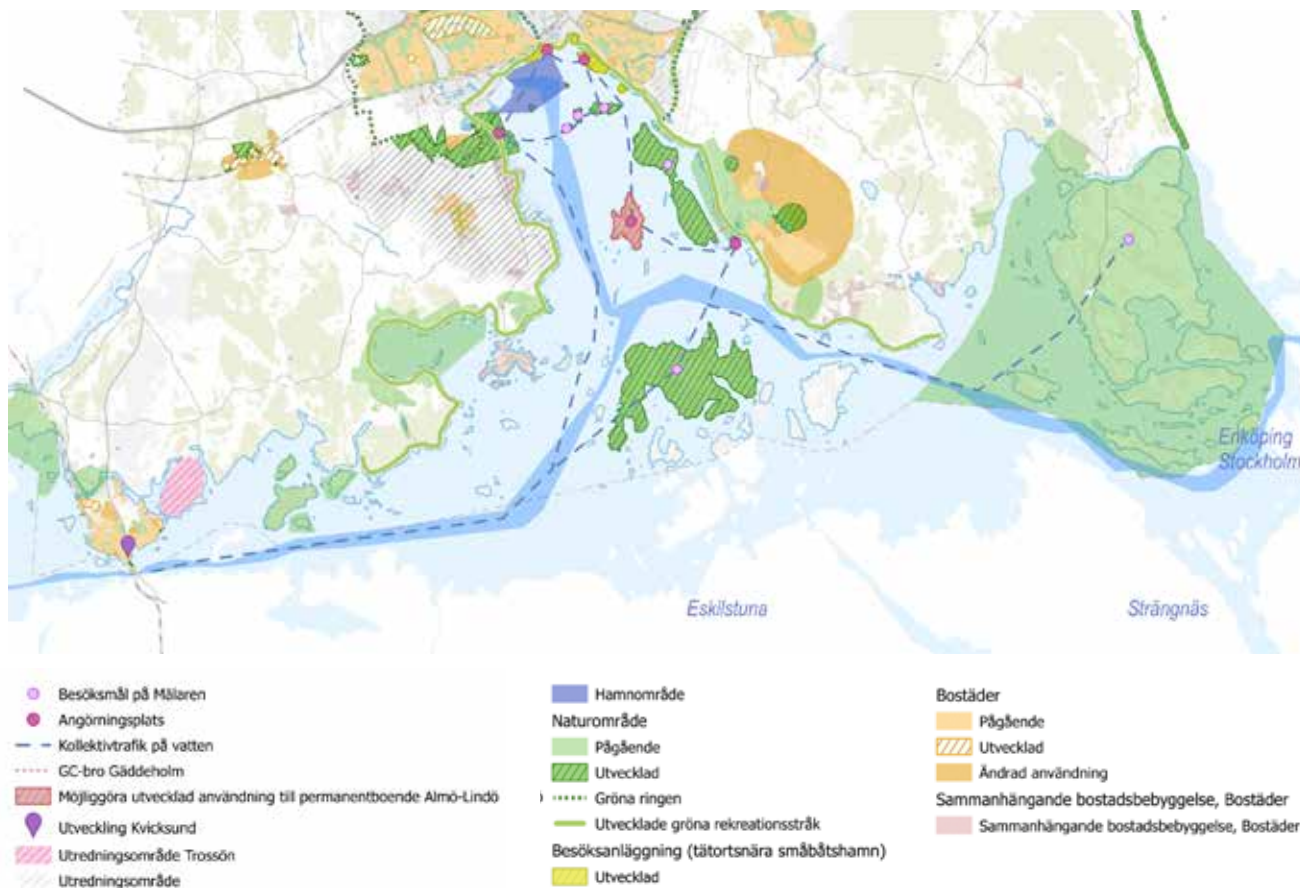
- ✓ Orterna behöver kopplas samman och göras tillgängliga genom gång- och cykelvägar. Viktigaste sträckningen är mellan Kärsta och Orresta. Ökad tillgänglighet till målpunkter viktiga för barn och äldre prioriteras. Idag finns dessa främst i Orresta och Kärsta men även i Björksta.
- ✓ Viktiga platser för besöksnäring, rekreation och historia görs mer tillgängliga genom gång- och cykelkopplingar samt besöksparkeringar för cykel, bil och buss.

BOENDE I SKÄRGÅRDEN

Öar där bostadsutveckling kan vara möjlig:

- ✓ Bebyggelsen på Almö-Lindö omvandlas till permanentboende. För såväl boende som besökare på ön är det viktigt att bevara kvarvarande natur som allmän plats då tillgången till allmänt tillgängliga ytor på ön är begränsad.
- ✓ Kvicksund växer. Möjligheten att koppla samman Nyckelön med intilliggande Trossön utreds.
- ✓ På lång sikt möjliggörs bostadsutveckling på Ridön. I första skedet utvecklas Ridön med fokus på besöksnäring och friluftsliv.

- Att bo och leva i skärgården året runt möjliggörs med en attraktiv kollektivtrafik på vattnet, det vill säga tillräcklig turtäthet för att inte alla ska vara beroende av egen båt.
- Utrymmet som finns i staden är begränsat och prioriteringar behöver göras gällande vad som ska få ta plats. Det inbegriper även båtplatser och parkering för boende i skärgården. Viss andel båtplatser och parkeringsplatser kommer dock krävas.
- Permanentboende medför krav på infrastrukturlösningar för att inte riskera en försämring av miljö kvalitetsnormerna för Mälaren.
- Bebyggelse lokaliseras med hänsyn till riskområde för översvämning av Mälaren
- Möjligheten att anordna service såsom förskola i skärgården behöver ses över.
- Genomförande av detta medför behov av ställningstagande avseende kostnadsprioriteringar.

BOSTADSBYGGGANDE PÅ DEN VARIERADE LANDSBYGDEN

Genom den fysiska planeringen säkerställer vi olika grundläggande funktioner för boende på Västerås varierade landsbygd och pekar på resurser, värden och hänsyn kopplade till mark- och vattenanvändningen som måste säkras och bevaras utifrån platsens förutsättningar för att uppfylla målen om en hållbar utveckling. Ny bostadsbebyggelse bör gärna lokaliseras så att invånarnas förutsättningar att åka kollektivt eller gå och cykla underlättas. Närhet till nödvändig infrastruktur och tillgång till samhällsservice är att föredra.

Vid komplettering med en helt ny bebyggelsegrupp utanför landsbygds kärnor måste hänsyn tas till platsens unika förutsättningar och till landskapsbildande och rumsbildande element, till exempel de terrängformationer och skogspartier som bebyggelsen kan integreras in i och omslutas av. Anpassning bör också göras till kulturmiljövärden och den lokala bebyggelsetraditionen vid utformning av ny bebyggelse, tillbyggnader eller förändringar av befintlig bebyggelse.

Allmänna och enskilda planeringsförutsättningar som exempelvis naturvärden, hushållning med jordbruksmark och tillgång till dricksvatten är också viktiga parametrar.

Befintlig jordbruksverksamhet är en förutsättning för ett livskraftigt näringsliv utanför tätorterna, för livsmedelsförsörjningen och ur beredskapsperspektiv kopplat till en osäker omvärld och framtid. Detta är företag som kan vara i behov av att expandera, till exempel genom utökning av djurbesättning. Lokalisering av ny bebyggelse bör därför beakta framtida expansion av befintlig jordbruksverksamhet. Vilket skyddsavstånd som behövs varierar beroende på typ av djurhållning och hur landskapet ser ut just där.

Som ett stöd för en effektiv efterföljande fysisk planering, via detaljplanering, bygglov och förhandsbesked, har kommunens yta (utanför tätort) delats in i tre olika zoner. Det kan ses som en första preliminär bedömning av mängden befintliga värden att ta hänsyn till. Det är också viktig information för den som vill flytta ut på landet och för företag som vill etablera sig utanför tätorterna.

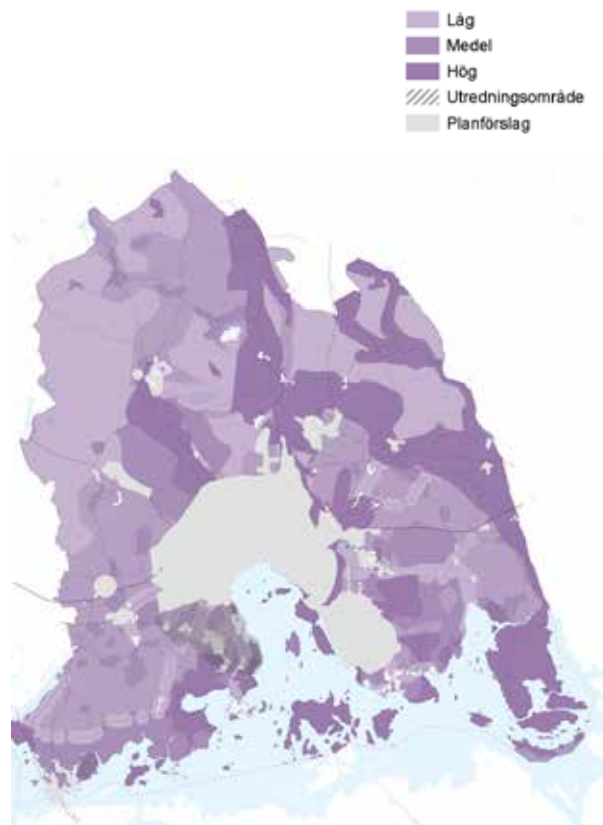
Beroende på graden av hänsyn som krävs hanteras ansökningar antingen med förhandsbesked eller i en detaljplaneprocess. Gränsen mellan olika områden är dock sällan skarp som kartan utan en bedömning behöver alltid göras på plats.

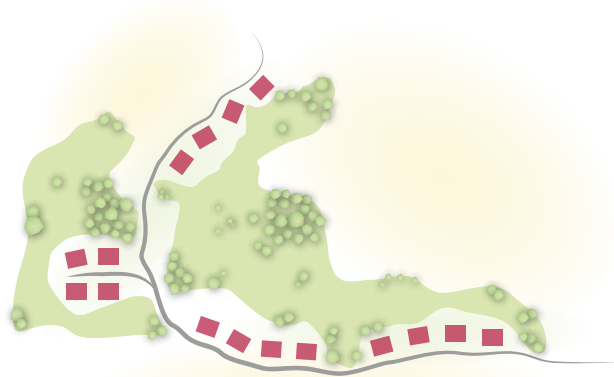
Hänsyn som har vägts in är:

- riksintresseanspråk
- skydd enligt miljöbalken
- risk för påverkan på grundvattentillgångar
- närhet till landsbygds kärna
- ÖP planförslag

Vid en fortsatt lokaliseringsprövning kommer hänsyn tas till:

- jordbruksmark
- fornminnen
- biotopskydd
- skyddade arter enligt artskyddsförordningen
- miljörisker
- risker som ras/skred eller översvämning
- tillgång till dricksvatten och möjlighet till att anordna avlopp.

Kumulativa effekter

4–5 hus kan generellt provas med förhandsbesked å maximalt 4–5 grupper. Särskild prövning krävs beroende på platsens förutsättningar.

När behöver prövning göras genom detaljplaneverktyget?

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) är det kommunen som avgör om en detaljplan eller områdesbestämmelser ska upprättas eller om ett ärende kan hanteras genom förhandsbesked och bygglov. PBL ställer ett grundläggande krav på att den mark som tas i anspråk för bebyggelse från allmän synpunkt ska vara lämplig för ändamålet. Det betyder att lämpligt antal bostäder varierar beroende på platsens unika förutsättningar. En tumregel att hålla sig i för kommunen i avgörandet om det krävs detaljplan eller ej är, att i samband med tillkommande sammanhållen bebyggelse bör detaljplaneverktyget användas

Påverkan på landskapsbilden och kultur- och naturmiljövärden kan också göra att det krävs en lämplighetsprövning i en detaljplanprocess liksom närhet till annan samlad bebyggelse, även vid förfrågningar av enskilda byggnadsverk. Flera mindre grupper i närheten av varandra genom exempelvis stegvis komplettering av bebyggelse kan medföra kumulativa effekter vad gäller exempelvis påverkan på landskapsbild, möjligheten att anordna dricksvattenförsörjning, avlopp, eller hantering av dagvatten utan risk för påverkan på närliggande bebyggelse

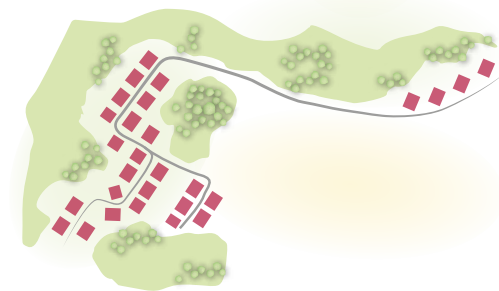
Även bebyggelsetrycket i kommunen påverkar behovet av ett samlat grepp genom exempelvis detaljplanläggning, i synnerhet i områden med ett stort antal förfrågningar, lämnade bygglov eller avslagna ansökningar.

SMÅSKALIG UTBYGGNAD

Bevarar och utvecklar landsbygdens varierande kvaliteter och funktioner. En exploatering inom denna skala kan

Småskalig bebyggelse

Mellanskalig bebyggelse

hanteras genom förhandsbesked/bygglov såväl som genom detaljplan. Lämplig hantering är beroende på platsens känslighet, byggnationens omfattning och behov av samordning. Vid små etableringar som inte bedöms kräva detaljplan tas beslut om förhandsbesked/bygglov i berörd nämnd, och prövning sker i varje enskilt fall.

MELLANSKALIG UTBYGGNAD

Kan liksom större exploateringar vara svåra att förena med landsbygdens olika karaktär och värden. Bebyggelsen kommer troligtvis uppfattas som ett nytt villaområde men mängden bostäder är inte heller tillräckligt många för att det ska kunna bli en ny kärna med nära tillgång till service med mera. Bör endast tillåtas om det ej försvagar befintliga värden.

- Viktigt att se till helheten med möjlig tillgång till kommunal service, VA-försörjning etcetera. Detta hanteras genom detaljplan för att kunna säkerställa en god livsmiljö för de som bosätter sig där samt bedöma påverkan på de som redan bor och verkar i området. Exempelvis kan tillgång till allmän plats, skydd av natur- och kulturmiljövärden och så vidare hanteras.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) i översiktsplanen

Enligt strandskyddsbestämmelserna har kommunen möjlighet att i översiktsplanen peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge, så kallade LIS-områden.

VILKA OMRÅDEN KAN PEKAS UT SOM LIS-OMRÅDEN?

Lämpliga LIS-områden ska följa bestämmelserna i 7 kapitlet 18§ miljöbalken. Utgångspunkten med möjligheterna att planera för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är

att stimulera det behov av utveckling som finns främst i landsbygdsområden som ligger långt ifrån större tätorter. Ju större tätort, desto längre bör avståndet till tänkbara LIS-områden vara. Inom dessa buffertzoner bör invånarnas behov av närrekreation prioriteras. LIS-områden kan framför allt pekas ut i områden som har god tillgång till strandområden och där man kan bygga i viss utsträckning utan att allmänhetens tillgång till stränder hämmas och utan att djurlivet och växtlivet påverkas negativt. Kring de större sjöarna, så som Mälaren, och i närheten av tätorter finns särskilda begränsningar mot att peka ut LIS-områden. Där kan utpekanden ske mycket restriktivt.

Kommunen kan själva, utifrån gällande lagstiftning, sätta upp kriterier för vilka områden de anser vara lämpliga som LIS-områden. Förutom kriterierna ska en kartläggning av kommunens strandområden och de värden som kan finnas där ligga till grund för utpekandet av LIS-områden. Även uppfyllandet av miljö kvalitetsnormerna ska säkerställas vid utpekanden av LIS-områden. De områden som anges i översiktsplanen ska dessutom vara lämpliga utifrån övriga planeringsaspekter såsom möjligheten att anordna vatten och avlopp. De får inte heller riskera att påtagligt skada de riksintressen som sammanfaller med LIS-områdena.

För att LIS-områdena enligt praxis ska uppfylla samtliga krav enligt 7 kap 18e § miljöbalken ska de varken vara för stora eller för små, de får alltså inte omfatta en hel sjö eller bestå av enbart enstaka tomter. Även miljö kvalitetsnormerna för vatten ska beaktas vid utpekanden av LIS-områden, precis som andra förhållanden som till exempel förutsättningarna att anordna vatten och avlopp.

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge är ingen användning av mark- och vattenområden, utan planerad användning som visar vad vi vill prioritera, exempelvis natur-rekreation, ska också läggas ut för dessa områden. LIS ska i stället ses som ytterligare ett dispensskäl från strandskyddet när det handlar om större anläggningar och åtgärder som behöver ligga inom strandskyddat område.

Mindre byggnationer i anslutning till redan befintliga badplatser och andra platser för rekreation, exempelvis ett omklädningsrum eller en glasskiosk, bedöms kunna hanteras utan utpekat LIS-område. Andra mindre åtgärder liknande ställ för uthyrning av exempelvis kajaker behöver inte heller dessa stöd av ett LIS-utpekande. Att göra en ny badplats eller en gästhamn dvs. något som innebär ett större ingrepp i strandskyddet kan dock ha nytta av ett LIS-utpekande.

HUR KAN MAN GE DISPENS ELLER UPPHÄVA STRANDSKYDDET INOM ETT LIS-OMRÅDE?

Inom ett LIS-område kan det särskilda skälet för lands-

bygdsutveckling användas vid dispens och upphävande av strandskyddet. Kommunen ska kunna motivera beslutet i varje enskilt fall. Åtgärden ska till exempel bidra till att skapa långsiktiga arbetstillfällen eller till att det fortsatt ska kunna finnas butiker och offentlig service på landsbygden. Exempel på åtgärder som kan få dispens:

1. En turistanläggning där tillgång till stränder och vatten är en förutsättning, eller åtminstone en avsevärd fördel.
2. Livsmedelsförädling som behöver ligga vid vatten, till exempel fiskodling och fiskförädling.
3. Verksamheter som behöver kombineras för att täcka upp säsongen och få bättre lönsamhet.
4. Nya bostäder för att ge tillräckligt många boende i området så att kommersiell och offentlig service ska kunna finnas kvar.

Med anledning av Västerås storlek (större tätort) och dess placering vid Mälaren, där restriktivitet ska gälla vid utpekande, görs bedömningen att det inte finns möjlighet att uppföra bostadsbebyggelse med stöd av LIS. Tillkommande bebyggelse skulle inte påtagligt förändra underlaget för kommersiell eller kommunal service i en positiv riktning. I och med detta är hänvisning till punkt 4 inte aktuell. Byggnation av bostadshus skulle inte heller främja allmänhetens nyttjande av stränderna.

- ✓ Lokalisering av LIS-områdena som pekas ut ska utredas mer inför granskningskede

Kriterier för föreslagna LIS-områden i Västerås

- LIS-området ska gynna landsbygdsutveckling inom exempelvis natur, kultur och besöksnäring för allmänheten.
- LIS-området ska bevara och/eller förbättra möjligheter till friluftsliv och rekreation, samt tillgängligheten till natur och strand för allmänheten.
- LIS-området ska enbart tillåta sådan anläggning eller verksamhet som utifrån sin funktion behöver ligga nära stranden, för att värna strandskyddet.

Platser som kan vara aktuella som LIS-områden i Västerås:

- ✓ Tidö 1:86 – Med syfte att stärka allmänhetens tillgång till vattnet på den västra sidan av Mälaren genom anläggande av exempelvis badplats och turismanläggning. Ön omfattas inte av några riksintressen. Broförbindelse finns med fastlandet.
- ✓ Gästhamn på Elba

Kapitel 3

FÖRHÅLLANDEN AV VÄSENTLIG BETYDELSE FÖR PLANERINGEN

Riksintressen, miljökvalitetsnormer, risker och andra hänsyn

En översiktsplan ska, förutom att peka ut riktningen för kommunens långsiktigt hållbara utveckling, även visa hur kommunen ska arbeta för att tillgodose de allmänna intressena. I översiktsplanen ska kommunen redovisa riksintressen och hur kommunen avser att tillgodose dem. Översiktsplanen ska beskriva hur kommunen ska tillgodose att miljökvalitetsnormerna följs och hur den byggda miljön skyddas exempelvis vid ett förändrat klimat.

Miljöbalken tar upp de värden som kommunen ska ta hänsyn till vid sin planläggning av mark- och vattenområden. Värden att ta hänsyn till finns presenterade i hänsynskartan. Flera värden är också markanvändningar, som till exempel jordbruksmark. Den totala riskbilden och säkerhetsläget för Västerås påverkas av hur den nationella riskbilden utvecklas, som i sin tur påverkas av utvecklingen i omvärlden.

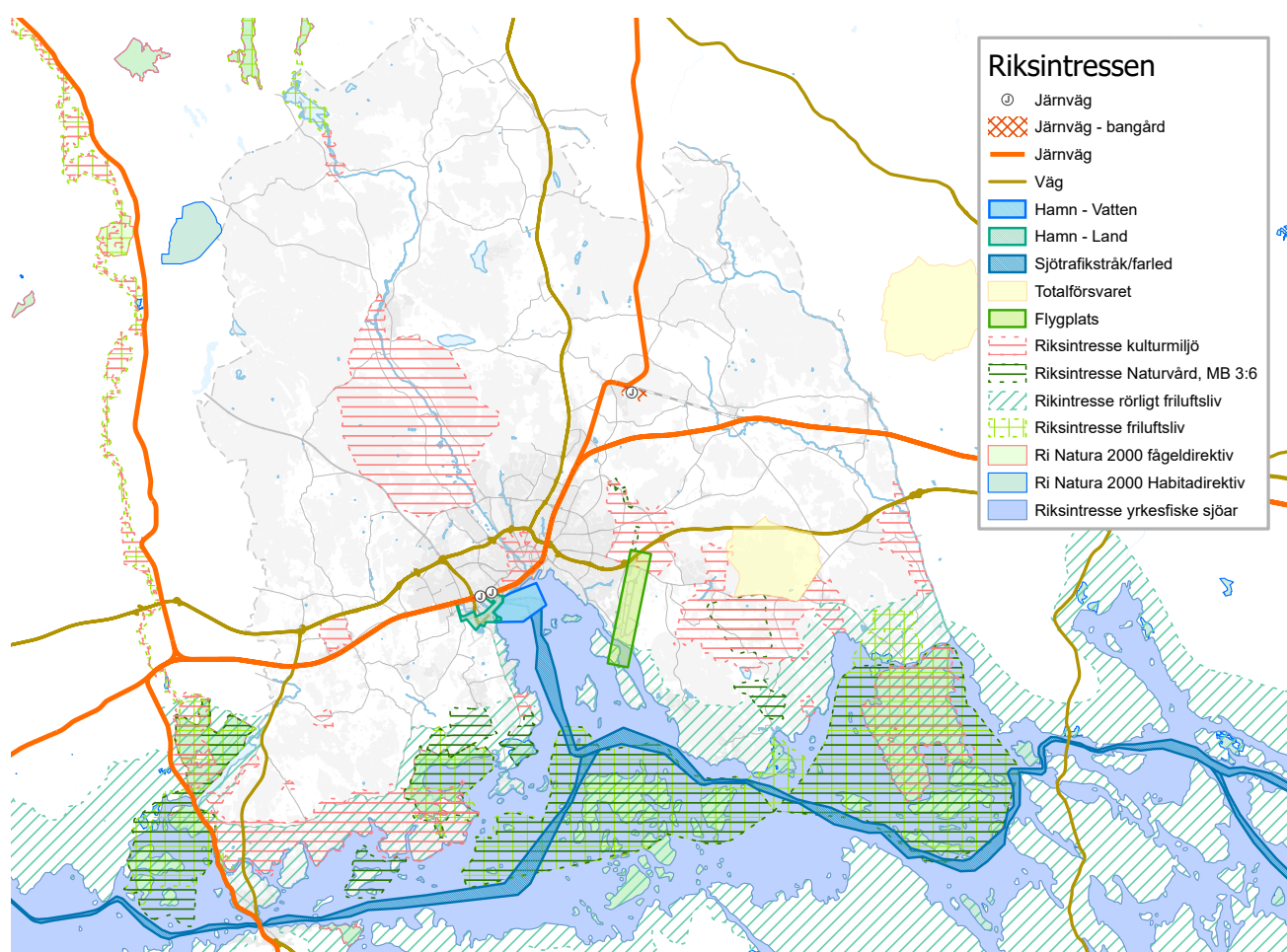
Riksintressen

Ett allmänt intresse av nationell betydelse kallas riksintresse och definieras enligt 3 kapitel och 4 kapitel miljöbalken. De är särskilt värdefulla och betydelsefulla för hela landet och ska enligt lagen skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden eller användningen av dem. Ett område kan vara av riksintresse för både bevarande och exploatering, men också för yrkesfiske och rennärigen. Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning av marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Behövs området för en anläggning för totalförsvaret ska försvarsintresset alltid ges företräde (miljöbalken 3 kap. 10 §). Boverket har det övergripande samordningsansvaret för riksintressena i Sverige.

Det är i översiktsplanen som kommunen ska beskriva hur riksintressena ska behandlas och inte riskera att skadas. Det är också i översiktsplanen som avvägningar mellan oförenliga riksintressen görs. Att ett riksintresse inte påtagligt får skadas betyder inte att förändringar och utveckling inte kan ske.

BESKRIVNING AV RIKSINTRESSENA SAMT STÄLLNINGSTAGANDEN

Inom kommunen finns många skilda värden av riksintresse utpekade. Vi har ett stort ansvar att bevara och utveckla dessa värden för kommunens nuvarande och framtida invånare och besökare. De är en del av vad som gör Västerås till en attraktiv kommun att bo och verka i och en avgörande del av vår identitet och vad som gör kommunen unik. Här beskrivs på vilket sätt riksintressen inom kom-

munen eventuellt berörs av översiktsplanens förslag, hur de tillgodoses samt kommunens syn i de fall den avviker från statens vad det gäller specifika riksintressen.

Generellt är kommunens bedömning att ett riksintresse är tillgodosett om översiktsplanen inte redovisar några anspråk på förändring inom eller i direkt anslutning till området. Skydd i form av exempelvis reservat, områdesbestämmelser eller detaljplan bedöms också kunna vara metoder för att ytterligare tillgodose riksintresset.

Motstående riksintressen

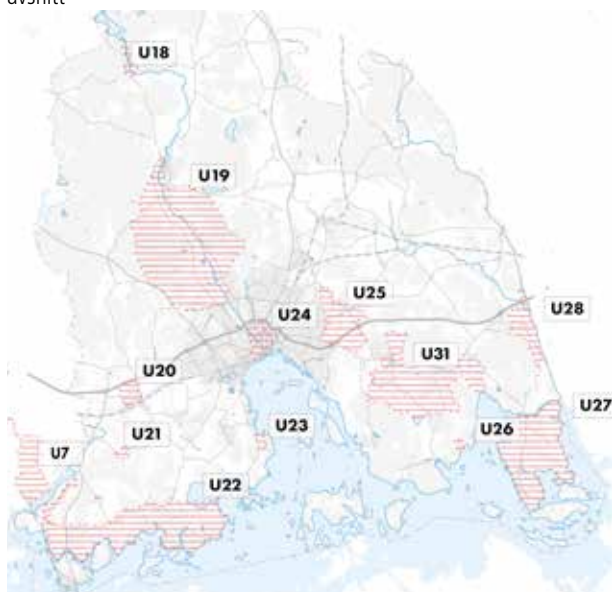
Riksintresset för flygtransporter samt riksintresset för dricksvattenförsörjningens anläggningar, infiltration och distribution står till vissa delar emot varandra. Där en konflikt mellan dessa värden riskerar att uppstå ska riksintresset för dricksvattenförsörjning bedömas vara av högre vikt än riksintresset för flygtransporter.

RIKSINTRESSE FÖR KULTURMILJÖVÄRDEN

Riksantikvarieämbetet har pekat ut 12 områden i kommunen som riksintressanta för kulturmiljövärden. De återfinns både inom staden och på landsbygden. De kan delas in i olika kategorier: fornlämningsmiljöer, slotts- herrgårds- och gårdsmiljöer, kulturlandskap och stadsmiljöer.

Hänsyn ska tas till Västerås kulturmiljövärden vid lokalisering av ny bebyggelse eller vid annan ändring av markanvändningen. Särskild hänsyn ska tas till de värden som utgör grund för riksintresset. De reella hoten får avgöra när formella skydd i form av detaljplan eller områdesbestämmelser krävs.

Siffrorna i kartan motsvarar områden som beskrivs i kommande avsnitt

Generella förhållningssätt till förändring inom riksintresseområdena för kulturmiljövärden (för U24 gäller särskilda förhållningssätt):

- ✓ Ny enstaka bebyggelse kan tillåtas inom riksintresseområdena, gärna i anslutning till redan befintliga bebyggelsegrupper. Placering ska göras i traditionella lägen, till exempel i anslutning till topografiska höjdlägen i landskapet. Ny bebyggelse ska inte dominera över befintlig.
- ✓ Där det är aktuellt att pröva större bebyggelsegrupper genom detaljplan ska det föregås av en kulturmiljööutredning där kulturvärden redovisas, bebyggelseförslag tar stöd i en pågående markanvändning i området och en antikvarisk konsekvensanalys ska genomföras. Värden som ska analyseras är värden i landskapets uppbyggnad på platsen, värden i helhetsmiljön (både natur- och kulturmiljö), biologiska värden, värden i bebyggelsemiljöer.
- ✓ Säkra att riksintressen för kulturmiljön skyddas mot sådana åtgärder som påtagligt skadar värdena såväl i området som i dess närområde.
- ✓ Säkra att platsens historia och kulturmiljövärden ses som en tillgång och resurs vid förändringar och tillägg.
- ✓ Sträva efter att skyddet av visuellt särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer på landsbygden som särpräglade geologiska formationer, naturvärdesobjekt, vattenspeglar, vattendrag, fornlämningsområden, herrgårdslandskap, odlingslandskap med äldre gårdar/byar och vägnät ska väga tungt i samband med byggnation på landsbygden. Dessa kan med fördel vara inspiration för utformning och färgsättning av nya byggnader i det fria landskapet.
- ✓ En kulturmiljöanalys och en konsekvensbedömning ska göras inför exploatering eller andra förändringar som berör kulturhistoriskt värdefulla områden.
- ✓ Risk för negativa kumulativa effekter ska alltid beaktas då flera samlade förändringar riskerar att påtagligt skada det berörda riksintressets beskrivna värden. En eller flera förändringar eller tillägg innebär inte automatiskt en skada men riksintressets uttryck och värden ska fortsatt vara tydligt avläsbara.

Kumulativa effekter är de samlade effekterna från flera åtgärder. Kumulativa effekter kan uppstå när genomförda, pågående och framtida åtgärder tillsammans kan leda till en större effekt för den berörda miljöaspekten. Enligt Riksantikvarieämbetets handbok för kulturmiljövårdens riksintressen (RAÄ 2014) och Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2005:17) ska tidigare ingrepp och/eller skador på riksintresset beaktas vid bedömning av skada på riksintresset. Summan av aktuell åtgärd, tidigare skada och/eller planerade åtgärder som befaras påverka riksintresset kan tillsammans innebära att riksintresset påtagligt skadas (kumulativ skada).

Svanå (U18)

Riksintresseområdet angränsar direkt till Riksintresseområde för Friluftslivet i norra delen av kommunen. Länsstyrelsen har tagit fram ett nytt kunskapsunderlag för riksintresseområdet. Kunskapsunderlaget ska fungera som planeringsunderlag.

Svartåns dalgång med Skultuna bruk (U19)

Riksintresset sträcker sig i nord-sydlig riktning längs Svartåns dalgång från Skultuna och söderut. Västerås stad har en avvikande syn gentemot Länsstyrelsen gällande den geografiska avgränsningen av riksintresset och hävdar att de områden som i länsstyrelsens riksintresseöversyn bedömts som tåliga för tillägg bör avgränsas från riksintresseområdet. Det gäller i synnerhet skogspartierna väster om Svartåns dalgång och i anslutning till riksväg 66.

Kunskapsunderlaget i Riksintresseöversynen för Svartåns dalgång med Skultuna bruk (WSP 2018-06-12) styrker argumenten, att riksintressets värden huvudsakligen finns i dalgången och i anslutning till Skultuna bruk. Kunskapsunderlaget beskriver landskapets känslighet på en övergripande nivå och visar var det är mycket känsligt, mindre känsligt och tåligt för tillägg. Kunskapsunderlaget kan användas som ett planeringsunderlag.

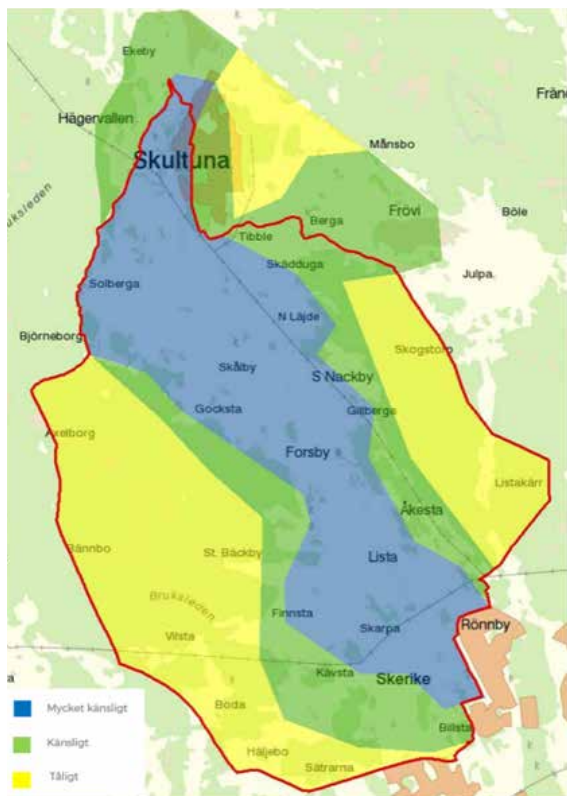

Illustration som visar WSPs bedömning av landskapets känslighet på övergripande nivå (Riksintresseöversynen för Svartåns dalgång med Skultuna bruk, WSP 2018-06-12)

Dingtuna – Östjädra (U20)

Riksintresset ligger strax norr om Dingtuna samhälle, väster om Västerås tätort. Området utgörs av ett skogsparti och bymiljön Östjädra, som ligger något längre västerut i ett öppet odlingslandskap.

- ✓ Det fysiska sambandet mellan fornlämningsarna som är belägna på höjdparter i skogsområdet är viktiga att hålla öppna.
- ✓ Den visuella kopplingen mellan Östjädra by och gravfälten ska skyddas så att det inte byggs för. Vyer och siktlinjer ska beaktas.
- ✓ Det finns möjlighet att utveckla området ytterligare för rekreation och friluftsliv med hänsyn till fornlämningsmiljön.

Timmelsta – Skogsta (U21)

Det enda riksintresset som visar på ett småskaligt äldre brukande av landskapet och en viktig del av vårt gröna kulturarv.

- ✓ Åtgärder som förenklar landskapets småskaliga sammansättning bör undvikas.
- ✓ Landskapet bör hållas öppet och betraktas som en helhet.

Tidö – Rytterne – Hornåsen (U22)

- ✓ Långa siktlinjer och vyer utmed och mot Hornåsen bör värnas.
- ✓ Ny bebyggelse får inte splittra upp kulturlandskapet och ska inte utgöra hinder för upplevelsen av viktiga siktstråk och vyer mellan utpekade fornlämningar.

Fullerö (U23)

Fullerö herrgård är en av Sveriges få kvarvarande fideikommissier. Utifrån sitt kulturella värde och geografiska läge i kommunen skulle det vara önskvärt med en större tillgänglighet för allmänheten. Området angränsar direkt till Riksintresse för Naturvården.

- ✓ Viktigt att värna och bibehålla strukturen i herrgårds/slottsmiljön där markens brukande, den biologiska miljön och bebyggelsen ingår som delar i en värdefull helhet.
- ✓ Siktlinjer och vyer som är betydelsefulla för upplevelsen av miljön från det omgivande landskapet ska värnas.

Hur tillgodoses riksintresset Västerås?

Vid utveckling av city inom riksintresseområdet är fokusområdena nedan av särskild vikt att beakta vid planering och byggande.

- ✓ Typologier och årsringar
- ✓ Planform och struktur
- ✓ Visuella samband
- ✓ Stadens skala och landmärken

Påverkan på dessa kan sammantaget ge risk för negativ kumulativ effekt på riksintressets värden. Fokusområdena baseras bland annat på framtagna utredningar avseende riksintressets känslighet och tålighet för förändringar

Typologier och årsringar

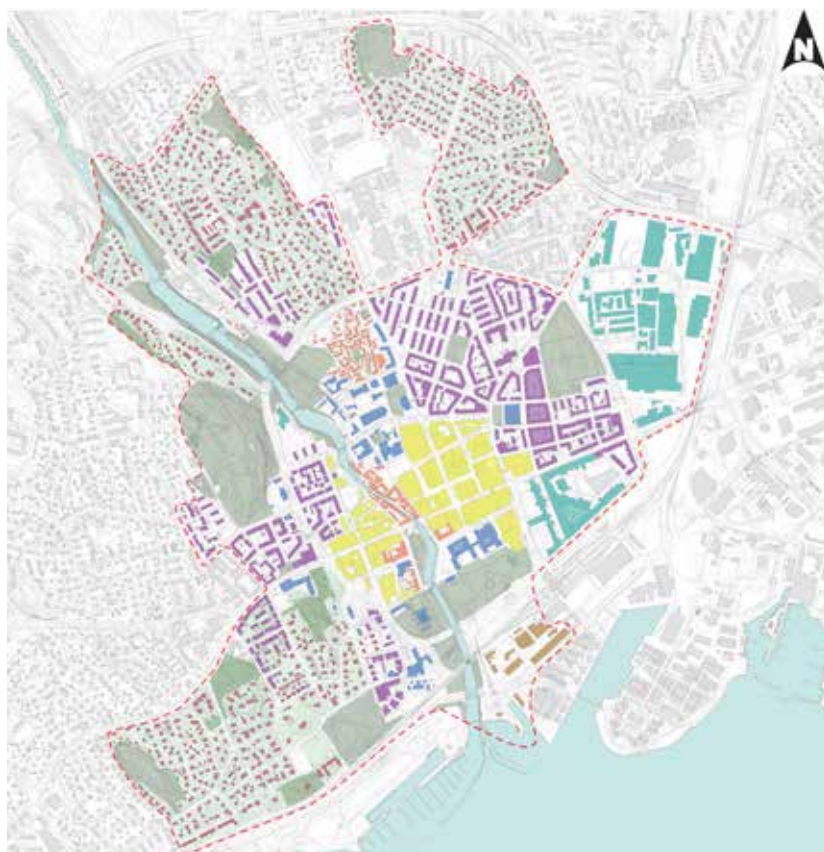
Riksintressets uttryck representerar en mängd olika karaktärsområden och här finns en stor mängd bebyggelsetyper i varierande skala och form. Stadens tusenåriga historia gör att riksintressets motiv och uttryck innehåller ett stort tidsdjup, från tidig medeltid fram till 1970-talet. Välbevarad bebyggelse, framför allt från sekelskiftet 1900 samt perioden

1950–1970 och även ett flertal bevarade medeltida byggnader, samt trähusbebyggelse från 1700- och 1800-talen illustrerar en rik palett över svensk arkitekturhistoria. Även flertalet parker, gator och torg uppvisar tydliga karaktärsdrag från den tid då de uppfördes. Tillsammans utgör de en helhetsupplevelse som berikar varandra.

Riksintresseområdet har delats in i nio olika typologier/karaktärsområden, där respektive område har en eller flera sammanhållna karaktärsdrag samt utgör uttryck för viktiga skeden eller tidsperioder i Västerås framväxt och utveckling.

Karaktärsområden:

- Centrum.
- Egnahems- och villaområden med privat grönska.
- 1900-talets flerbostadshus.
- Industri-, verkstads- och kontorsmiljöer.
- Medeltida strukturer och äldre miljöer
- Offentliga byggnader kopplade till stiftet, staten, staden samt övriga offentliga byggnader.
- Hamnen.
- Offentliga grönområden.

- Centrum
- Egnahems- och villaområden
- 1900-talets flerbostadshus
- Industri-, verkstads och kontorsmiljöer
- Medeltida strukturer och äldre miljöer
- Offentliga byggnader kopplade till stiftet, staten, staden samt övriga offentliga byggnader
- Hamnen
- Offentliga grönområden
- Privata grönområden

Planform och struktur

I stadens centrala delar är planform och struktur både mångfacetterad och tydlig. Stadens planform förhåller sig till den naturliga topografin, och uppvisar en ovanligt tydlig struktur där många olika tiders stadsbyggande och ianspråktagande av marken är läsbara även idag.

Övergripande karaktärsdrag:

- Stadens kronologiska utveckling och dess funktioner är tydligt avläsbara genom dess planform och struktur.
- Den medeltida stadsstrukturen och 1600-talets reglering utgör stadens grundform och är fortfarande tydligt läsbara.
- Bebyggelsens "fotavtryck" kopplar tydligt till riksintressets olika uttryck och dess olika karaktärsdrag.
- Modernismens city som central punkt i stadskärnan som förbinder stadens olika delar.
- Tydliga möten mellan riksintressets uttryck och stadens olika områden.
- Tät stadsväv med till stora delar ianspråktagen mark.

Siktlinje längs med Svartån. I slutet av siktlinjen öppnar sig en vy mot Stadshuset.

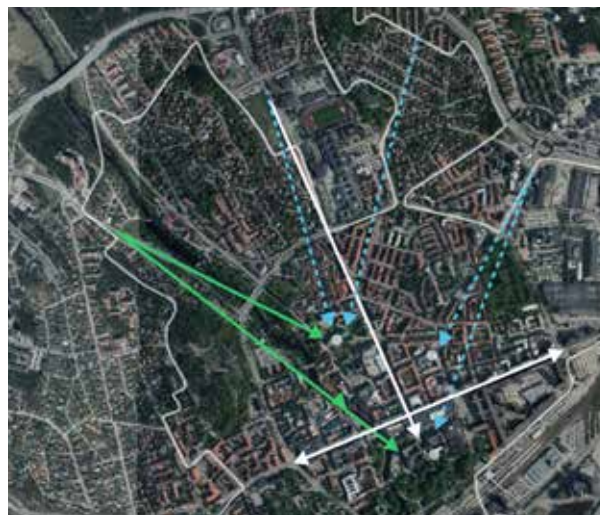
Visuella samband

Det finns flera platser där upplevelsen av Västerås historiska stadskärna, dess årsringar och stora tidsdjup är extra tydlig, genom de siktlinjer som stadens struktur och bebyggelse ger. Möjligheten att se stadens landmärken genom stadsväven från samma platser som Västerås invånare gjorde för flera hundra år sedan gör att stadens historia är ständigt närvarande. Några av de visuella sambanden och kopplingarna inom riksintresset har månghundraårig kontinuitet, medan andra är ett resultat av 1960- och 1970-talets centrumomvandling. När city utvecklas med nya årsringar är dessa siktlinjer viktiga att värna vid utveckling inom riksintresset:

Västeråskorset (vit). Lång, obruten siktlinje utmed Stora gatan med historisk kontinuitet där den modernistiska bebyggelsen följer 1600-talets kvartersstruktur. Långa siktlinjer in mot centrum utmed Vasagatan med Stadshuset i fonden.

Svartån (grön). Siktlinjer utmed ån där den dramatiska topografin ramar in och Domkyrkan är synlig i fonden. Kortare siktlinje från centrums broar där ån ramar in av bebyggelse. Slottet och stadshuset framträder som landmärken.

Stadskärnan från dess omgivning (blå). I långa siktlinjer från omgivningen in mot centrum syns flera landmärken i stadskärnan.

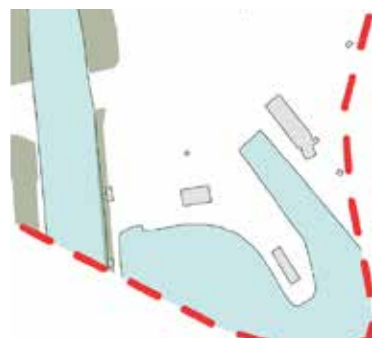
Bilderna visar exempel på planform och struktur

1. Oregelbunden kvartersstruktur längs ån. Modernismens storskaliga byggnadskroppar följer den äldre rutnätsstrukturen.

2. Kopparlundens industriområde.

3. Hamnområdet är gleset bebyggt med stora ytor för verksamheter och infrastruktur.

4. Bostadsområden med lamellhus i regelbunden struktur samt flerbostadshus i storgårdarsstruktur.

5. Egnahemsområdets varierande struktur och topografi.

6. Kring stora torget så möts de äldre strukturerna från medeltid, 1600-tal och modernismen.

Stadens skala och landmärken

En helhetssyn är avgörande för att förstå stadens utveckling och karaktär. Beskrivningen av riksintressets uttryck ger en översiktlig redogörelse för Västerås mest framträdande landmärken, där Domkyrkan, stadshusets karaktäristiska torn och ASEAs höga klocktorn lyfts fram som viktiga kännetecken. Dessa byggnader, och deras relation till omgivningen, är centrala för stadens identitet och bör ses som en integrerad del av helheten. Det är viktigt att notera att Västerås stadssiluett inte ingår i definitionen av riksintresset.

Västerås geografiska läge längs Svartån, i dalgången mellan Djäkneberget och Kristiansborg, gör att de mest framträdande landmärkena upplevs tydligast från väster och söder. Stadens front mot Mälaren skapar en karaktäristisk stadsbild, där bebyggelsen vid vattenlinjen framträder tydligt. En annan viktig vy över staden upplevs från Djäkneberget, som erbjuder en av Västerås mest välkända panoramavyer. Det är dock viktigt att understryka att vyerna från Mälaren och Djäkneberget inte ingår i riksintressets uttryck. Dessa perspektiv bidrar visserligen till helhetsupplevelsen av stadsbilden, men kan inte vara avgörande vid bedömningen av riksintressets bevarande.

Västerås stadskärna präglas av en enhetlig byggnadsskala, där majoriteten av bebyggelsen varierar mellan en och sex våningar. Enstaka högre byggnader bryter av denna skala och fungerar som tydliga landmärken, samtidigt som de speglar stadens arkitektoniska utveckling genom olika epoker.

Nyare byggnader inom riksintresseområdet bidrar till stadsbildens utveckling, även om de inte omnämns i riksintressets beskrivning. Ett exempel är Skrapan, som utgör en framträdande del av stadens vertikala struktur. Utanför stadskärnan har nya stadsutvecklingsområden vuxit fram med en successivt högre byggnadsskala, vilket reflekterar den samtida stadsutvecklingen och tillför nya lager till stadens arkitektoniska årsringar.

Läs mer om höga byggnader under Kumulativa effekter.

Övergripande karaktärsdrag

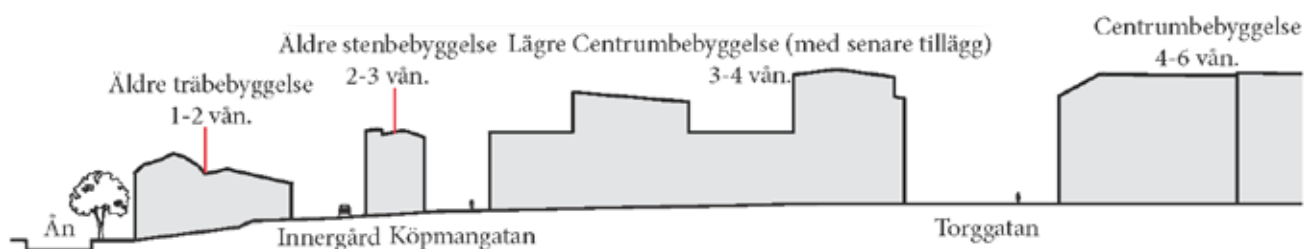
- Väl synliga landmärken, i form av byggnader, som reser sig över den relativt jämna stadsbebyggelsen i skalan 1–6 våningar
- De byggnader som utgör landmärken i Västerås präglas av en mycket hög arkitektonisk kvalitet, och utgörs i de flesta fall av byggnader vars roll eller funktion har haft en viktig del i stadens framväxt.
- Vid sidan av Domkyrkan och slottet, samt vattentornet på Djäkneberget, är landmärken och höga hus placerade lågt i topografin
- Tydligt avgränsade karaktärsområden med inbördes sammanhängande bebyggelsehöjder och skala

Förhållningssätt vid byggande och planering

Förhållningssätten syftar till att ge en övergripande inriktning för hur riksintresset Västerås kan hanteras i samband med planering och byggande. De syftar till att säkerställa att riksintressets uttryck och värden är fortsatt läsbara vid förändringar, och att de inte skadas påtagligt. Fördjupade studier och analyser av påverkan och konsekvenser för riksintresset i enskilda projekt kommer fortsatt att krävas men kan med fördel utgå från de förhållningssätt som anges i stycken nedan.

Generellt förhållningssätt:

- De olika typologierna är känsliga för åtgärder som riskerar att förändra områdets karaktär i hög grad, avseende skala eller planform.
- Tålighet för avvikande eller kontrasterande uttryck eller behov av anpassning förhåller sig till skalan på respektive plats.
- Även efter tillägg ska respektive typologis övergripande karaktär gå att utläsa.
- Det som planeras och byggs behöver skapa en fungerande helhet utifrån platsens värden och behov.
- Nya tillägg ska förhålla sig till, ta tillvara och utveckla det redan byggda med stor hänsyn och hög kvalitet på gestaltningen utifrån cirkulär ekonomi och minimera vår klimatpåverkan.

Sektion från Svartån och österut. Tydligt syns den stegvisa övergången i antal våningar från den äldre träbebyggelsen invid ån som är sammanbyggda med något senare stenhus för att sedan övergå till modernismens centrumbebyggelse.

- Grönska tillförs med hänsyn till siktlinjer och upplevelsen av platserna mellan byggnaderna. De gröna parkrummen i city och åstråket längs med Svartån är del av vårt gröna kulturarv. Deras karaktärer ska fortsatt vara starka och tydligt avläsbara vid förändringar.

NYA TILLÄGG INOM RIKSINTRESSET

Tillägg inom riksintresset som kan utgöra nästa årsring/typologi ska utföras i samspel med befintlig miljö. De ska utformas med hänsyn till respektive plats befintliga karaktär och med höga krav på kvalitet i gestaltning och material. Det som planeras och byggs behöver skapa en fungerande helhet utifrån platsens kvaliteter och behov och bidra till upplevelsen av platsen och staden.

- ✓ Tillägg ska ta hänsyn till den övergripande planformen och strukturen och inordnas i kvartersstrukturen. En större frihet i uttrycket kan tillåtas inne i kvarteren.
- ✓ Tillägg utformas med hänsyn till den karaktär och de årsringar som uttrycks på platsen avseende skala, byggnadsvolymer och gestaltning.
- ✓ Stadens årsringar ska fortsatt vara tydligt avläsbara i mötet mellan olika typologier.
- ✓ Tillbyggnader kan prövas men de ska inte tillåtas skymma befintliga landmärken. Inom uttrycket för modernismen kan det vara möjligt med delvis eller indragen påbyggnad i en eller flera våningar.
- ✓ Nya allmänna platser utformas med hänsyn till omgivningens karaktär, för de behov som finns idag och i framtiden.
- ✓ Komplettering med vatten och grönska uppmuntras som ett led i att skapa ett grönt och robust Västerås
- ✓ Nya årsringar och högre bebyggelse kan ge värdefulla tillskott till staden.

ÄNDRINGAR INOM RIKSINTRESSET

- ✓ Ändringar av särskilt värdefull bebyggelse ska utföras på sådant sätt att dess kulturhistoriska värde inte försvakas.
- ✓ Ändringar av befintlig bebyggelse utförs med hänsyn till den karaktär och de årsringar som uttrycks på platsen avseende skala, byggnadsvolymer och utseende.
- ✓ Ändringar av stadens parker, grönområden och torg inom riksintresseområdet utförs med hänsyn till den karaktär och de årsringar som uttrycks på platsen.
- ✓ Hänsyn till riksintressets övergripande planform och struktur tas vid ändringar som rör gator gränder och stråk inom riksintresseområdet. Ändringar och tillägg tar utgångspunkt i stadens historiska struktur.
- ✓ Förändringar som sker inom ramen för pågående

markanvändning, exempelvis tillägg av konstverk i den offentliga miljön, tillägg av fler kvaliteter i parkmiljöerna, ska vara möjliga att göra med hänsyn till platsens övergripande karaktär. Förvaltning och användning ska gå hand i hand med riksintressets värden.

NY BEBYGGELSE UTANFÖR/ I ANSLUTNING TILL RIKSINTRESSET

- ✓ Ny bebyggelse utanför riksintresset placeras med hänsyn till riksintressets landmärken, så att utpekade vyer och siktlinjer över/i staden inte bryts.
- ✓ Ny bebyggelse i direkt anslutning till riksintressets avgränsning utformas med hänsyn till den riksintressanta bebyggelsen avseende övergripande karaktär.
- ✓ En högre skala i områden utanför riksintresset som ett uttryck för en ny tids stadsutveckling kan tillåtas med hänsyn till riksintressets värden. Läs mer under Kumulativa effekter och Höga hus.

Kumulativa effekter

En förändring eller ett tillägg innebär inte automatiskt en skada. Rätt utfört kan nya tillägg utgöra en positiv utveckling av city. Byggnadens påverkan på omgivningen varierar beroende på vilket avstånd den upplevs på. På gatunivå, i ögonhöjd, är bottenvåningens utformning och funktion mer avgörande för upplevelsen än antalet våningar. Varje projekt ska bidra till den omgivande staden och samspela med sin närmaste omgivning. I de fall de samlade förändringarna riskerar att påtagligt skada riksintresset ska det bedömas som icke lämpligt. Avgörande är att riksintressets uttryck och värden fortsatt är tydligt avläsbara.

Förändringar som påverkar någon eller flera av de tidigare beskrivna fokusområdena (Typologier och årsringar, Planform och struktur, Visuella samband, Stadens skala och landmärken) kan dock leda till negativa kumulativa effekter för riksintressets uttryck och värden.

Höga hus

Med höga hus menas i det här fallet byggnader som överstiger den generella skalan inom riksintresseområdet och på så sätt avviker från den kringliggande bebyggelsen och/eller skapar ett nytt landmärke. Det kan också vara en byggnad som i stadsbilden framträder som högre än omkringliggande bebyggelse. Många av stadens högre byggnader utgör också uttryck för riksintresset U24, och speglar viktiga historiska skeden i Västerås utveckling. Bedömningen av lämpligheten av höga byggnader är ett tydligt exempel på när risken för kumulativa effekter måste hanteras. Ett högt hus har generellt ett behov av mer utrymme runt omkring än en lägre byggnad på samma

plats behöver. Det har också en större påverkan på sin omgivning än en lägre byggnad genom exempelvis skuggverkan i den direkta närheten och beroende på placering och höjd kan hela staden påverkas. På grund av denna omgivningspåverkan ställs särskilda krav på byggnadens gestaltning och placering.

Ställningstagandena gäller i synnerhet inom det avgränsade riksintresseområdet Västerås U24, och i direkt anslutning, där riksintressets uttryck kan påverkas visuellt av ny bebyggelse.

- ✓ Syftet med en hög byggnad ska i varje enskilt fall motiveras. Motiveringen ska göras med hänsyn till nya höga byggnaders påverkan på sin omgivning och på befintliga landmärken inom riksintresset. Med placering och utformning som tar hänsyn till platsen kan en hög volym ge intressant dynamik till staden.
- ✓ Det är extra viktigt att placering och programmering av byggnaden görs med omsorg, och att byggnaden har hög arkitektonisk verkshöjd. Då kan en hög byggnad, genom stark gestaltning, bidra till att stärka stadens identitet.
- ✓ Lämpligheten för höga hus inom riksintresseområdet U24 provas särskilt i relation till riksintresset i sin helhet. Placering och utformning tar särskild hänsyn till sin omgivning utifrån omgivningspåverkan och de riksintressanta landmärkena så att utpekade vyer och landmärken inte bryts eller skymms. Höga hus inom riksintressets höglänta delar är ej lämpligt.
- ✓ Nya landmärken ska likt befintliga bidra till att spegla stadens utveckling samt hålla en hög arkitektonisk kvalitet och infogas i den generella skalan för stadens landmärken.
- ✓ I del av kvarter/i hörn mot viktiga stråk kan bebyggelsen tillåtas gå upp i höjd, detsamma gäller byggnader med viktiga funktioner som kan tillåtas gå upp i höjd och därmed markera sig över den gängse skalan. Detta förutsätter tillräckligt med plats runt om.
- ✓ Utanför riksintresseområdet placeras höga hus med hänsyn till stadens riksintressanta landmärken så att viktiga vyer och landmärken inte skymms.

Process – så här avser vi att arbeta i planering och prövning

Västerås stad har aktuella kunskapsunderlag/planeringsunderlag för den byggda kulturmiljön inom riksintresseområdet U24. Dessa används som stöd i bedömningarna. Som ett av verktygen i bedömningen avser staden att använda Västerås stads 3D-modell, visualiseringsverktyget OpenCities Planner, som ett sätt att bedöma förslag till utveckling för att undvika risk för påtaglig skada på riksintresset. För

att bättre förstå stadens visuella förändring har Västerås stad tagit fram vyer från Djäkneberget där pågående och antagna planer har visualiserats i OpenCities Planner. Verktöget möjliggör en analys av olika vyer och siktlinjer ur varierande höjder och perspektiv.

- ✓ Vid framtagande av detaljplaner inom
- ✓ riksintresset ska tidiga samråd med länsstyrelsen genomföras.
- ✓ För detaljplaner inom riksintresset ska fördjupade kulturmiljöutredningar och antikvariska konsekvensanalyser för påverkan på riksintresset tas fram.
- ✓ Risk för kumulativa effekter utreds utifrån förändringar som skett efter revideringen av riksintresset, dvs. efter 2018.
- ✓ Särskilt värdefulla byggnader skyddas när en ny detaljplan tas fram eller genom områdesbestämmelser.
- ✓ Vid hantering av bygglov gällande särskilt värdefulla byggnader och miljöer ska antikvarisk kompetens finnas med tidigt i processen.

Badelunda (U25)

Riksantikvarieämbetet har genomfört en översyn av riksintressets utbredning. En revidering av text och geografiskt område har skett under 2023. Västerås stad har tagit del av denna ändring och har inga invändningar. Mindre delar av riksintresseområdet är även utpekade som riksintresse för naturvärden.

Västerås stad arbetar med att utveckla Badelundaområdet till ett nationellt besöksmål. En handlingsplan för Badelundaåsen och Bjurhovdaskogen har tagits fram. Den beskriver åtgärder för att säkerställa och utveckla kulturmiljöerna för

upplevelse och rekreation. De eventuella konflikter som kan uppstå mellan olika användare av området (till exempel hästar, MTB, fotgängare) hanteras inom handlingsplanen för Badelundaåsen. En detaljplan, dp 1804, har tagits fram för att möjliggöra en ny ridanläggning på västra sidan av åsen.

- ✓ Framtagen kulturmiljöutredning för Badelunda ska gälla som planeringsunderlag.
- ✓ Inom riksintresseområdet är siktlinjerna i det öppna landskapet och sambandet mellan fornlämningarna samt den visuella upplevelsen av åsen extra viktiga att beakta.

Lindö (U26)

Området är beläget i de sydöstra delarna av kommunen.

- ✓ Viktigt att värna och bibehålla strukturen i herrgårds/slottsmiljön där markens brukande, den biologiska miljön och bebyggelsen ingår som delar i en värdefull helhet.
- ✓ Siktlinjer och vyer som är betydelsefulla för upplevelsen av miljön från det omgivande landskapet ska värnas.

Ängsö (U27)

Viktigt att värna och bibehålla strukturen i herrgårds/slottsmiljön där markens brukande, den biologiska miljön och bebyggelsen ingår som delar i en värdefull helhet.

- ✓ Siktlinjer och vyer som är betydelsefulla för upplevelsen av miljön från det omgivande landskapet ska värnas.

Riksintresseområdet omfattas även av Riksintresse för naturvården och Riksintresse för friluftslivet och anses därmed tillgodosett.

Östanbro (U 28) (Björksta, fortsätter i Uppsala län, nr 55)

- ✓ Det böljande odlingslandskapet i och omkring dalgången ska hållas öppet, landskapet ska skyddas från igenväxning.
- ✓ Enstaka ny bebyggelse kan tillåtas om det görs i enlighet med äldre bebyggelsetradition avseende topografiska lägen, material, storlek med mera.
- ✓ De långa vyerna och siktlinjerna i landskapet ska värnas. Vyer och siktlinjer mellan och mot storhögarna är särskilt viktiga att beakta så att de även i framtiden

är tydliga manifest i området.

- ✓ Målshammars gård bör värnas.

Irsta (U31)

Området är beläget i direkt anslutning till landsbygdsorten Irsta och omsluter orten på tre sidor i väster, öster och söder. Delar av riksintresseområdet är även utpekade som riksintresse för naturvården. Ett kunskapsunderlag för riksintresseområdet finns framtaget på uppdrag av länsstyrelsen. Kunskapsunderlaget ska användas som planeringsunderlag. Ny bebyggelse kan göras i de tåliga områdena, i mindre omfattning i de mindre känsliga områdena och mycket restriktivt i de områden som har pekats ut som mycket känsliga.

- ✓ I samband med utveckling/exploatering inom riksintresseområdet är det viktigt att värna den fysiska kontakten mellan fornlämningsmiljöerna, värna de långa siktlinjerna och det öppna landskapet.
- ✓ Ny bebyggelse bör samlas i grupper i traditionella topografiska lägen.

RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRDEN

I Västerås finns åtta områden som pekats ut som riksintressanta för naturvård. Västerås stad har inga invändningar mot de utpekade områdena. De bedöms till största delen ha tillräckligt skydd då de med något undantag är naturreservat och riksintresset bedöms därigenom tillgodosett. Riksintressebeskrivningarna går att läsa i områdesattribut i hänsynskartan.

Följande områden är utpekade och för respektive område anges vilken typ av värden som gör det särskilt intressant:

Strömsholmsområdet (1)

Odlingslandskap i slätt-/mälabygd med representativa naturbetesmarker kring Lindholmen, Billingen och Jordmarken med art- och individrika växtsamhällen. Strandvåtmarker och ädellövskog med värdefull flora och fauna.

Skutteröarkipelagen (2)

Mäläröar med värdefulla ädellövförekomster, bland annat gamla grova lindar med stora mängder mistel. Rik flora och fauna knuten till ädellövskog och naturskogsmiljöer.

Askö-Tidöområdet (3)

Värdefulla representativa naturbetesmarker i form av söt-vattenstrandäng, öppen hagmark, blandlövhage och annan träd- och buskbärande hagmark kring Askö och Askövi-

ken. Fågelrik vassvik. Värdefull flora och fauna knuten till betesmarker, stränder och ädellövskog. Viktiga rast- och häckningsmiljöer för vadare och änder.

Barkarö-Fullerö (4)

De Geormoräner som tillsammans med liknande i området Irsta-Kärbo är ett bra exempel på kalvningsbukt kring Badelundaåsen. Värdefullt ädellövskogsområde med rik flora och fauna.

Ridö-Sundbyholmsarkipelagen (5)

Representativ naturbetesmark i form av sötvattenstrandäng, öppen hagmark och blandlövskog vid Västeräng. Delvis art- och individrika växtsamhällen. Fågelskär. Mycket värdefull flora och fauna (fågelfauna, insektsfauna) knuten främst till naturbetesmarker, ädellövskog och våtmarker.

Badelundaåsen vid Badelunda (6)

Välbevarade och representativa delar av Badelundaåsen, framträdande i slättlandskapet. Lokalt finns biologiska värden i form av intressant torrängsflora och säregen insektsfauna. Även de delar av Badelundaåsen som idag inte är skyddade föreslås ingå i naturreservatet.

Områden vid Irsta och Kärbo (7)

Ett par områden med mycket framträdande De Geormoräner, huvudsakligen belägna i jordbrukslandskap och därigenom lätt iakttagbara. På moränryggarna finns på flera håll rester av det gamla kulturlandskapets ängsflora.

Ängsöarkipelagen (8)

Representativt odlingslandskap med naturbetesmarker i form av sötvattenstrandäng, öppen hagmark, ekhage, blandlövskog och annan träd- och buskbärande hagmark. Art- och individrika växtsamhällen. Våtmarksdelen utgörs av värdefull sjöstrand i form av limnogen strandsumpskog. Värdefull fågel- och insektsfauna knuten till betesmarker, våtmarker och lövskogar samt fågelskär.

RIKSINTRESSE FÖR FRILUFTSLIVET

Västerås finns fem områden som utpekats ut som riksintresse för friluftslivet. Inom dessa områden ska "turismens och friluftslivets intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön".

Områdena bedöms alla ha tillräckligt skydd då de är naturreservat eller Natura 2000-område och riksintresset är därigenom tillgodosett.

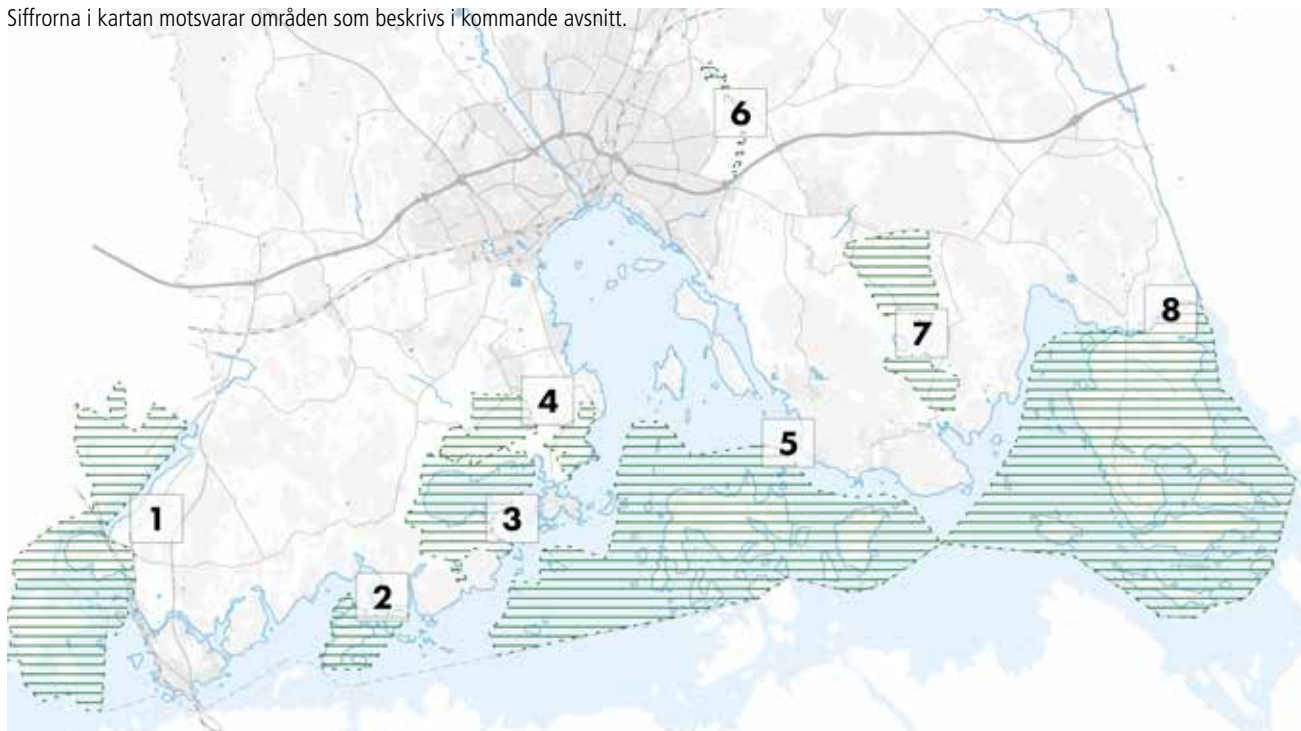
Strömsholmsområdet, (FU 05)

Utöver Strömsholmsområdet omfattas även Åholmens parklandskap, norr om Nyckelön, som är ett populärt utflyktsmål.

Svartådal, (FU 11 – fortsätter in i Sala kommun)

Detta riksintresse omfattar Hällsjön och delar av Svartådal, norr om Svanå medan Svartådal söder om Skultuna tätort omfattas av riksintresse för kulturmiljövården. Det

Siffrorna i kartan motsvarar områden som beskrivs i kommande avsnitt.

meandrande sjö- och ålandskapet och våtmarkerna är attraktiva för kanotpaddling, fågelskådning, vandring, fiske och natur- och kulturupplevelser.

Askö-Tidöområdet (FU 07)

Eftersom Asköområdet delvis är störningskänsligt bör naturvårdsintressena ges företräde framför friluftslivsintressena.

Ridö-Sundbyholmsarkipelagen (FU 08)

Den rika och omväxlande naturen, det idylliska kulturlandskapet samt de många skyddade vikarna och sunden gör att området är attraktivt för det rörliga friluftslivet. Många båtklubbar har permanenta anläggningar på flera av holmarna inom reservatet och i området finns ett flertal anordningar för friluftslivet, till exempel bryggor, rastplatser, och två informationsstigar. På Ridön finns ett vandrarhem och på Aggarön går det att hyra stugor. Vattenmiljöerna utnyttjas bland annat för båtutrustning och fiske.

Ängsöarkipelagen (FU 09)

Huvudöns stora turistattraktion är Ängsö slottsområde, med ett stort antal besökare årligen. I övrigt finns friluftsanordningar som parkeringsplatser, utsiktsplattform, märkta spår och leder med enkla rastplatser, informationsskyltar, badplatser, lägerplats för större grupper med mera. Övärlden i

övrigt har främst gästbryggor och naturhamnar. Fastlandsdelen är utbyggd med anläggningar som campingplats med enkla stugor och tillhörande service, badplats och 18-håls golfbana.

RIKSINTRESSE FÖR DET RÖRLIGA FRILUFTSLIVET

Riksintresset för det rörliga friluftslivet omfattar hela Mälaren med öar och strandområden. Inom dessa områden ska "turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön".

Avgränsningen är generell och omfattar ett stort område. En precisering av vilka värden som finns inom området och hur hänsyn till dessa ska tas är önskvärd. I samband därmed bör även en översyn av områdets avgränsning göras. Att ett område kring Mälaren avgränsas överensstämmer med Västerås stads intentioner rörande Mälaren med öar och stränder.

Naturvårdsverket har meddelat att en nationell översyn av riksintresseområdena enligt 4 kap 2§ miljöbalken sannolikt kommer att initieras. Länsstyrelsen har därför i en skrivelse till berörda kommuner meddelat att frågor om avgränsningar bör lösas i samband med en sådan allmän översyn och att länsstyrelsen i avvaktan på att en sådan initieras

Karta med områden som är riksintressen för friluftslivet.

kommer att ha en restriktiv hållning om frågor väcks om avgränsningen. Västerås stad förutsätter att berörda kommuner kommer att bli delaktiga i arbetet med kommande översyn. Tills vidare redovisas hittillsvarande avgränsning i översiktsplanen.

Riktlinjer för markanvändning inom riksintresseområdet

- ✓ Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får tillkomma om de inte möter hinder från de aktuella intressena. Tätortsutbyggnad är dock tillåten. Den avgränsning som redovisas i översiktsplanen innefattar de områden som har de största värdena för naturvård och friluftsliv och bildar i övrigt ett sammanhängande bälte längs Mälärstranden.
- ✓ Turism och friluftsliv och bevarande av natur- och kulturmiljövärden prioriteras inom det mälarnära området och på Mälarens öar. Inriktningen är att öka tillgängligheten till Mälaren och Mälarens stränder för allmänheten. Riksintresset är därigenom tillgodosett.

RIKSINTRESSE FÖR TRAFIKSLAGEN

Trafikverket gör anspråk på anläggningar av riksintresse enligt Miljöbalken (1998:808) 3 kap 8 § miljöbalken; riksintressen för kommunikationer. Se Trafikverkets uppdatering och justeringar av riksintresset efter 2022.

Uttekade riksintressen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Infrastruktur-anläggningar av riksintresse är betydelsefulla för fler än en kommun. Utpekandet av riksintressen har ingen koppling till ägande eller ansvar för förvaltning av respektive objekt. Funktionsbegreppet ligger till grund vid utpekandet av dessa riksintressen.

Vägar

Inom kommunen är Europaväg 18 (E18) samt vägarna 56 och 537 utpekade som riksintresse. E18 ingår i det av EU utpekade Trans European Transport Network, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse. E18 är en öst-västlig förbindelse som förbinder Stockholm med Oslo via Västerås, Örebro och Karlstad. Väg 56 ingår i

det nationella stamvägnätet som riksdagen fastställt och är en viktig nord-sydlig förbindelse mellan Gävle, Mälardalen och Norrköping. Surahammarsvägen/Johannisbergsvägen 537/Kraftvärmegatan är en nationellt viktig förbindelse från Ludvika till Västerås hamn.

E18, väg 56, Surahammarsvägen, Johannisbergsvägen och Kraftvärmegatan är utpekade som funktionellt prioriterat vägnät för godstransporter, för långväga personresor samt är rekommenderade färdvägar för farligt gods.

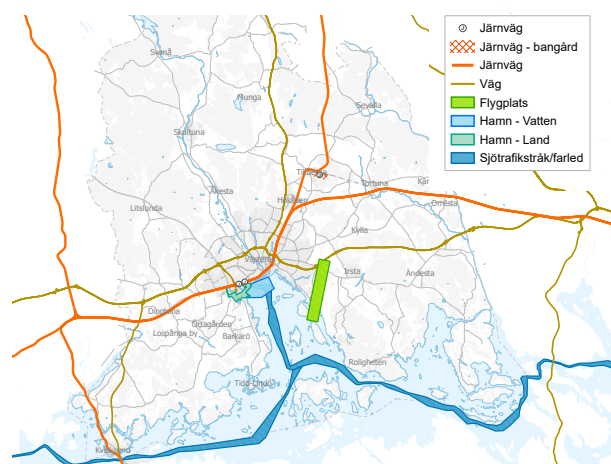
Järnväg

I Västerås är del av Mälärbanan, Sala-Oxelösund, Bergslagspendeln, Västerås Central, Västerås kombiterminal, Västerås godsbangård, Västerås västra motorvagnsverkstad och Tillberga depå utpekade riksintressen för järnvägstrafiken. Stationer utmed Mälärbanan är utpekade riksintressen. Stråket Oslo – Stockholm är uttalat viktigt för den militära mobiliteten i Sverige och därmed del av det generella riksintresset för totalförsvaret. Till Mälärbanan ansluter Berslagspendeln som också är utpekat riksintresse och ett viktigt stråk för person- och godstrafik mellan Västerås- Dingtuna – Hallstahammar – Surahammar – Fagersta – Ludvika.

Hamn

Västerås hamn och farleden i Mälaren utgör riksintresse för sjöfart. Västerås hamn och de hamnfunktioner som upprätthålls där är av riksintresse beroende på deras stora betydelse för regionen och landet.

I Trafikverkets utpekande (TRV 2020/131 663) utgör Västerås hamn ett riksintresse med funktion som allmän hamn. Västerås hamn är även utpekad av EU och ingår i TEN-T. Även farlederna 901 och 904 är utpekade riksintressen som allmän farled och inre vattenväg för TEN-T. Farled 901 har fått en utökad geografisk avgränsning för att inkludera nytt avsnitt vid Fulleröfjärden. Ledavsnittet har tillkommit

efter projektet med fördjupade och förbättrade farleder i Mälaren.

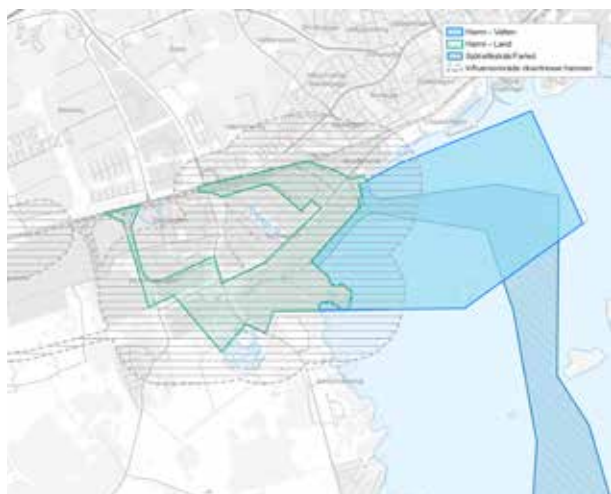
De delar av hamnområdet som är av riksintresse är avgränsat till det verksamhetsområde, till lands och till sjöss, som hamnen nyttjar för närvarande samt framtida expansområden. Även influensområdena för befintligt hamnområde respektive angivna expansområden omfattas av miljöbalkens och plan- och bygglagens bestämmelser om riksintresse. Transporter till och från hamnen måste säkerställas, det vill säga utöver farleden in till hamnen anslutande infrastruktur i form av väg- och järnvägsanslutningar.

Hamnområdena ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningar i hamnen. Om en åtgärd kan påverka riksintresseområdets användbarhet negativt har det ingen betydelse om åtgärden vidtas inom själva riksintesseområdet eller utanför. Det är påverkan på funktionen som är avgörande för bedömningen.

En ny fördjupning av översiktsplanen, FÖP 67 för Västerås Hamn och Hacksta, antogs 2022. I den ges fördjupad vägledning inför beslut om hur mark- och vattenområden ska användas. Där beskrivs även närmare hur miljön ska utvecklas.

Luftfart

Västerås flygplats är utpekad som riksintresse för transporter/luftfart. Trafikverket har fastställt riksintessespecifiering av Västerås flygplats (TRV 2023/10 660). Sett ur ett systemperspektiv är det utpekad som riksintresse utifrån dess närhet till Arlanda då den kan fungera som alternativ flygplats om det behövs för landning i vissa situationer.

Översiktsplanen redovisar omfattningen av flygplatsens markområde samt de påverkansområden som idag och i framtiden bedöms påverkas av bullerstörningar, risker med mera.

Riksintressets markanspråk utgörs av mark som direkt används eller som i framtiden kan komma att användas för luftfartens behov. För att tillkomst eller utnyttjande av riksintresset inte ska försvåras måste ytterligare områden beaktas när ny bebyggelse eller markanvändning planeras. Det kan handla om områden som påverkas av buller från flygplatsen eller områden där höga objekt skulle kunna utgöra hinder för landande eller startande flygplan eller störa ut flygtekniska system.

Markanspråket utgörs av ett område som sträcker sig 500 meter i vardera riktningen från rullbanans centrumlinje samt 1 500 meter i längdled i vardera riktningen, räknat från rullbanans ändar. I markanspråket för Västerås flygplats ingår rullbanan med tillhörande anläggningar. Inom detta område ska endast luftfartsanknuten verksamhet tillåtas

Utöver riksintressets markanspråk så ska hänsyn även tas till de så kallade påverkansområdena. Följande kan generellt riskera att medföra en påtaglig skada för funktionen hos riksintesset utpekade flygplatser:

- Uppförande av bebyggelse med funktioner som är känsliga för buller, exempelvis bostäder, skolor och vissa vårdlokaler inom påverkansområde för buller.
- Uppförande av verksamhetslokaler eller bostäder inom flygplatsens markanspråk, risk för "tredje man".
- Uppförande av anläggningar som kan generera elektromagnetiska störningar (EMC) och riskerar att störa radiokommunikation mellan flygplan och ATS och/eller mellan flygplan och markbunden navigerings-/landningsutrustning.
- Uppförande av hinder som byggnader, master etc. Som riskerar att tränga igenom flygplatsens nuvarande och framtida hinderytor samt procedurytor och därmed möjligt kan påverka flygplatsens operativa verksamhet.

För att säkerställa att riksintresset inte skadas ska utöver markanspråket även de omgivande påverkansområdena skyddas. För att riksintresset och verksamheten ska fungera, är det av stor vikt att kommunikationerna till och från flygplatsen fungerar på ett bra sätt. Flygtrafiken och tillgängligheten i marktransportsystemet är av avgörande betydelse för landets nationella tillgänglighet. Utvecklingen av områdena kring flygplatsen måste ske på ett sådant sätt att denna inte påverkas negativt.

I hänsynskartan redovisas en flygbullerzon med begränsningar vad gäller tillkommande bebyggelse samt det område där begränsningar i tillåten byggnadshöjd gäller.

Efter beslut i Mark- och miljööverdomstolen vann nytt miljötillstånd för Stockholm Västerås flygplats laga kraft i mars 2022. Miljötillståndet medger förändrade flygrörelser och flygplanstyper jämfört med tidigare tillstånd och tillåter nu bland annat upp till 70 500 flygrörelser per år, baserat på en prognos för år 2040. Miljötillståndet påverkar bland annat bullerzonen runt flygplatsen. Då miljötillståndet är juridiskt bindande behöver framtida utveckling beakta trafikbullerförordningens riktvärden, riktvärden som ska tillämpas vid prövning av flygplatser, men även i planändringen och i ärende om bygglov och förhandsbesked, för att inte bygga i konflikt med flygplatsens allmänna intressen, till dess att miljötillståndet eventuellt kan komma att ändras i framtiden.

Västerås stad avser att arbeta för en minskning av flygbullerzonen för att underlätta utveckling av staden inom områden som idag begränsas av flygbuller. Det innebär att ett nytt miljötillstånd krävs.

I enlighet med ägardirektivet till Nya Västerås flygplats AB, ska bolaget bland annat tillhandahålla basfunktioner för samhällsviktiga flygtransporter vid Stockholm Västerås flygplats. Utifrån ägardirektivet samt utifrån det statliga riksintresset och den kommersiella flygtrafik som bedrivs vid flygplatsen idag sker sammantaget långt färre flygrörelser än vad det nya miljötillståndet medger.

Kartan visar Västerås flygplats markanspråk, avgränsning med svart linje.

Karta visar den hinderbegränsande ytan.

Bilden visar bullerkarta godkänd av Processledningsgrupp Samhällsbyggnad 2023-09-22.

Riktlinjer för markanvändning inom riksintresseområdet

- ✓ Inom riksintresseområdet ska luftfartsändamål prioriteras men i de fall detta riksintresse kan bidra till att skada riksintresset för dricksvattenförsörjning (som överlappar på denna plats) ska dock dricksvattenförsörjningen prioriteras högre.
- ✓ Vid intresse för utbyggnad av icke luftfartsankuten verksamhet ska en riskanalys tas fram för att se till att riksintresset för luftfarten inte riskerar att skadas.

RIKSINTRESSE FÖR VATTENFÖRSÖRJNING

Havs- och vattenmyndigheten har beslutat att följande anläggningsdelar för produktion av dricksvatten i Västerås omfattas av riksintresse för anläggningar för vattenförsörjning:

- Häslö och Fågelbackens vattenverk inklusive infiltrationsområden.
- Distributionsanläggningar.

Dessa anläggningar och områden ska betraktas som ett sammanhängande riksintresse eftersom de tillsammans behövs för att säkra en god vattenkvalitet och vattentillgång för Västerås.

Motiv till utpekandet:

- Nyttjas/Kan nyttjas av många människor.
- Stor kapacitet och god kvalitet
- Liten risk att påverkas av klimatförändringar.
- Behövs som reserv eller för framtida användning.

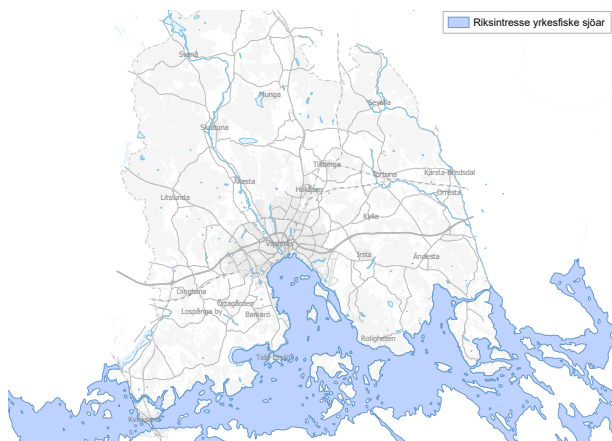
Mälaren som vattenresurs är en förutsättning för Västerås dricksvattenanläggningar och Mälarens status är därför av allra högsta vikt. Som lagstiftningen är utformad är det dock endast anläggningar som kan utgöra riksintresse, inte själva vattenresursen.

Fördjupning av åtgärder för att skydda vattenförsörjningen ryms också inom Västerås Handlingsplan för yt- och grundvatten. Se Vattenförsörjningsplan för Västerås kommun (KF 2024-12-05).

RIKSINTRESSE FÖR YRKESFISKE

Fiskeriverket har beslutat att hela Mälaren är av riksintresse för yrkesfiske. Tillämpning av hushållningsbestämmelserna i MB 3 kap. 5 § innebär att planeringen för användning av mark- och vattenområden ska säkerställa fiskesektorns tillgång till fångstområden. Det är också avgörande att planeringen säkerställer nödvändig infrastruktur av hamnar med service för fiskefartygen och som erbjuder lämpliga möjligheter för landning av fångsten.

Det är endast i Mälaren som kommersiellt fiske bedrivs i Västerås. Förutsättningar för ett bra yrkesfiske är god vattenkvalitet, möjligheter för fisken att reproducera sig och en hållbar förvaltning av Mälarens fiskstammar. De kommersiellt mest intressanta fiskarna är ål och gös, varav gösen står för hela 65 % av värdet på all fångad fisk från Mälaren. Fisken i riksintresseområdet i Västerås har jämförelsevis låga halter av miljögifter i förhållande till i andra delar av Mälaren och bedöms därför vara av mycket bra kvalitet ur ett konsumtionsperspektiv.

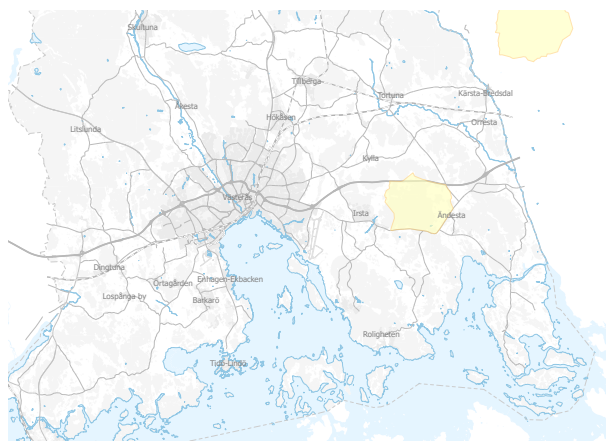

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARET

Kommunen berörs av det generella riksintresset för totalförsvaret, såsom tekniska system och nationell infrastruktur. Det generella riksintresset påverkas främst av uppförande av höga byggnadsobjekt, som master och vindkraftverk. Därför bör Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i sådana plan- och bygglovsärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför, och högre än 45 meter inom, sammanhållen bebyggelse. Det innebär att alla ärenden som avser höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten. Informationen används också som förberedelse för införandet av höga objekt i landets flyghinderdatabas.

Totalförsvarets militära del

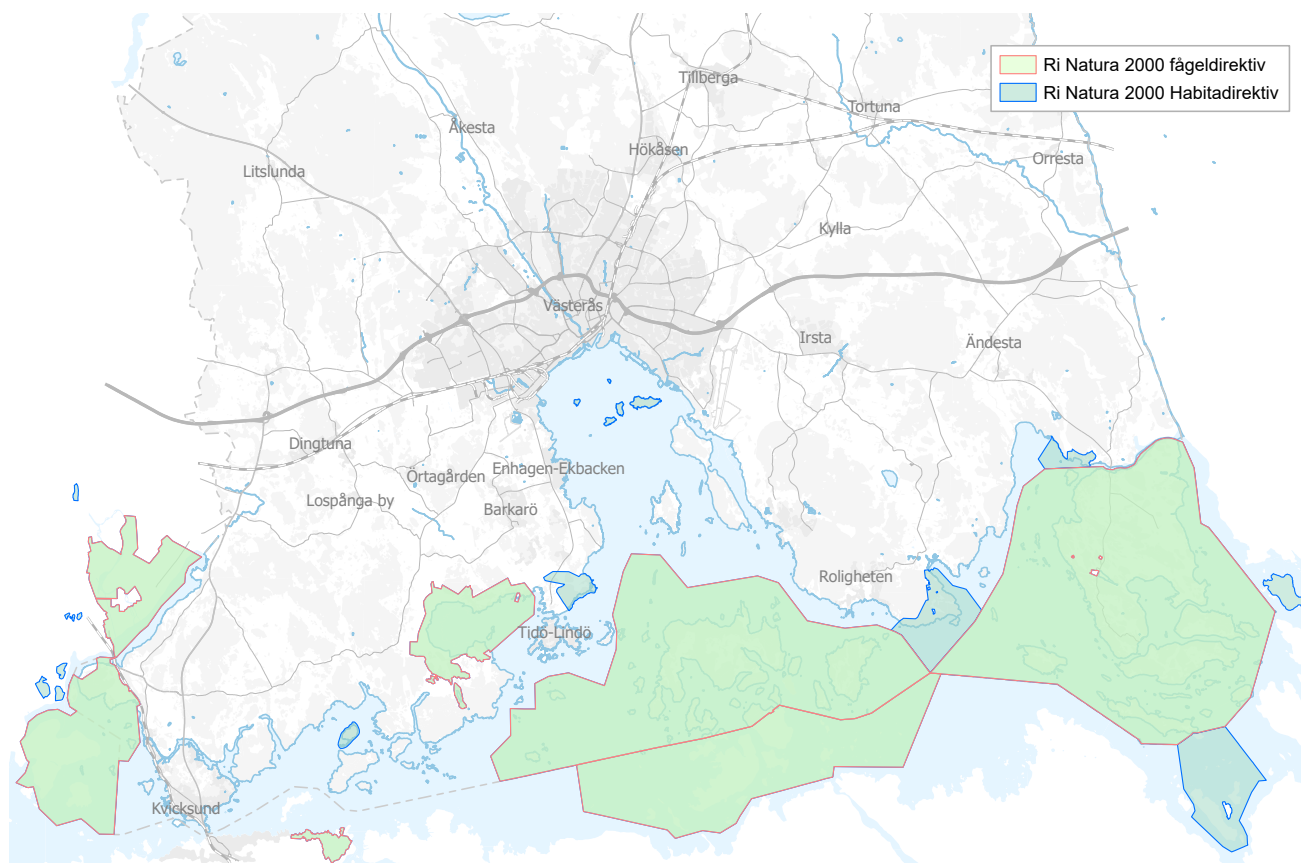
Detta riksintresse kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i Sverige i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till kommunikations-, spanings- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset. Västerås berörs av ett Ö-område (övriga influensområden) som redovisas i hänsynskartan. Inom detta område ska alla plan- och lovärenden skickas till Försvarsmakten på remiss.

NATURA 2000-OMRÅDEN

Natura 2000 är ett nätverk inom EU som verkar för att skydda och bevara den biologiska mångfalden, främst naturtyper och arter som ingår i habitatdirektivet och fågeldirektivet. Särskilda bevarandeplaner för Natura 2000-områdena har upprättats av länsstyrelsen. Områdena bedöms därför ha tillräckligt skydd och riksintresset är därigenom tillgodosett.

Följande utpekade Natura 2000-områden finns i Västerås:
Askö – Tidö, Ängsö, Frösåker, Fullerö, Hästholmarna,
Kalvholmen, Ridöarkipelagen, Strömsholm, Sundängen.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormerna, MKN, är bestämmelser som har till syfte att skydda eller avhjälpa skador på människors hälsa och miljö. Dessa är inskrivna i miljöbalkens femte kapitel och har sin grund i olika EU- direktiv. Idag finns det miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller, luftkvalitet samt yt- och grundvatten. Miljökvalitetsnormerna är utformade på tre olika sätt; med tydliga gränsvärden för buller, med målsättningsnormer som anger vad kommunen bör eftersträva att uppnå vad det gäller luftkvalitet eller med gränsvärdesnormer/störningsnivåer som ej får överskridas vid en viss tidpunkt för vattenkvalitet.

OMGIVNINGSBULLER

EU behandlar omgivningsbuller som ett av de viktigaste miljöproblemen. EU:s bullerdirektiv innebär en skyldighet att kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram så att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa.

Enligt lagstiftningen ska ny bebyggelse lokaliseras så att hänsyn tas till människors hälsa och säkerhet samt till möjligheterna att förebygga bullerstörningar. Kraven på en god ljudmiljö omfattar hela den byggda miljön dvs även offentliga rum, parker, skol- och förskolegårdar samt övriga miljöer där människor vistas.

Utiifrån ett planeringsperspektiv beskrivs buller ofta som ett mer hanterbart problem då det vanligtvis hanteras genom att bebyggelsen anpassas till bullersituationen på platsen. Ljuddämpade miljöer skapas alltså genom komplettering med fysiska åtgärder så som bullerplank, vallar eller andra tekniska åtgärder på bebyggelse. Detta hanterar dock inte problemen med buller och undermåliga ljudmiljöer i samhället i stort. Buller är idag ett större problem i Västerås än dålig luftkvalitet. Andelen bullerutsatta invånare i Västerås ökar generellt. Den främsta anledningen är att befolkningens mängden och trafikmängden ökar, i kombination med nybyggnation nära trafikerade vägar i tätorten. En ytterligare faktor som kan påverka trenden är att förordningen om trafikbuller från 2015 höjde det tillåtna riktvärden för trafikbuller till 60 dBA vid nybyggnation av bostäder.

Se Västerås åtgärdsprogram för buller. Syftet med åtgärdsprogrammet är att strukturera arbetet med bullerfrågan samt att informera och öka kunskapen om omgivningsbuller. Det har även som mål att skapa korta såväl som långsiktiga mål för att förbättra ljudmiljön i kommunen.

De mest utsatta områdena i Västerås finns i anslutning till det statliga och kommunala vägnätet och järnvägsnätet. Även flygplatsen vid Hässlö, flygfältet vid Johannisberg, Västerås hamn och våra större verksamhets- och handelsområden bullrar. Inga permanentboende utsätts dock för flygbuller högre än riktlinjerna. Andelen personer utsatta för järnvägsbuller minskar. Anledningen kan bland annat vara att bullerskärmar byggts på många sträckor.

Den som har en bullrande verksamhet, till exempel en industri, ett byggnadsprojekt eller är väghållare, har ansvar för de hälso- och miljöstörningar som kan uppkomma och behöver göra åtgärder om bullret överstiger gällande riktvärden. Det är viktigt vid planering av nya verksamhetsområden, att skyddsavstånden blir tillräckliga till bostadsområden så att bullernivåerna inte riskerar att överskrida de riktvärden som finns. Nya bostäder ska inte heller planeras i anslutning till störande verksamheter.

VATTENKVALITET

Miljökvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. Syftet med normerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet. En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som kallas god status. Vattnets status får inte heller försämrats, enligt det så kallade försämringsförbudet.

Av Västerås 25 sjöar och vattendrag uppnår idag ingen de miljökvalitetsnormer som beslutats. Mälaren påverkas av många verksamheter så som sjöfart, fiske och muddring, men även av omgivande markanvändning på land och tillrinnande vattendrag. Mälarens avrinningsområde berör cirka 40 kommuner och påverkas även av globala och geologiska företeelser såsom atmosfäriskt nedfall av kvicksilver, klimatförändringen och landhöjningen. All utveckling av ny bebyggelse innebär en fysisk förändring som kan påverka kvaliteten på vatten negativt. Det kan handla om utdikningar, vandringshinder för vattenlevande organismer eller exploatering i strandmiljöer och vattendrag. Sådana förändringar försämrar vattenmiljöernas förmåga att ge utrymme för livskraftiga bestånd av djur och växter. Näringsämnen i för stora mängder leder till övergödning, vilket kraftigt förändrar ekosystemen i våra vatten. Västerås största utmaningar gäller främst övergödning på grund av näringsämnen (fosfor, kväve), miljögifter, morfologiska förändringar och kontinuitet. De mätningar av mängden

miljögifter i bottensediment och fisk som görs vart femte år i Västeråsfjärden visar dock att arbetet som genomförs ger resultat och att halterna stadigt sjunker.

För de sex grundvattenförekomsterna i kommunen ser situationen bra ut. Samtliga uppnår god kemisk och kvantitativ status, men kända förhöjda halter av vissa oönskade ämnen finns.

För att uppnå en god kvalitet på våra vatten behöver vi fortsätta att stärka den ekologiska, kemiska och kvantitativa statusen som respektive miljökvalitetsnorm ger. Mängden näringsämnen och miljögifter som tillförs våra vatten måste också minska och vi behöver säkerställa en fortsatt bred samverkan i arbetet med vattenfrågorna.

Se Handlingsplan för yt- och grundvatten (Ekologiska och kemiska statusen på Västerås vattenförekomster och vilka åtgärder som tas för att förbättra dem).

LUFTKVALITET

Generellt sett är luftkvaliteten god i Västerås även om det finns vissa problemområden att arbeta med längs vältrafikerade sträckor. Detta tack vare stadens fördelaktiga placering vid Mälaren och det platta landskapet som medför en god ventilation. Ett förändrat klimat med fler värmeböljor innebär dock en ökad risk för försämrad luftkvalitet. I takt med att det blir varmare och koldioxidhalten stiger i atmosfären, försämras också luftkvaliteten av helt naturliga

processer, alltså inte bara av utsläpp från mänsklig aktivitet. Det blir mer föroreningar från växter och mer damm tros virvla runt i luften.

Majoriteten av luftföroreningarna kommer från trafiken. Kväveoxider från avgaser och partiklar från slitage av däck, bromsar, vägbana och sandning. Prognosen för fordonsflottan i framtiden (till 2050) är att personbilar som drivs av fossila bränslen näst intill kommer att försvinna och ersättas av eldrift. Det innebär att kvävedioxiden i princip inte kommer vara ett problem över huvud taget i framtiden. Partikelhalterna minskar dock inte med omställningen. Risken är istället att tyngre fordon medför ett ökat slitage av vägar, däck och bromsar vilket skulle göra att det blir högre partikelhalter i luften. Barn och äldre är särskilt utsatta för risker från luftföroreningar. Att se till att dessa grupper inte utsätts för dålig luft i sina utemiljöer är en prioriterad uppgift.

Kommande nya normer för luftkvalitet ställer högre krav på hur vi transporterar och rör oss i samhället. Det kommer också att påverka hur och var bebyggelse kan utvecklas och lokaliseras. En bebyggelsestruktur som ger utrymme för luftgenomströmning i kombination med mycket grönska är grunden för en stad med god luftkvalitet.

Se Handlingsplanen för luft (Åtgärder som tas för att förbättra Västerås luftkvalitet).

Illustration: MandaWorks

Riskhantering och totalförsvarets intressen

Samhällets robusthet är avgörande för den nationella säkerheten och krishantering. Västerås har en viktig roll i detta. Det finns olika risker för den byggda miljön och människors hälsa och säkerhet. Dessa risker måste hanteras i samhällsplaneringen. Beredskapshänsyn i den fysiska planeringen utgår från att minska sårbarheter i samhället som helhet och tänka på totalförsvarets behov. Många av Västerås samhällsfunktioner och kulturmiljöer som är avgörande för kommunen och hela regionens identitet, robusthet och säkerhet, är lokaliserade i Västerås tätort. Boende och verksamma i Västerås, viktiga samhällsfunktioner och kulturmiljöer måste skyddas från konsekvenserna av miljörisker, ett förändrat klimat, och ökade säkerhetsrisker i samhället.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar och en fråga som aktualiserats är totalförsvarets intressen, som återigen behöver beaktas i samhällsplaneringen på grund av det förhöjda säkerhetsläget nationellt och internationellt.

Den totala riskbilden och säkerhetsläget för Västerås påverkas av hur den nationella riskbilden utvecklas, som i sin tur påverkas av utvecklingen i omvärlden. Den fysiska planeringen måste ta höjd för de krav och konsekvenser som ett krig kan komma att ställa respektive medföra.

Den fysiska planeringen kan bidra till att höja kommuninvånarnas säkerhet främst genom att säkerställa att ny bebyggelse inte lokaliseras i områden med miljörisker, översvämningsrisker eller totalförsvarsrisker, att verksamheter som hyser särskilt utsatta grupper (i synnerhet barn och äldre) placeras med särskild omsorg och genom att skydda våra samhällsviktiga verksamheter, det kritiska vägnätet och våra dricksvattentäkter. Vi kan också se till att trygghetspunkter och skyddade utrymmen finns placerade där de behövs bäst.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är ansvariga att peka ut när om- eller nybyggnation av regelrätta skyddsrum krävs. Kommunen kan däremot bestämma om det ska finnas skyddade utrymmen i stadens egna fastigheter. Parkeringsgarage och källare kan till exempel anordnas i kommunens byggnader och agera som komplement till skyddsrum, även om det inte formellt finns

krav på regelrätt skyddsrum. Det pågår en kartläggning och inventering av stadens fastigheter med syfte att möjliggöra fler skyddade utrymmen.

En robust dricksvattenförsörjning är del av den nationella säkerheten. Västerås dricksvattenanläggningar är sårbara och att skydda dessa är avgörande för att samhället ska fungera. Det är också viktigt att det finns en plan för reserv- och nödvattenförsörjning.

Förmågan till självförsörjning av livsmedel blir allt viktigare, i synnerhet i tid av kris eller krig. I och med det stärks behovet av att bevara vår jordbruksmark så långt det är möjligt och att se till att möjligheter finns att ställa om även andra grönytor till odling i anslutning till där människor bor. Jordbruksmarken i Mälardalen och särskilt i Västerås har ett mycket högt värde sett till produktionskapacitet. En tredjedel av hela länets åkermark finns i Västerås. Delar av Mälaren är av riksintresse för yrkesfiske och fisken i vår del av Mälaren har högt värde för vår självförsörjning.

Totalförsvaret handlar om vårt militära och civila försvar. I Sverige finns ett antal militärstrategiska områden. Mälardalen, där Västerås ingår, är ett av de utpekade områdena. I kommunen finns även ett markområde utpekad som av riksintresse för totalförsvaret.

MILJÖRISKER

I Västerås finns befintliga förorenade områden, framför allt i tätorten. En del är kraftigt förorenade och behöver saneras för att undvika att föroreningarna sprids vidare i mark och vatten och påverkar ekosystem och vattenkvalitet negativt. De behöver också saneras för att göra det möjligt att använda marken till nya bostads- och verksamhetsområden. Föroreningar kommer oftast från tidigare verksamheter i området, men även från förorenade massor som använts för utfyllnad.

Farligt gods transporteras på vägar, järnväg och med fartyg till och från och igenom Västerås. För transportleder för farligt gods finns riktlinjer för skyddsanalyser i Västerås tätort framtagna av Räddningstjänsten Mälardalen.

Kring befintliga kraftledningarna gäller skyddsavstånd enligt nationella starkströmsföreskrifter

- I fortsatt planering ska hänsyn även tas till planerade ledningskorridorer och planerade transportleder för farligt gods.
- Se Räddningstjänstens "Riktlinjerna för skyddsanalyser" (2009) Västerås stad bedömer att dessa är i behov av uppdatering och komplettering med riktlinjer även utanför Västerås tätort.
- I samband med framtagande av nya planer ska frågan om risk för förorenad mark utredas i samråd med miljö- och hälsoskyddsförvaltningen.
- Åtgärder mot radon i bostäder är viktiga för att människor inte ska utsättas för skadliga radonhalter som kan öka risken att utveckla lungcancer. De strålningsnivåer som accepteras finns reglerade i gällande byggregler.
- Prövning av lämplig lokalisering av miljöfarlig verksamhet görs i miljöprövning enligt miljöbalken av miljö- och hälsoskyddsförvaltningen respektive länsstyrelsen.

KLIMATRELATERADE RISKER

De klimatrelaterade riskerna i kommunen bedöms vara påverkan på Mälaren på grund av stigande havsnivåer (Östersjön), översvämning på grund av förändrade flöden i vattendrag och skyfall samt ras, skred och erosion och ökade temperaturer och värmeböljor. Översvämningar och värmeböljor är inte bara en risk för människors liv och hälsa utan riskerar också att skada den byggda miljön och dess kulturmiljövärden. Skyfall bedöms vara den största risken för den byggda miljön i Västerås, medan människors hälsa främst påverkas av ökade temperaturer. Extrema väderleksförhållanden med skyfall och torka påverkar även vattentäkter och ekosystemen i vatten då mängden partiklar och näringsämnen ökar. Förändringar sker i artsamhället, växtsäsongen förlängs och isen ligger kvar kortare tid på Mälaren.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) pekade i en översyn (2024) ut kommuner med betydande risk för översvämning. Västerås blev för första gången utpekad, med anledning av risken för översvämning från både Mälaren och vattendrag (främst Svartån) men däremot inte utifrån skyfallsrisken. De 26 områden som är identifierade är de områden i Sverige som ur ett nationellt perspektiv bedömts få störst konsekvenser av en översvämning utifrån påverkan på befolkningen, människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet.

Klimatanpassning innebär både att rusta och anpassa samhället till de klimatförändringar som vi märker av idag samt ta höjd för en framtida utveckling. Vi planerar för den robusta och framtidssäkrade kommunen och då krävs

både tekniska och naturbaserade lösningar för att hantera utmaningarna med ett förändrat klimat och motverka dess negativa konsekvenser.

Ett robust Västerås berör många olika aspekter i samhället och hur vi väljer att utforma vår fysiska miljö påverkar utsläpp av växthusgaser och möjligheterna till att anpassa tillvaron till de klimatförändringar som dessa redan gett upphov till. En av nycklarna till att skapa en robust kommun är att säkerställa att det finns ytor där översvämning kan ske utan allvarliga konsekvenser samt att vatten avleds på ett kontrollerat sätt. Detta gör vi genom att:

- ✓ Peka ut och möjliggöra leder och ytor för transport och omhändertagande av vatten höga flöden i den redan byggda staden
- ✓ Planera för fler våtmarker och platser för vatten i landskapet
- ✓ Framtidssäkra ny byggnation genom riktlinjer för lokalisering som tar höjd för översvämning av Mälaren och av våra vattendrag.

Västerås anpassning till ett varmare klimat beskrivs närmare i strategin "Stärk grönt och blått". I Västerås Handlingsplan för klimatanpassning beskrivs stadens strategiska utgångspunkter för klimatanpassning.

MÄLAREN OCH STIGANDE HAVSNIVÅER I ÖSTERSJÖN

Höjda vattennivåer i Mälaren är en nationell angelägenhet. Mälarens avtappning till Östersjön regleras vid slussarna i Stockholm och Södertälje kanal. Idag räcker regleringen av Mälaren inte till för att få ut tillräckliga vattenmängder vid extrema väderhändelser och därmed förhindra problem med saltvatteninträngning, översvämningar och för att skydda samhällsviktiga funktioner såsom dricksvattenproduktion.

Med anledning av detta har Slussen i Södertälje byggts om och Stockholms stad har gett SMHI i uppdrag att se över och föreslå en ny regleringsstrategi för Mälaren med syfte att öka tappningskapaciteten. Även Slussen i Stockholm byggs om för att möjliggöra ökad avtappning. Ombyggnationen medför även en klimatanpassning till cirka en meter högre vattenstånd än idag på global nivå. Västerås stad behöver verka för att tillräcklig tappningskapacitet även fortsättningsvis finns med i kommunens och statens långsiktiga planering.

Riktlinjer för placering av ny bebyggelse utifrån Mälarens översvämningrisk utgår från de statliga rekommendationerna. Hänsyn till riktlinjerna har sedan dess tagits vid

nybyggnationer i Västerås, till exempel längs med den östra mälärstranden. De bedöms kunna hanteras även vid fortsatt utveckling av Västerås centrala delar.

Vid lokalisering av ny bebyggelse ska den konstrueras så att den klarar angivna nivåer för översvämningsrisk. I överensstämmelse med länsstyrelsens rekommendationer (2014) ska ny sammanhållen bebyggelse samt samhällsfunktioner av betydande vikt placeras ovan nivån 2,7 meter (RH2000). Enstaka byggnader av lägre värde (exempelvis uthus och garage) placeras ovan nivån 1,5 meter (RH2000). Detta avser lägsta grundläggningsnivå. Med lägsta grundläggningsnivå menas underkant på grunda eller betongplatta.

FÖRÄNDRADE FLÖDEN OCH ÖVERSVÄMNING I SVARTÅN OCH SAGÅN

För Svartån och Sagån finns översvämningskarteringar framtagna. De beräknade flödena i modellen har anpassats för att motsvara prognostiserade flöden år 2098 utifrån förväntade klimatförändringar. Karteringen av Svartån visar påverkan på befintlig bebyggelse vid höga flöden, bland annat i tätorten och i Skultuna. Lillåns avrinningsområde har ännu inte karterats och det går därför inte att dra några slutsatser om vattennivåerna där kan stiga över vattendelaren mot Sagån och påverka Sagåns avrinningsområde. Ytor längs med åarna utpekats som skyddade ytor som ej får bebyggas. Ytorna som föreslås skyddas är främst jordbruksmark och kan bibehålla nuvarande markanvändning.

För att motverka översvämnning av våra vattendrag krävs samverkan med andra kommuner i avrinningsområdena. Åtgärder kommer att krävas uppströms i Svartåns och Sagåns avrinningsområden för att minimera riskerna i Västerås. Länsstyrelsen har regionalt samordningsansvar i de här frågorna men kommunen behöver delta i arbetet och bevaka frågan så att samverkan prioriteras.

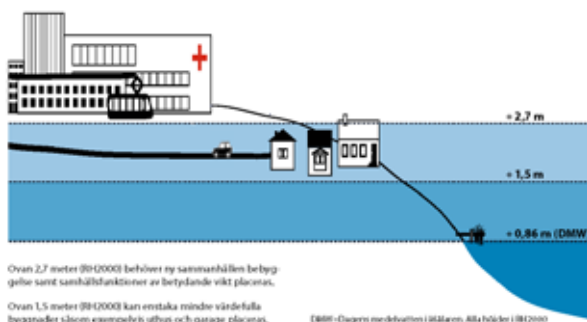

Illustration av riktlinje för placering av ny bebyggelse utifrån Mälarens översvämningsrisk (Länsstyrelsen Västmanland)

Se Riktlinjer för placering av ny bebyggelse utifrån risker för översvämnning av våra större vattendrag (Svartån, Sagån). Dessa har tagits fram med utgångspunkt från Boverkets vägledning och anpassats utifrån förutsättningen, att Västerås utpekats som en av de kommuner med risk för störst konsekvenser för översvämnning utifrån påverkan på befolkningen, människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet.

- ✓ Säkerställ att bebyggelse och samhällsfunktioner av både större vikt (ny sammanhållen bebyggelse, kritisk infrastruktur, större riskobjekt och samhällsviktig verksamhet) och mindre vikt (enstaka villor, fritidshus, restauranger, mindre industrier med liten eller obetydlig miljöpåverkan) placeras utanför områden som riskerar att översvämmas vid ett högsta flöde i Västerås vattendrag (Nivå A i illustration).
- ✓ Enstaka byggnader av lägre värde och där få personer vistas (exempelvis båtuthus, uthus och garage) samt vägar med förbifartsmöjligheter kan lokaliseras i område med risk för översvämnning med återkomstid motsvarande 100-årsflöden och 200-årsflöden. (Nivå B och C i illustration).
- ✓ Lokalisering av bebyggelse avser lägsta grundläggningsnivå. Med lägsta grundläggningsnivå menas underkant på grunda eller betongplatta.
- ✓ Markens lämplighet för en viss användning bör bedömas vid varje detaljplaneförfrågan och förhandsbesked för sig. En riskbedömning bör utgå från Boverkets allmänna råd för riskbedömning och bör utgå från nationellt framtagna principer. Effekten av ett förändrat klimat under bebyggelsens förväntade livslängd måste beaktas i bedömningen.

Utanför tätorten finns behov av att ta fram konsekvensanalyser och strukturplaner för landsbygdsorterna Skultuna och Tillberga samt en kartering av Lillåns avrinningsområde (för att identifiera risker/påverkan på Sagåns flödesnivåer). I första hand bör en skyfallskartering, konsekvensanalys och strukturplan tas fram för Tillberga.

Illustration av riktlinje för placering av ny bebyggelse utifrån risk för översvämnning av Västerås större vattendrag (Svartån, Sagån).

En åtgärdsplan för genomförande, prioritering och finansiering behöver tas fram för att säkerställa en konsekvent utbyggnad av skyfallsleder och ytor.

ÖKAD NEDERBÖRD, SKYFALL OCH ÖVERSVÄMNINGAR

Skyfall har alltid förekommit men i och med klimatförändringarna har det lett till att både frekvens och intensitet ökat. Västerås topografi medför att sannolikheten är liten för stora översvämningar där flera hektar skulle läggas under vatten i de centrala delarna av staden.

Det finns dock flera lokala lågpunkter som redan idag drabbas av översvämningar redan vid relativt små regn, till exempel längs med E18 vid Korsängsmotet. Nya skyfallsytor och stråk behöver byggas för att minska skadorna på samhällsviktiga funktioner vid ett skyfall i Västerås.

Skyfall påverkar även privata fastigheter vid översvämning. Ökad nederbörd och hagel kommer att skada svensk jordbruksskörd på ett annat sätt än tidigare, samtidigt som svensk matproduktion kommer att bli viktigare än någonsin. Det behövs en ökad kunskap hos enskilda fastighetsägare om deras ansvar för att hantera riskerna förenade med ett förändrat klimat.

Hantering av dagvatten och risk för översvämning på grund av skyfall

Dagvattenhantering

Då Västerås fortsätter att växa, skapas också nya hårdgjorda ytor. Genom att fördröja och rena ytligt avrinnande vatten från de hårdgjorda ytorna, så kallat dagvatten, i öppna, synliga lösningar kan flera fördelar uppnås. Öppna system är mer robusta för att hantera stora mängder vatten

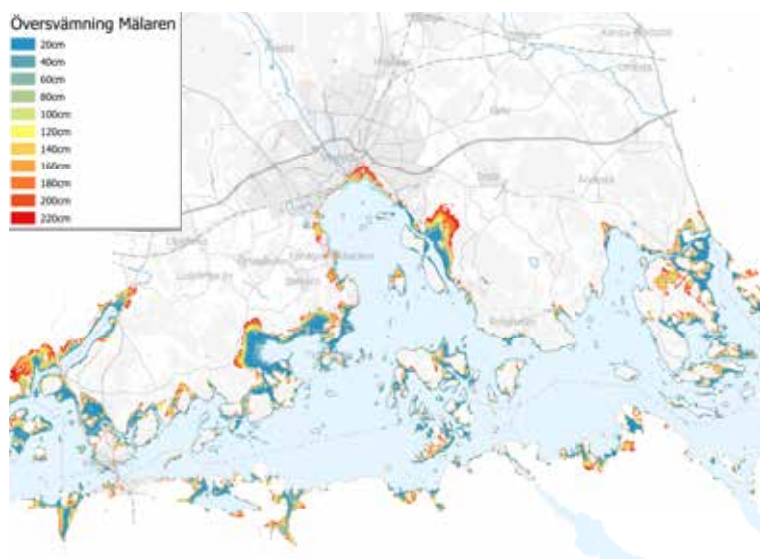
och skyfall och bidrar till att sänka temperaturen under varma sommardagar. På så sätt skapas också vackra, gröna miljöer som stärker den biologiska mångfalden och bidrar till en modern och attraktiv stad.

Skyfallsytor och leder

Leder och ytor för transport och omhändertagande höga flöden vid skyfall i Västerås tätort pekas ut för att skydda det kritiska vägnätet, samhällsviktig verksamhet och närliggande bostadsområden. Den skyfallskartering, analys och strukturplan som har tagits fram berör Västerås tätort då det bedömts angeläget att i första hand åtgärda risker vid höga flöden där. Motsvarande kartläggning behöver dock tas fram för utvalda landsbygdsorter. I första hand behöver en analys och strukturplan tas fram för Tillberga.

Skyfallslederna har Mälaren eller Svartån som slutliga mottagare för allt vattenflöde. I vissa fall leds vattnet till ytor som kan översvämmas tillfälligt i samband med kraftiga regn för att motverka översvämning av känsligare områden. Utgångspunkten för dimensioneringen av skyfall är ett 100-årsregn. Befintliga parker, grönytor och stråk spelar redan idag en viktig roll för att reglera vattenflöden och värme men skyfallsytorna är särskilt utpekade utifrån behovet av klimatanpassning med koppling till skyfallslederna.

Skyfallslederna i tätorten medför behov av ombyggnation av berörda gator och närliggande ytor för att styra vattnet i rätt riktning. När gator byggs om tillförs mer grönska vilket ger mervärden i form av förbättrad luft- och ljudmiljö, ökad biologisk mångfald och upplevelsevärden till stadsmiljön. Utformningen av skyfallslederna kan se olika ut på olika sträckningar utifrån förutsättningarna på platser. De utpekade skyfallslederna får inte byggas bort utan måste säkras så att framkomligheten för räddningstjänsten ska

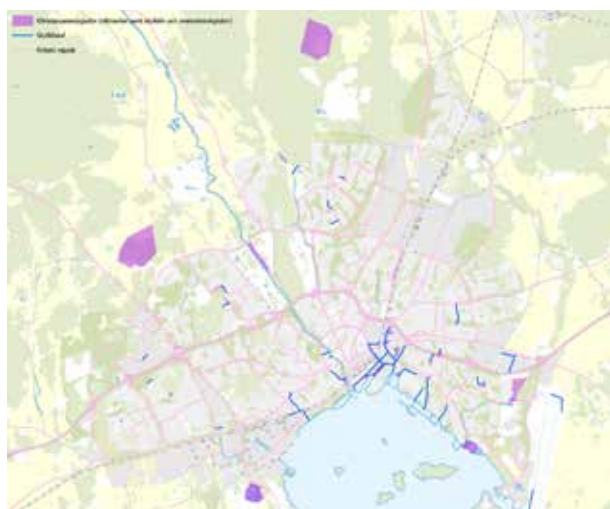

vara god även vid intensiva regn. Delar av tätorten är under omvandling och där byggs skyfallslederna i takt med utbyggnaden. Som en del i ett övergripande system knyter dessa delar an till skyfallsleder i den redan byggda staden.

Vid planläggning och nybyggnation på obebyggd mark i övriga kommunen ska hänsyn tas till de av SMHI identifierade skyfallsstråken i hänsynskartan och mark avsätts för att hantera vattnets väg genom aktuellt planområde på ett genomtänkt vis. Detta hanteras som en del av utredningarna för dagvatten- och skyfallshantering som ska tas fram i samband med nya planer.

VÅTMARKER OCH ANDRA KLIMATANPASSNINGSYTOR

Våtmarker har flera funktioner och det finns olika typer som på olika sätt stärker den ekologiska hållbarheten. Våtmarker gör landskapet mer motståndskraftigt för förändringar. De håller kvar vatten i landskapet och reglerar effekterna av både översvämning av sjöar och vattendrag samt torka. De kan bromsa klimatpåverkan från utdikade torvmossar, binda kol och bidra till att öka den biologiska mångfalden. Alla markytor är inte lämpliga för att skapa våtmarker. De föreslagna ytorna i mark- och vattenanvändningskartan är i många fall tidigare utdikade våtmarker som kan återvätas och andra ytor har rätt förutsättningar för att nya våtmarker ska kunna skapas. Utpekande av lämpliga ytor har genomförts i samverkan mellan tjänstepersoner på Västerås stads Teknik- och fastighetsförvaltning, Samhällsbyggnadsenheten på stadsledningen och Mälarenergi VO Vatten.

Kartan visar utpekade skyfallsleder och klimatanpassnings ytor i Västerås tätort.

De flesta av de föreslagna våtmarksytorna är i kommunalt ägda skogar, grönytor eller jordbruksmark medan några kräver dialog och samverkan med markägare och närboende för att kunna genomföras. Våtmarker kan utvecklas till attraktiva rekreationsområden och ska utformas med hänsyn till närboende. Andra ytor som föreslås som klimatanpassningsytor har funktionen som svämplan i samband med höga flöden i våra vattendrag medan ytterligare andra är till för att tillfälligt ta emot dagvatten vid häftiga skyfall.

RAS, SKRED, EROSION

Översvämningar kan indirekt öka risken för ras, skred och erosion. I Västerås har bebyggda områden i anslutning till slänter och vattendrag karterats. I Västerås tätort finns stabilitetsproblem längs Svartån, i Östra hamnen samt i Djuphamnen. Stabilitet och geotekniska förutsättningar ska utredas och hanteras i all planering och byggande. I synnerhet i områden där förutsättningar för bristande stabilitet med risk för ras, skred och erosion identifierats.

Prioriteringar av åtgärder gällande risker för ras, skred och erosion i den redan byggda miljön görs i Västerås handlingsplan för klimatanpassning.

ÖKADE TEMPERATURER OCH VÄRMEBÖLJOR

Höga temperaturer ger direkta effekter på vår hälsa, och kan leda till högre dödlighet och sjuklighet i befolkningen. I framtiden ökar risken för skadliga värmeböljor i våra städer. Långvariga värmeböljor drabbar särskilt äldre, sjuka, barn och personer med funktionsnedsättningar, vilket gör att särskilda insatser bör göras för att skydda dessa grupper.

Ökad medeltemperatur och värmeböljor ger på lång sikt negativa hälsoeffekter. Det sker till exempel genom en ökning av marknära ozon, luftburna partiklar, pollen och smittor samt tillväxt av bakterier i mat, dricksvatten och badvatten. Under varma perioder med torra förhållanden och mer åskväder kan också risken för skogsbränder öka och medföra höga nivåer av sot och partiklar. Andra konsekvenser som kan uppstå på grund av ökade temperaturer och värmeböljor är skador på kulturmiljöer och bebyggelse i form av fukt- och mögelskador, skador på grundläggningar och insektsangrepp. En konsekvens som kan ses som positiv är en förlängd vegetationsperiod men det kan också innebära ett ökat behov av konstgjord bevattning av jordbruksmark.

Klimatpåverkan med torra somrar och begränsad grundvattenbildning har medfört att grundvattenmagasin i kommunen drabbats av nivåer under eller mycket under det normala. Vi kommer att behöva räkna med att det blir svårare att få tillräckligt med vatten av god kvalitet i enskilda vattentäcker.

Ökade temperaturer kan även ge ett minskat behov av uppvärmning men samtidigt ett ökat behov av kylning under varmare årstider. Västerås varmaste områden är våra handels- och verksamhetsområden, Rocklunda samt omvandlingsområdena i Västerås city. Stora hårdgjorda ytor och brist på grönska bidrar till utfallet och ger samtidigt svar på hur vi kan motverka urbana värmeöar i framtiden. Vatten och grönska påverkar lokalklimatet avsevärt och kan sänka temperaturen i ett område med flera grader.

Illustration: MandaWorks

Råvarutillgångar

Mark och vatten utgör resurser som vi bygger vårt välbefinnande på. För en hållbar användning av våra gemensamma naturresurser behöver vi arbeta utifrån ett cirkulärt tänk där vi effektiviserar användningen av det vi redan har tagit i anspråk, återanvänder material och byggnader och när det inte längre är möjligt till slut återvinner i maximal skala.

VATTEN SOM RÅVARA

Vår allra viktigaste råvara är rent sötvatten. Tack vare Västerås läge vid Mälaren och Badelundaåsen är tillgången på vatten av bra kvalitet god. Mälarens vatten pumpas upp i Badelundaåsen för att renas på naturlig väg och tas därefter upp som dricksvatten vid vattenverken Hässlö och Fågelbacken. Idag får cirka 140 000 västeråsare sitt dricksvatten från Mälaren. I Västerås finns även sex grundvattenförekomster som är av särskild betydelse för tillgången till grundvatten. I Badelundaåsen och Strömsholmsåsen, med blåsen Lagerbergsåsen, finns stora grundvattenmagasin.

Västerås står dock inför utmaningar när det gäller den framtida vattenförsörjningen. Förändrade klimatförutsättningar kan ge problem med vattenkvaliteten i kommunens ytvattentäkt i Mälaren. Den växande befolkningen i tätorterna och fler stora näringslivetableringar kräver samtidigt att kapaciteten ökar. Vi levererar även dricksvatten till Enköpings kommun. För att minska behovet av ett ökat uttag bör Västerås stad föregå med gott exempel inom tillämpning av hållbar vattenanvändning. Grundvattenförekomsterna och dess tillrinningsområden behöver ett starkare skydd än idag. För att stärka skyddet för de befintliga vattentäktarna vid Hässlö och Fågelbacken, tas riktlinjer fram för exploatering inom deras tillrinningsområden.

Exploatering kan också påverka möjligheten till uttag av dricksvatten för reservvattenförsörjning eller för permanent framtida vattenförsörjning. Berörda områden, främst åssträckan mellan Brånsta och Tomta, har i Västerås vattenförsörjningsplan utpekats som prioriterad vattenförekomst och bör skyddas. Åsen norr om Hökåsen pekas även den ut som betydelsefull som nödvattentäkt och bör skyddas. Som ett led i fortsatt skärpning av de kommunala vattentäkternas skydd kan även gränserna för vattenskyddsområden komma att revideras.

Undersökningar har gjorts för alternativa lokaliseringar av råvattenintag från Mälaren. Granfjärden utanför Kungsåra samt Blacken söder om Tidö- Lindö har studerats. Endast små skillnader i vattenkvalitet mellan det befintliga intaget

och de båda alternativen kunde konstateras. Alla tre platserna är utsatta för risker som den kommersiella båttrafiken på farleden medför. De båda alternativa lokaliseringarna är däremot mindre utsatta för diffusa utsläpp från förorenade områden och dagvattenutsläpp från hårdgjorda ytor.

Enskild vattenförsörjning

Inom kommunen finns även ett antal enskilda vattentäkter som försörjer grupper av fastigheter. En utredning om behovet av skydd för dessa pågår. Klimatpåverkan med torra somrar och begränsad grundvattenbildning medför att större och mindre grundvattenmagasin redan idag drabbas av nivåer under eller mycket under det normala. Det blir allt svårare att få tillräckligt med vatten av god kvalitet i enskilda vattentäkter. Den enskilda dricksvattenförsörjningen ligger utanför Västerås stads och VA-huvudmannen Mälarenenergis ansvarsområde som ansvarar för den allmänna vattenförsörjningen och det kommunala vatten- och avloppsnätet. Kunskapsnivån om den enskilda vattenförsörjningen är generellt låg. I dagsläget kan därför inte områden med säkerhet pekas ut där det inte är lämpligt att bygga på grund av brist på vatten och/eller dålig vattenkvalitet.

- ✓ Vid eventuell planering av områden där kommunal vattenförsörjning saknas är det därför viktigt att bedöma grundvattentillgången och jämföra med befintligt fastighetsbestånd och/eller planerad utbyggnad, särskilt i områden där grundvattentillgången är mer begränsad.
- ✓ Innan förhandsbesked kan ges ska vattenförsörjning av tillräckligt god kvantitet och kvalitet säkerställas av sökande.

JORDBRUKSMARK

Jordbruksmarken som sådan är av nationell betydelse och "brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk".

Det krävs alltså en större försiktighet i användningen och exploateringen av jordbruksmark, inte minst på grund av förändrade odlingsförutsättningar i andra delar av världen. Även om skördarna har ökat på svensk åkermark under en

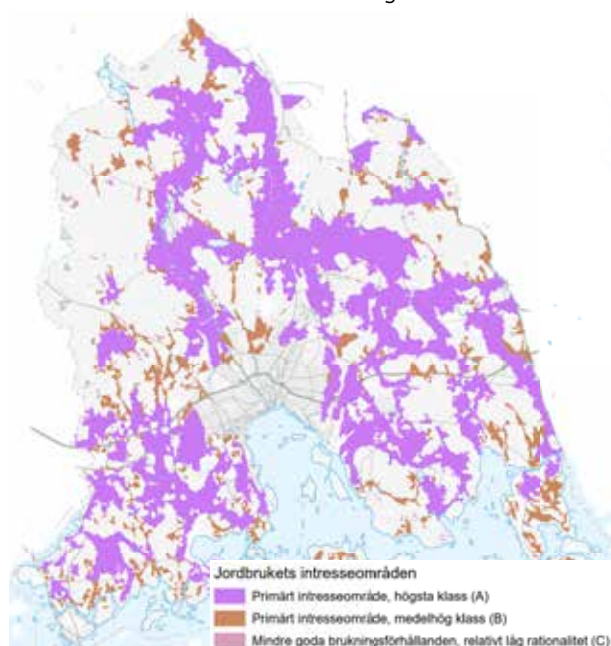
längre tid, finns det en risk att minskningen av biologisk mångfald i jordbrukslandskapet kan komma att påverka markernas förmåga att bära fram skördar.

Det ökar kraven på att tänka cirkulärt och använda den redan ianspråktaga marken på ett smart och effektivt sätt för bostäder, arbetsplatser och infrastruktur för att inte mer än nödvändigt behöva ta ny mark i anspråk.

Befolkningstillväxten ställer krav på att mark tas i anspråk för bostäder och verksamheter men då Västerås tätort och landsbygds kärnor är belägna i jordbruksbygd riskerar dessa intressen att hamna i konflikt med jordbrukets intressen. Genom att koncentrera ianspråktagandet till några platser kan vi hushålla med mark, dra nytta av redan gjorda investeringar och växa på ett långsiktigt hållbart sätt.

- ✓ Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för att möjliggöra en sammanhållen bebyggelsestruktur med bostäder och arbetsplatser lokaliserade nära varandra, en hög grad av nyttjande av redan befintlig infrastruktur och tekniska försörjningssystem och för att bevara möjligheterna till närrekreation.

Parallellt med bebyggelseutvecklingen i direkt anslutning till staden och de orter med störst potential att växa på landsbygden så ska särskilt värdefulla jordbruksområden i andra delar av kommunen prioriteras för livsmedelsförsörjning, vilket är av stor vikt ur såväl lokalt, regionalt som nationellt perspektiv i nutid, framtid och kristid. Dessa särskilt prioriterade områden visas i markanvändningskartan.

Kartan visar jordbrukets intresseområden.

SKOG

Idag använder vi skogarna främst till att producera mas-saved och byggmaterial. Skogen får i framtidens fossilfria ekonomi ett allt större värde som råvaruleverantör både till byggnation och för energiförsörjning. Utöver att producera råvaror är skogen en viktig plats för rekreation, har stor betydelse för bibehållande av biologisk mångfald och är globalt sett en viktig kolsänka om den får stå kvar. Våra nationella skogspolitiska mål är att skogen ska brukas på ett hållbart sätt så att även framtida generationer kan ha nytta av den. Målen för produktion och miljöhänsyn ska vara jämställda. Miljömålet "Levande skogar" berör livsförhållandena i skogen och förutsättningarna för att skogen ska kunna leverera ekosystemtjänster av olika slag. Definitionen lyder: "Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas".

Skogsbruk är av nationell betydelse enligt miljöbalken, vilket innebär att skogsmark som har betydelse för skogsnäringen så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. Då allt strängare restriktioner finns kring att ta jordbruksmark i anspråk för att utveckla bostäder och verksamheter, ökar exploateringsstrycket på skogsmarken, framför allt kring tätorterna. Även på andra platser kan skogsmark försvinna till följd av exploatering. Då elnätet är i stort behov av expansion kommer också nya ledningsgator att göra intrång i fler skogsområden än idag.

Skogar med höga rekreativa och sociala värden är en viktig resurs för samhället när det gäller människors välbefinnande, hälsa, regional utveckling och turism. Skogsområden fungerar också som viktiga ekologiska spridningskorridorer för växter och djur i staden mellan mer tätbebyggda områden. I översiktsplanen lyfts tätortsnära skogar med höga rekreativa värden fram och bevaras. Ett viktigt ställningstagande i förslaget till översiktsplan är, att prioritera skogen som plats för rekreation i direkt anslutning till tätorten och landsbygds kärnorna. Det medför att ny bebyggelse i dessa lägen i stället kan komma att ta jordbruksmark i anspråk.

BERG, GRUS OCH JORD

Badelundaåsen, som en gång avlagrades på botten av en isälva, har sedan människans etablering i Västeråstrakten nyttjats som viktig transportled på land. Då bostadsbyggandet tog fart i Västerås, hämtades lättillgängligt grusmaterial till byggnationer. I vår tid har vattenreningen- och magasineringen blivit åsens allra viktigaste funktion. Grusåsarna är våra förnämsta färskvatten- och grundvattemagasin. Intresset att bryta grus står i konflikt med möjligheten att använda åsarna för naturlig rening av dricksvatten (infiltration). För att spara åsmaterial till detta viktiga ändamål har betong- och ballastindustrin alltmer styrts över till bergkross.

Det finns fem bergtäkter i kommunen; Vändle, Erikslund, Froby, Gryta och Broberget. Där bryts drygt hälften av all ballast som produceras i Västmanlands län. Med de tillstånd som finns idag finns bergmaterial fram till mitten av 2030-talet. Kommunen kan bidra till att miljömålet uppfylls genom att ha en restriktiv användning av naturgrus. I hänsynskartan finns områden för potentiella framtida bergtäkter utpekade. Byggnadsprojekt på kommunal mark genererar årligen cirka 100 000 - 150 000 ton massor som måste flyttas från sin ursprungsplats. Det finns ett uppdrag att ta fram en masshanteringsplan för de massor som uppkommer på kommunal mark.

Kartan visar områden för potentiella framtida bergtäkter och befintliga bergtäkter.

Illustration: MandaWorks

AKTUELLA FÖRDJUPNINGAR AV ÖVERSIKTSPLANEN

De fördjupningar som fortfarande bedöms vara aktuella listas nedan. När den nya kommuntäckande översiktsplanen är antagen ska innehållet i dessa ha arbetats in som en del av helheten alternativt släckas i de fall nya ställningstaganden görs gällande mark- och vattenanvändningen.

- FÖP38 (Gåsmyrevreten) Påbörjat uppdrag med en ny fördjupning. Befintlig gäller tillsvidare.
- FÖP44 (Tillberga) Utgår och ersätts av nya översiktsplanen i samband med antagandet.
- FÖP46 (Dingtuna) Utgår och ersätts av nya översiktsplanen i samband med antagandet.
- FÖP58 (Skälby) Fortsatt aktuell, markanvändningen arbetas in till antagande. Nya mark för att möjliggöra en utveckling av idrottsplatsen tillkommer.
- FÖP60 (Gäddeholm) Fortsatt aktuell men helhetssyn behövs. Befintlig gäller tillsvidare.
- FÖP62 (Badelundaåsen och ridanläggning) Fortsatt aktuell, markanvändningen arbetas in till antagandet.
- FÖP63 (Erikslund) Fortsatt aktuell, markanvändningen arbetas in till största del till antagande. ÖP ändrar markanvändningen för området för bergtåkten efter det att tillståndet löpt ut. I FÖP anges sjö för detta område och staden ska utreda om området eventuellt kan användas för verksamhetsmark.
- FÖP64 (Stationsområdet) Fortsatt aktuell, markanvändningen arbetas in till antagandet.
- FÖP 67 Västerås hamn och Hacksta. Markanvändningen arbetas in till största del till antagande. Markanvändning på Johannisbergs flygfält ändras.
- FÖP68 (Sätra) Fortsatt aktuell, markanvändningen arbetas in till antagandet.
- FÖP70 (Avfart Irsta) Fortsatt aktuell, markanvändningen arbetas in till antagandet.
- TÖP73 Fortsatt aktuell, markanvändningen arbetas in till antagandet.

AKTUELLA PLANPROGRAM

Planprogram utgör en annan planeringsnivå än översiktsplanen. De är direkt förberedande för detaljplanering och detaljeringsgraden är därmed högre än översiktsplanens. I de fall den nya översiktsplanen visar på en annan markanvändning än befintligt planprogram är det översiktsplanen som gäller. Innehållet i aktuella planprogram arbetas in till viss del i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta

- PP25 (Östra Västerås) Uppdrag finns att ta fram ett nytt planprogram.
- PP26 (Irsta) Delvis aktuell. Mark- och vattenanvändning söder om Irsta Stockholmsväg utgår i samband med antagande av ny ÖP.
- PP27 (Ny väg mellan Barkarö och Örtagården) Aktuell.
- PP31(Bäckby) Inaktuell. ÖP ändrar markanvändningen för verksamhetsområdet i samband med antagandet. Ska ej bestå av bostäder.
- PP32 (Väg från Gäddeholm till södra Kärrbolandet) Aktuell.
- PP33 (Kopparlunden) Aktuell.
- PP35 (Oxbacken) Aktuell.
- PP36 (Barkaröskogen) Aktuell tills nytt planprogram antagits. Ingår i pågående uppdrag planprogram Barkarö med omnejd.
- PP37 (Finnslätten) Aktuell.

FORTSATT ARBETE

Samhällsservice	Lokalisering av samhällsservice ska utredas ytterligare inför granskningsskedet. Yta för samhällsfastigheter kompletteras efter samråd. Riskanalys och totalförsvarets civila intressen bör inkluderas i lokaliseringsprövningar.
Fortsatt utredning av eventuella LIS-områden	Lokalisering av de utpekade LIS-områdena ska utredas ytterligare inför granskningsskedet.
Fortsatt arbete med stadsdelskärnor, landsbygdskärnor och landsbygdsorter under samråd	Samrådsaktiviteter ses som en fortsättning av ortsdialoger och för att kunna få en mer detaljerad mark- och vattenanvändningskarta till granskningen. Exakta placeringar för kärnorna i den nära staden behöver utredas vidare. I utredningen behöver det tas ställning till vilka kärnor som är viktigast utifrån att skapa en närhet till service och funktioner för västeråsarna samt vad respektive kärna behöver för kompletteringar för att uppfylla de behov som finns. En riskanalys bör genomföras i samband med lokaliseringsprövningen. Lokalt dialogarbete och fördjupade platsstudier ska göras för att bidra till kunskap om vad varje enskild plats behöver. Bättre kopplingar till Mälaren behöver utredas på stadsdelsnivå. Efter att översiktsplanen är antagen behöver detaljplaner i landsbygdskärnorna och landsbygdsorterna ses över för att säkerställa att översiktsplanens intentioner är möjliga så som kompletteringar i befintlig bebyggelse. Fördjupade studier behövs av möjligheten för Kvicksund att växa genom att Nyckelön förbinds med intilliggande Trossön. Fortsatt planering av utbyggnaden av Gäddeholm behöver göras genom en fördjupning av översiktsplanen. Naturvärden och grönområden i landsbygdskärnorna behöver ses över i ett fortsatt arbete med Grönstrukturplanen. Skyfallskarteringar och strukturplaner i landsbygdskärnor och landsbygdsorter behöver tas fram. .
Kulturmiljöprogram	Kulturmiljö är ett av de allmänna intressena. De nuvarande styrdokument/programmen för kulturmiljö är inte aktuella. För att tillgodose detta avser Västerås stad att ta fram ett nytt kulturmiljöprogram som antas i kommunfullmäktige. Kulturmiljöprogrammet omfattar hela kommunens geografiska område och ska gälla hela koncernen. Kulturmiljöprogrammet ska vara digitalt för alla och fungera som en gemensam plattform för kunskap om kulturmiljön. Utöver att vara ett kunskapsunderlag ska programmet uttrycka kommunens vilja, mål och riktlinjer för kulturmiljön. – Kontinuerligt framtagande av nya kunskapsunderlag för kulturmiljön baserat på geografiska områden eller teman. – Utredning /översyn av aktualiteten i Västerås kommunala hänsynsområden för kulturmiljö.
Mobilitetsprogram	I takt med att Västerås växer finns behov av att utveckla stadens trafikstrategier kopplat till hållbar samhällsutveckling. Västerås stad avser att ta fram en Mobilitetsplan som kommer peka ut strategier, indikatorer och mål för en hållbar mobilitet.
Mobilitetsbehov	När stad och landsbygd utvecklas behöver framtidens mobilitetsbehov beaktas och utgöra en självklar del i samhällsbyggnaden. • Vägdragningar för att säkra framtidens mobilitet • Lägen för bytespunkter/pendlarparkeringar • Kollektivtrafik på Mälaren • Överdäckning E18 • Drönare

Flyghinderzon och flygbullerzon	De hinderbegränsande ytornas storlek utgår från internationell lagstiftning. Det pågår arbete inom ICAO (International Civil Aviation Organization) och EASA (European Union Aviation Safety Agency) med översyn av hinderbegränsande ytor enligt ICAO Annex 14 som anger standarder och rekommendationer för drift och utformning av flygplatser. Västerås stad har som inriktning att den flyghinderbegränsade zonen ska minska för att möjliggöra utbyggnad av delar av Västerås där höjdbegränsningarna idag verkar hämmande på stadsutvecklingen. Västerås stad avser att arbeta för en minskning av flygbullerzonen för att underlätta utveckling av staden inom områden som idag begränsas av flygbuller. Det innebär att ett nytt miljötillstånd krävs.
Utredning av verksamhetsmark intill flygplatsen	Fortsatt utredning av verksamhetsmark intill flygplatsen och öster om flygplatsen med dess funktioner bör ske genom särskilt uppdrag. Utredning har påbörjats om flygplatsens kommande markbehov.
Båtuppställningsplatser, marina	Fortsatt utredning av båtuppställningsplatser och marina.
Platser för återbruk	Inom en 10-årsperiod, behöver det etableras tre nya återbruk väster, öster samt norr om staden. Exakt lokalisering behöver utredas.
Nya lagringsytor för massor	Västerås stad tar fram en masshanteringsplan för de massor som uppkommer på kommunal mark. I planen föreslås att staden ska samordna projekt för att kunna täcka behov av massor i ett projekt med överblivna massor i ett annat projekt. För att detta ska fungera krävs en eller två lagringsytor på sammanlagt 8–10 ha.
Begravningsplatser	planförslaget pekas fem utredningsområden för ny begravningsplats ut. Endast ett av områden kommer bli aktuellt. Vilket behöver utredas vidare.
Analyser av hur Västerås fysiska miljöer påverkas av klimatförändringarna	Att klimatanpassa innebär ofta en kostnad. För det mesta är förebyggande investeringar betydligt billigare i ett längre perspektiv, jämfört med att ta kostnaderna för konsekvenserna i efterhand. Som grund för beslut arbetar Västerås stad aktivt med att ta fram analyser av hur samhället påverkas av klimatförändringarna. I första hand ska naturbaserade lösningar användas för att förebygga klimatrelaterade risker.
EU-stöd som kan sökas för de omställningar som behöver göras för en hållbar samhällsutveckling	Västerås stad ska verka för att ta del av de EU-stöd som kan sökas för de omställningar som behöver göras för en hållbar samhällsutveckling. Genom samarbete och kunskapsdelning med städer nationellt och internationellt kan utvecklingskraften bli starkare samtidigt som Västerås stad som arbetsgivare påverkas positivt.
Pilotprojekt och testbäddar	Genom att utveckla pilotprojekt och skapa testbäddar för fysiska lösningar innan större investeringar görs eller andra genomförandedelar sker. Detta ger möjlighet att i mindre skala testa idéer som sedan utvärderas innan de eventuellt blir av mer permanent karaktär. Pilotprojekt kan med fördel genomföras tillsammans med andra aktörer utanför kommun-koncernen till exempel Citysamverkan, fastighetsägare, Mälardalens universitet eller ungdomsdialog och invånare.

**Västerås
stad**

Stadsledningskontoret
Kontaktcenter 021-39 00 00